De verschijning van de muzen

Kunstkring Haaksbergen
1953-2013

Carolien ten Bruggencate

Inhoud

5 Voorwoord

7 Ten geleide

8 Hoofdstuk 1 De Kunstkring

Voorlopers • Kunstkringen in Nederland • Vereniging Concordia (1849-1857) • Oefening en uitspanning en De Vijfhoek • Het culturele leven na de Tweede Wereldoorlog • Doelstelling van de Kunstkring • Het eerste bestuur • Doelgroepen • Interne organisatie • Informatie aan de leden • Huisstijl • Informatief • Website • Kunstagenda en Uitgelicht

22 Hoofdstuk 2 Activiteiten

Lezingen • Geen geleerdheid maar bezieling • Van stokpaardjes naar actuele onderwerpen • Lezingen over muziek • Bij de sprekers op bezoek • Literaire activiteiten • Kopstukken • Samenwerking met bibliotheek en boekhandel • Schrijversduo's • Lezerspanel Debutantenprijs • Voordrachtsavonden • Willem Elsschot I • Dinja de Wolff • Willem Elsschot II • Gerrit Achterberg • Solotoneel • Musisch Café • Wim Ibo en Jacques Klöters • Henk van Ulsen • Liselore Gerritsen • Josée Ruiter • Jeugd • Film • Lezingen over film • Boekverfilingen • Excursies • Rondleiding door Pierre Jansen • Bijzondere musea en bijzondere collecties • Spraakmakende exposities • Meerwaarde • Exposities • Reizende tentoonstellingen • Wie was Rembrandt? en De boer in de schilderkunst • Oude Twentse Bouwkunst • Hedendaagse Kunst • Kindervisite en De Haaksbergse jeugd tekent • Werk '64 • Eerste expositie over Herman van der Haar • Schenking • Tweede expositie en nog een schenking • Jubileumexpositie 1968 • Kees Stoop en Gooitzen de Jong • Klaas Bernink • Brigitte Kleyn-Altenberger • Jubileumexpositie Werk in uitvoering • Kunst uit eigen Kring • Jan te Wierik • Concerten • Het eerste Kunstkring-concert • Elaine Fenn • Koffieconcerten • Belgisch-Nederlands Cultureel Verdrag • Concerten in De Bouwmeester • Familieconcerten • Studio Laren en Kindermusical • Jazz at the Bouwmeester • Orgel Plus-concerten • Meester-Gezel-concerten • Armando • Balletvoorstellingen • Bezoek aan het Muziekcentrum • Cross-over • Concert in de openlucht • Publicaties • Helleslat • Bevrijding • Kalender • Grote gastvrijheid en goede sfeer

84 Hoofdstuk 3 Samenwerking

Eerste expositieruimte • Comité Culturele Activiteiten • Theater • Kunst in en om het dorp • Het Glazen Bos van Koopman en Bolink • Kunstpaviljoen • Noodklok • Samenwerking met 't Iemenschoer • Kunstzaal Achterom in De Kappen • Kunstcollectie van de gemeente Haaksbergen • Kunstroute

94 Tot besluit

101 Bijlagen

- Chronologische lijst van activiteiten 1953-2013
- Bestuursleden 1953-2013
- Muziekcommissie 1974-2013

120 Colofon

Wim van Hagen, voorzitter van de Kunstkring Haaksbergen

Voorwoord

In 2013 viert de Kunstkring Haaksbergen haar zestigjarig bestaan. Dat is een goed moment om de balans op te maken, terug te blikken en vooruit te kijken naar de toekomst.

In 1953 begonnen de oprichters van de Kunstkring aan hun missie om de kennis van en belangstelling voor kunst bij zoveel mogelijk mensen aan te moedigen. Het bestuur had, zeker in de beginjaren van de Kunstkring, de ambitie om het culturele peil van de Haaksbergse bevolking te verhogen en de gemeente ondersteunde dat streven van harte.

Zes decennia is de vereniging inmiddels actief, op zeer vele terreinen. Niet alleen voor haar eigen leden, maar ook voor de hele Haaksbergse gemeenschap. De Kunstkring kan bogen op een rijk verleden, zoals blijkt uit de indrukwekkende lijst van activiteiten die achter in het boek staat, met namen van kunstenaars en musici die (inter)nationale bekendheid hebben verworven.

Ruime aandacht besteedde de Kunstkring aan de culturele opvoeding van de jeugd die - op school en daarbuiten - de gelegenheid kreeg om van diverse kunstuitingen kennis te nemen en vele exposities in groepsverband te bezoeken. Juist dit laatste moge thans een aansporing zijn om met name de jongeren meer bij aangelegenheden van kunst en cultuur te betrekken, zodat ook voor hèn de muzen verschijnen in Haaksbergen. Voorwaar een schone taak voor ouders, grootouders en leraren, en voor het bestuur en de leden van de Kunstkring.

Niet alleen voor hen ligt er een taak, ook van de overheid, die niet of nauwelijks meer aandacht lijkt te hebben voor kunst en cultuur, mag gevraagd worden zich meer hiervoor in te zetten dan nu het geval is. Kunst en cultuur mógen wat kosten en zo'n investering levert bovendien werkgelegenheid op!

Bij een vergrijzende bevolking zal er meer behoefte zijn aan ontspanning op het gebied van kunst en cultuur, en dan speciaal in de directe omgeving. Door bezoek aan lezingen en concerten te stimuleren bereikt men ook, dat ouderen hun dagen goed kunnen invullen en minder vereenzamen. Zo kan de Kunstkring met zijn vele activiteiten fungeren als een culturele mantelzorger.

Tegenwoordig heeft de Kunstkring Haaksbergen circa 450 leden, afkomstig uit Haaksbergen en omgeving. Hij is daarmee één van de grootste verenigingen op cultureel gebied in de regio. Er kan met voldoening worden teruggekeken op wat er in het verleden (mede) dankzij de Kunstkring in Haaksbergen tot stand is gebracht. In de huidige verwachting van haar bestuur heeft de vereniging nog een lange toekomst voor zich en hopelijk weten de leden van de Kunstkring en vele andere belangstellenden de weg te vinden naar de komende Kunstkringbijeenkomsten.

Nu de geschiedenis is geboekstaafd, past een blijk van grote waardering voor Carolien ten Bruggencate, die het archief heeft doorgespit om het verhaal van zestig jaar Kunstkring Haaksbergen te kunnen schrijven. Deze kroniek van het verenigingsleven, met alle lezingen, excursies, exposities, concerten en voorstellingen, is rijk voorzien van anekdotes, foto's en documenten. Zo krijgt de lezer een beeld van de kleurrijke Kunstkringhistorie, terwijl ook aan voorlopers van de Kunstkring aandacht wordt besteed, zoals de culturele vereniging *Concordia*, het Leesgezelschap *De Vooruitgang* en de Taal- en letterkundige Vereniging *Oefening en uitspanning*, later bekend als Rederijkerskamer *De Vijfhoek*.

Al met al is het een buitengewoon mooie en waardevolle bijdrage geworden aan een bijzonder Kunstkringjaar!

Wim van Hagen,
voorzitter van het bestuur van
de Kunstkring Haaksbergen

Dirck Nab, *Verschijning van de drie gratiën van Rubens als witte wieven*, 1978. Een ets/aquatint gemaakt in opdracht van de Kunstkring Haaksbergen.

Ten geleide

Twee jaar geleden kreeg ik van de Kunstkring Ootmarsum het verzoek een lezing te houden over kunst in Twente. Die had ik niet klaar, maar ik was wel bereid om me in dat onderwerp te verdiepen, want het was een mooie aanleiding om het kunstleven in mijn geboortestreek te onderzoeken. Bij de voorbereiding van die lezing stuitte ik op een opmerkelijke tentoonstelling die in 1964 te zien was geweest in Haaksbergen. Het ging om de jubileumexpositie van de Kunstkring, getiteld *Werk '64*, die in samenwerking met de Enschedese Kunstenaarssociëteit tot stand was gekomen. In het Historisch Centrum van Haaksbergen vond ik de bijbehorende catalogus en veel krantenknipsels. Uit een en ander werd me duidelijk dat dit een zeer geslaagd evenement was geweest en dat het wel bijzonder was dat de Kunstkring, die op dat moment nog maar tien jaar bestond, al zo'n spraakmakende expositie wist te realiseren. Zo ontstond het idee om de geschiedenis van de Kunstkring eens in kaart te brengen en te onderzoeken welke rol hij heeft gespeeld in het culturele leven van Haaksbergen.

De verbondenheid van mijn familie met deze vereniging is groot. Enkele jaren voordat ik ter wereld kwam, werd de Kunstkring opgericht. Mijn ouders werden lid in 1955. Jan Paul ten Bruggencate, de broer van mijn vader, was twaalf jaar secretaris van de Kunstkring. Mijn vader was in 1961 betrokken bij een tentoonstelling die de Kunstkring organiseerde. Mijn oudste broer, Bart ten Bruggencate, zit al 37 jaar in het bestuur, en mijn andere broer, Paul ten Bruggencate, zit sinds enkele jaren in de muziekcommissie. Ikzelf heb sinds mijn afstuderen al acht keer een lezing gehouden voor de Kunstkring.

Toen ik mijn voorstel voorlegde aan het bestuur, bleek mijn plan precies op het juiste moment te komen, want in 2013-2014 viert de Kunstkring zijn zestigjarig bestaan. Jubilea werden tot nu toe steeds gemarkeerd door publicaties en toespraken. Daarin passeerde de geschiedenis vanaf de oprichting in 1953 de revue. Soms in de vorm van interviews met leden van het eerste uur, soms met een chronologie in telegramstijl. Dat hoeft niet opnieuw te worden gedaan. Deze kroniek van de Kunstkring wil dieper ingaan op enkele hoogtepunten uit de zestig jaar van zijn bestaan. Zij wordt voorzien van veel illustraties, van kunstwerken die te zien waren in tentoonstellingen, van musici die concerten verzorgden en van schrijvers die over hun werk kwamen vertellen.

In het Historisch Centrum te Haaksbergen bevinden zich dozen vol notulen, jaarverslagen, brieven, knipsels, catalogi en uitnodigingskaarten. Zij vormen de basis van dit jubileumboek. Ik heb ze in een paar maanden tijd herhaaldelijk doorgespit. Dat resulteerde in een overzicht van alle activiteiten (lezingen, tentoonstellingen, concerten, excursies), dat te vinden is achter in het boek. Het toont de grote verscheidenheid aan kunst en cultuur die dankzij de Kunstkring in Haaksbergen te zien en te horen is geweest.

In de loop der tijd zijn honderden mensen betrokken geweest bij de Kunstkring Haaksbergen. Achterin treft u, behalve het overzicht met alle uitgenodigde sprekers en musici, ook een lijst van bestuursleden aan. Zij verdienen veel lof en waardering voor al het werk dat zij hebben verzet, om de leden van de Kunstkring en de hele Haaksbergse gemeenschap kennis te laten nemen van kunst en cultuur, via lezingen, voorstellingen, concerten en exposities. Dankzij hen zijn de muzen in Haaksbergen verschenen, al dan niet in de gedaante van witte wieven.

Graag wil ik iedereen bedanken die mij, op welke wijze dan ook, heeft geholpen bij de totstandkoming van dit boek, met name Bart ten Bruggencate, Jan Leppink, Hans Claessen, Rob van den Berge, Erik Peters en de medewerkers van het Historisch Centrum.

Carolien ten Bruggencate
november 2013

Hoofdstuk 1
Kunstkring

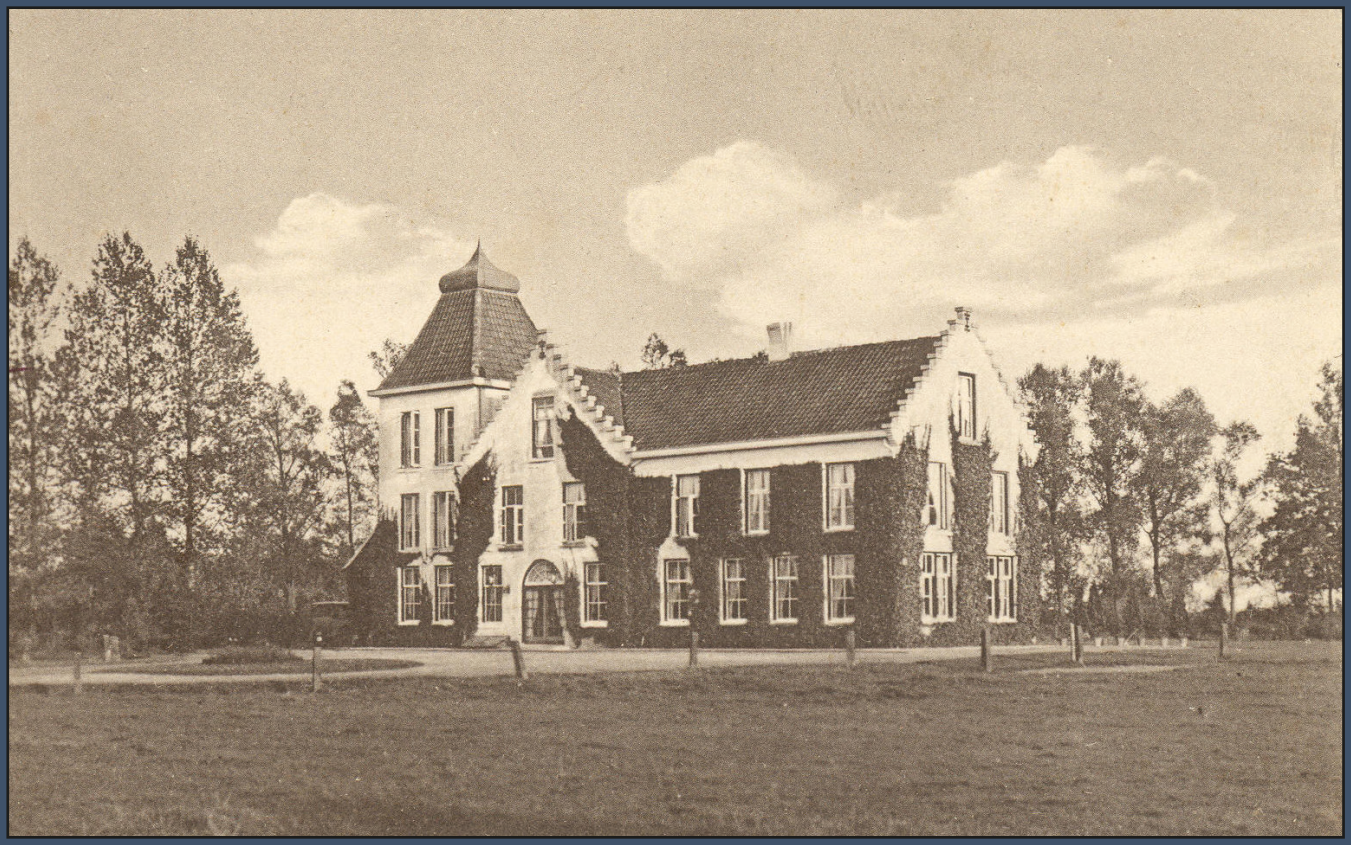

Huize De Bleeck, Haaksbergen

Een boek lezen of een schilderij bekijken doe je in je eentje. Toch willen mensen graag van gedachten wisselen over wat ze hebben gelezen of gezien. Dat is in de loop der tijd de basis van veel leesclubs en kunstkringen geweest, en zo zal het ook nog wel lange tijd blijven. Voor het selecte gezelschap van Haaksbergenaren dat zich van tijd tot tijd op *De Bleeck* aan de Morssinkhofweg verzamelde voor een lezing over beeldende kunst of een ander cultureel onderwerp zal het niet anders geweest zijn.

Voorlopers

Het was Gerhard Jordaan (1888-1951), directeur van de textielfabriek D. Jordaan & Zonen N.V. in Haaksbergen, die deze bijeenkomsten van 1943 tot en met 1951 organiseerde. Hij wilde ook in de oorlogsjaren de culturele interesse in stand houden. Voor vrienden en bekenden hielden deskundige inleiders lezingen over uiteenlopende culturele onderwerpen. Gerhard Jordaan had veel belangstelling voor de geschiedenis van Haaksbergen en van Twente. Hij schreef de eerste geschiedenis van Haaksbergen onder de titel *Oud Haaksbergen* en was bestuurslid van de Oudheidkamer Twente. Na de oorlog zette Gerhard Jordaan de lezingen in zijn huis voort tot aan zijn dood.

Zijn zoon Dick Jordaan (1913-1989) nam het stokje in 1951 over. Met zijn vriend J.M. Scaf (1899-1970), die huisarts was in Haaksbergen, nam Jordaan twee jaar later, in september 1953, het initiatief om van de informele salon een vereniging te maken. Zij kondigden hun kringleden aan dat zij in de winter van 1953 en 1954 graag weer een aantal avonden wilden organiseren en nodigden hen uit voor een bijeenkomst in Hotel *De Klok* in de Spoorstraat (Wed. Eijsink). Zij hadden namelijk geluiden opgevangen dat mensen ook over andere onderwerpen dan alleen kunstgeschiedenis graag iets wilden horen en dachten daarom dat het een goed idee was om de bestaande kring te veranderen in een vereniging, van grotere omvang en met een gekozen bestuur. Dat was het begin van de Kunstkring Haaksbergen, die in 2013 haar zestig-jarig bestaan viert.

Gerhard Jordaan (1888-1951)

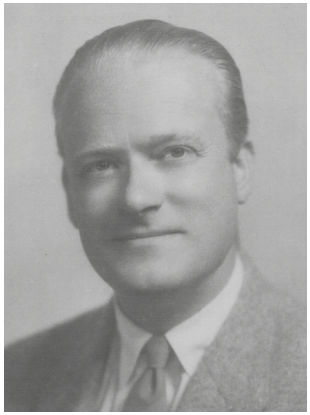

Dick Jordaan (1913-1989)

Kunstkringen in Nederland

Voordat de Kunstkring Haaksbergen in 1953 werd opgericht, waren er in het land en in het dorp al enkele culturele initiatieven geweest die als voorlopers kunnen worden beschouwd.

Daarvoor gaan we twee eeuwen terug in de geschiedenis. In de achttiende eeuw, het tijdperk van de rede, kwamen mensen tot de overtuiging dat het rationele denken geweldige mogelijkheden bood. Ze lieten zich niet langer leiden door geloof, bijgeloof of het lot, maar zagen in dat je je door kennis kon ontplooien, de wereld kon onderzoeken en de waarheid ontdekken. Grote waarde werd daarbij gehecht aan het geschreven woord als kennisverspreider, aan het gesprek, de discussie en aan wetenschappelijk onderzoek. In de Verlichting ontstonden zo overal leesgezelschappen, debatgenootschappen, sociëteiten en academies waar door middel van verspreiding van kennis, discussies en onderzoek een bijdrage aan de ontwikkeling werd geleverd. Verschillende van deze genootschappen bestaan nog steeds, bijvoorbeeld de Hollandse Maatschappij der Wetenschappen, opgericht te Haarlem in 1752, de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde, 1766 te Leiden, het Bataafs Genootschap der proefondervindelijke wijsbegeerte, Rotterdam 1769 en het Provinciaal Utrechts Genootschap van Kunsten en Wetenschappen uit 1773.

Natuurlijk was alleen de intellectuele bovenlaag van de bevolking betrokken bij deze instituten.

Dat was anders bij het zogenaamde *Genoodschap van Konsten en Wetenschappen Tot Nut van 't Algemeen* van de doopsgezinde predikant Jan Nieuwenhuijzen uit Edam. Hij wilde dat de gewone man ook waardevolle kennis kon opdoen. Verondersteld werd dat ontwikkeling van de naar kennis snakkende gewone man tot gevolg zou hebben dat de deugden van het volk vanzelf zouden verbeteren. Geestelijke ontwikkeling en onderwijs werden gezien als probate middelen tegen armoede, criminaliteit en zedeloosheid. Na de oprichting in 1784 verspreidde het genootschap, dat later in de volksmond Het Nut heette, zich als een olievlek over heel Nederland. In korte tijd waren er overal plaatselijke afdelingen te vinden. Het Nut hield zich in eerste instantie bezig met het uitgeven van goedkope geschriften, de zogenaamde 'nuts boekjes', goede schoolboeken en een almanak. In de departementen werden allerlei scholen gesticht: aanvankelijk lagere scholen, later bewaarscholen voor kleuters, kweekscholen voor onderwijzers, zangscholen, tekenscholen, gymnastiekscholen en allerlei vormen van huishoud- en industrieonderwijs kwamen van de grond. Bekend is Het Nut geworden door de stichting van uitleenbibliotheken, uniek en heel vooruitstrevend in Europa. De besturen zagen toe op kwaliteit en inhoud van de boekenvoorraad. Voor de volwassenen werden in de wintermaanden Nutslezingen gehouden. Hier en daar deed men aan muziek, zang, toneel en tekenen. In Haaksbergen is nooit zo'n afdeling geweest; de enige afdeling in de directe omgeving was te vinden in Delden.

Meer verwante voorlopers van de Kunstkring waren de salons. Zij kwamen al in de 18de en 19de eeuw voor, met name in Frankrijk en sporadisch in Nederland. Het waren ontmoetingen in een huiselijke kring, van heren en dames uit min of meer dezelfde adellijke of aristocratische klasse. Je kon er geen lid van worden en je betaalde ook geen contributie. Op de bijeenkomsten werd er beschaafd geconverseerd over artistieke en literaire onderwerpen. Of er werd geluisterd naar muziek of een kaartje gelegd.

Verder waren er overal rederijkerskamers, die zich toelegden op toneel- en dichtkunst. Soms breidden hun activiteiten zich uit tot muziekavonden. Ze waren er in soorten en maten, tot in de kleinste dorpen toe. De 19de eeuw kende nog talloze andere genootschappen die zich in één bepaalde tak van de kunst hadden gespecialiseerd. Toen er rond 1900 veel nieuwe kunstkringen werden opgericht, waren dat dan ook vaak versmeltingen van verschillende vakgenootschappen. Een landelijk zeer bekend algemeen cultureel genootschap was de Maatschappij van Verdiensten ten spreuke voerende Felix Meritis in Amsterdam, dat al sinds 1877 actief was. Het hield zich met zeer uiteenlopende zaken als handel, natuurwetenschappen, toonkunst, letterkunde, beeldende kunsten bezig.

Vereniging *Concordia* (1849-1857)

In het midden van de negentiende eeuw werd ook in Haaksbergen een culturele vereniging opgericht, met een wat onduidelijke doelstelling. Op 8 februari 1849 kwamen enkele notabelen - de burgemeester, dominee, notaris en een paar schoolmeesters - in vergadering bijeen. Zij vormden het bestuur van *Concordia*, dat zes keer per jaar, in de herfst- en wintermaanden, een bijeenkomst wilde organiseren. Bij voorkeur op donderdagen rond volle maan, want in het dorp was in die tijd nog geen elektrische straatverlichting! Het lidmaatschapsgeld bedroeg slechts één gulden per jaar!

De kunst tot velen en velen tot de kunst brengen (Dick Jordaan)

Hotel *De Klok* (Wed. Eijsink), Spoorstraat, Haaksbergen

Felix Meritis, Keizersgracht, Amsterdam

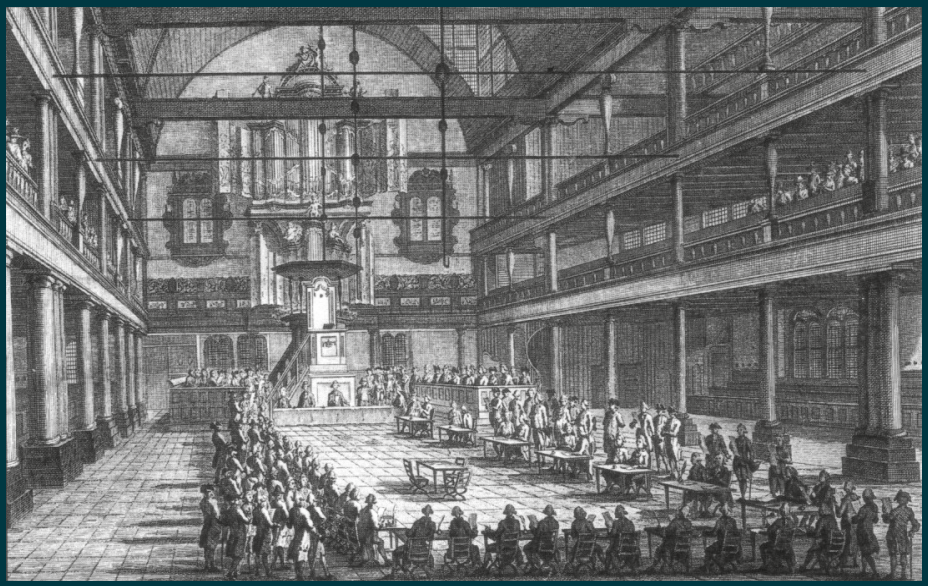

Vergadering van de Maatschappij tot Nut van ‘t Algemeen in de Oude Lutherse Kerk te Amsterdam, 1791

Op die avonden zouden 'onderhoudende en nuttige voorlezingen' worden gehouden. Alle onderwerpen waren toegestaan, mits de gezelligheid niet werd verstoord door godsdienstige of politieke haarkloverijen. Het roerige jaar 1848, met politieke onrust in heel Europa, lag kennelijk nog vers in het geheugen. Na de lezingen konden leden voordragen uit eigen werk, proza of poëzie. Onderwerpen die aan de orde kwamen waren 'De waarde van het huiselijk geluk', 'Menselijke hartstochten en hun gevolgen', 'Het leven van den vaderlandschen zeeheld M.A. de Ruyter', 'Uithangborden in Haaksbergen', etc. Na verloop van tijd waren er ook bijeenkomsten gewijd aan de dichtkunst, zoals aan het recente gedicht van de Amsterdamse onderwijzer Jan Schenkman (1806-1863), *Jeremiade van Rembrandt van Rhijn, in den avond van 26 Mei 1852 afgeluisterd op de Botermarkt te Amsterdam*... (1852).

In 1856 stelde één van de leden van *Concordia* voor een leesgezelschap op te richten en datzelfde jaar nog schafte de vereniging achttien boeken aan. Die rouleerden om de veertien dagen onder de leden en nadat iedereen ze gelezen had, werden ze bij opbod verkocht. Ook werd er een abonnement genomen op een tijdschrift, *Geïllustreerd Stuivers magazijn. Tijdschrift voor iedereen*.

Over *Concordia* is na 1857 niets meer bekend. Mogelijk is de vereniging alleen als leesgezelschap blijven voortbestaan. Verschillende boeken uit deze beginperiode, evenals het *Stuivers magazijn*, zijn nog in het bezit van de Historische Kring Haaksbergen. Hoewel ze onleesbaar zijn, vormen ze wel een herinnering aan het culturele leven van Haaksbergen ruim 120 jaar geleden.

Het leesgezelschap dook in 1888 weer op onder de naam *De Vooruitgang*. De boeken hadden toen plaats gemaakt voor portefeuilles met tijdschriften, die op het laatst door de dames Van Krieken aan de Goorsestraat werden samengesteld en verspreid. In 1972 nam het bestuur van *De Vooruitgang*, waarvan Kunstkringbestuurslid G.J. Leppink op dat moment penningmeester was, het besluit om het leesgezelschap op te heffen. Het meende dat een vereniging die zich, gezien de geringe belangstelling van de leden zelf, had overleefd, geen recht van bestaan meer had.

Oefening en uitspanning* en *De Vijfhoek

De directe voorloper van de Kunstkring was echter een ander gezelschap. Op 29 november 1866 kwamen tien heren, die ook lid waren geweest van *Concordia*, in Hotel Morssinkhof bijeen. Ze wilden toch weer een kring in het leven roepen, voor lezingen en voordrachten. Om daarmee 'den geest te versieren, het verstand te beschaven, het hart te veredelen en door gezelligen en nuttigen omgang onderling, vriendschap te bevorderen'. Deze vereniging kreeg de naam van *Taal- en Letterkundige Vereniging Oefening en uitspanning*. Later was zij bekend als *Rederijkerskamer De Vijfhoek*, naar de vijfpuntige ster in het wapen van Haaksbergen. De laatste secretaris van *De Vijfhoek* was Gerhard Jordaan, die aan de wieg van de Kunstkring stond.

Het culturele leven na de Tweede Wereldoorlog

De Kunstkring werd acht jaar na de bevrijding opgericht. Mensen waren opgelucht dat de verschrikkingen van de oorlog voorbij waren en voelden dat er een nieuwe tijd was aangebroken waarin de samenleving weer opgebouwd kon worden. Niet alleen de economie moest worden hersteld, ook de draad van het culturele leven kon worden opgepakt.

Politici gingen er na de Tweede Wereldoorlog van uit dat kunst en cultuur in de samenleving moesten worden verspreid als effectief wapen tegen culturele vervlakking en tegen de ontbindende krachten van fascisme en communisme. Maar bovendien tegen de 'veramerikanisering' van de cultuur en tegen het normverval dat zich openbaarde in sport, bioscoop, sensatiepers en radio. De toenmalige voorzitter van de Kunstkring, Dick Jordaan, zinspeelde daar in zijn openingsrede bij de tentoonstelling *Oude Twentse Bouwkunst* in 1959 ook op: 'Juist nu, nu nieuwe krachten baanbreken, namelijk een verenigde Europese maatschappij bestaat het gevaar dat wij zullen gaan 'veramerikaniseren' doch anderzijds bestaat er nu meer dan ooit de mogelijkheid dat het gehele zgn.

JEREMIADE

VAN

REMBRANDT VAN RHIJN,

IN DEN AVOND VAN 26 MEI 1852

afgeluisterd op de Botermarkt te Amsterdam,

EN EENIGE OOGENBLIKKEN DAARNA

Voorgedragen in de Societeit:

BELLE-VUE & CONCORDIA,

DOOR

J. SCHENKMAN.

TE AMSTERDAM, BIJ
G. THEOD. BOM.
1852.

TOONEELZAAL H. W. EIJSINK
— HAAKSBERGEN —

REDERIJKERSKAMER
„DE VIJFHOEK"

PROGRAMMA
DER OPENBARE TOONEELUITVOERINGEN

TE GEVEN OP ZONDAG 3
EN MAANDAG 4 APRIL 1932

Aanvang Zondag 3 April om 7 uur,
en Maandag 4 April om 8 uur precies.

Zaal open resp. om half 7 en half 8

Opgevoerd wordt het bekende werk van
JAMES HENRY DARNLEY:

„IN DEN MIST"

(KNAP SAMMETJE) Kluchtspel in 3 bedr.

Ter opluistering
„DE HAAKSBERGSCHE JASZBAND"
met geheel nieuw repertoire

Entree 1e Rang f 0.75, 2e Rang f 0.50
— Plaatsbespreken 10 cent extra —

De generale repetitie wordt gehouden op
ZATERDAG 2 APRIL
's middags om 6 uur

Kinderen hebben dan toegang à 10 cent.

GEILLUSTREERD STUIVERS MAGAZIJN.
TIJDSCHRIFT VOOR IEDEREEN.
ELK WAT WILS.

JANUARIJ 1860.

EENE FANTAZIE.
I.

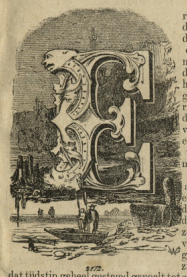

Er heerschte den 15 Julij, des avonds omstreeks negen ure, die zoo geheimzinnige schemering, welke den sterventen dag en den invallenden nacht van elkander afscheidt, en hierdoor de verbeelding zoo zeer den vrijen teugel laat, dat zij zich op dat tijdstip geheel gestemd gevoelt tot zoete droomerij en tot vertrouwelijke mededeelingen.

Op dit uur dan stapte een Engelschman — zijn naam was Sir William Douglas — met haastige schreden langs den oever der zee, niet ver van Dieppe. De wandelaar maakte zoo veel spoed dat het scheen, alsof hij geen hinder gevoelde van de verstikkende hitte die wel 34 graden had bereikt. Wat spoorde hem met zoo veel spoed naar de plaats zijner bestemming? Had hij welligt schrikkelijken honger, een volkstrek der Engelschen, of was het veeleer die donkere stip aan den gezichteinder, waarnaar hij somtijds met den meesten ernst zijne oogen hield gerigt?

Aan den hemel begonnen allengs sterren te flonkeren, de zee, waaruit zich nu en dan blanke heuvelen ophieven, met schuim bedekt, lag rustig als een spiegel. Ieder ander dan een zeeman had met de meeste bedaardheid zijnen weg vervolgd, en de gedachte aan zijn avondmaal zou hem ontgaan zijn bij de tooverachtige bekoorlijkheid van den zomeravond, bij de frissche en geurige avondkoelte, die na een ondragelijk warmen dag uit de zee opsteeg.

Maar de Engelschman was in den grond van zijn hart een zeeman. Men heeft beweerd, dat alleen een schip en een paard in staat zijn de Engelschen tot vervoering te brengen, en inderdaad, wie de Britten niet op zee of in het renperk gezien heeft, kent hen niet. Sir William

‘Saksische’ cultuurgebied, dat vele miljoenen inwoners telt zijn nieuwe taak kan verstaan.’ [1]

Een belangrijk voorstander van die actieve cultuurpolitiek was de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Gerardus van der Leeuw. De Groningse hoogleraar theologie zat in het eerste naoorlogse kabinet (Schermerhorn). Onder zijn bewind verdween het vooroorlogse idee dat de staat zich op cultureel gebied neutraal en terughoudend moest opstellen. De kunst kreeg een bijna therapeutische werking toegedicht: hij ging van de vooronderstelling uit dat het wekken van de latent aanwezige kunstzin bij de bevolking uiteindelijk een gunstig effect zou hebben op de geestelijke volksgezondheid. ‘De kunst is eigendom van heel het volk en moet door heel het volk, onafhankelijk van persoonlijke welstand, kunnen worden beleefd en beoefend. Zij is geen cultureel extra, zoals caviaar of oesters, die genieten moge wie ze betalen kan, maar een essentieel bestanddeel van een gezond geestelijk leven. De Regering heeft derhalve de taak het financieel aan alle leden van onze volksgemeenschap mogelijk te maken in het kunstleven te delen [...] De kunst kome overal.’[2]

In het kader van de volksopvoeding moest de overheid voorwaarden scheppen die de spreiding van kunst onder de bevolking mogelijk maken. Zo werden tal van nieuwe instituties in het leven geroepen, zoals het Prins Bernhard Fonds, de Nederlandse Kunststichting en het Nederlands Impresariaat. Instanties waar de Kunstkring na verloop ook veel mee te maken zou krijgen en de vruchten van zou gaan plukken.

Doelstelling van de Kunstkring

In 1953 achtte Dick Jordaan, die zijn huis tot dan toe gastvrij had opengesteld, de tijd rijp voor een uitbreiding van de kring. De vaste gasten van de bijeenkomsten op *De Bleeck* werden uitgenodigd voor een avond in Hotel *De Klok* aan de Spoorstraat. De bedoeling was met elkaar van gedachten te wisselen over welke onderwerpen en sprekers voor het komende seizoen gewenst werden. Jordaan en Scaf hadden vernomen dat er behoefte was aan meer lezingen, ook over andere dan alleen kunsthistorische onderwerpen. Zij stelden aan de 25 aanwezigen voor om de kring, ontstaan en tot dusverre in stand gehouden door particulier initiatief van enkelen, de vorm te geven van een vereniging. Daardoor zouden meer belangstellenden kunnen deelnemen en zouden de activiteiten zich ook over een breder terrein kunnen uitstrekken dan alleen

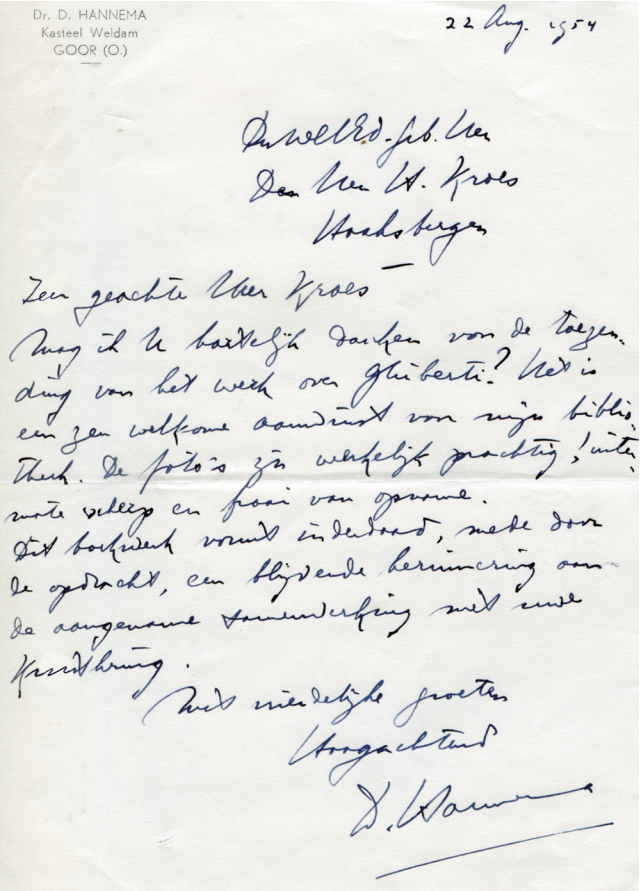
Dr. D. HANNEMA
Kasteel Weldam
GOOR (O.)

22 Aug. 1954

Dr. Wel Ed. Geb. Heer
Den Heer H. Kroes
Haaksbergen

Zeer geachte Heer Kroes
Mag ik U hartelijk danken voor de toezending van het werk over Ghiberti? Het is een zeer welkome aanwinst voor mijn bibliotheek. De foto's zijn werkelijk prachtig! intermate scherp en fraai van opname.
Dit boekwerk vormt inderdaad, mede door de opdracht, een blijvende herinnering aan de aangename samenwerking met uwe Kunstkring.
Met vriendelijke groeten
Hoogachtend
D. Hannema

Bedankbrief van Dirk Hannema aan Kunstkring, 22 augustus 1954

1 Toespraak van Dick Jordaan bij de opening van de tentoonstelling *Oude Twentse Bouwkunst. Tekeningen van Jan Jans, architect te Almelo*, 12 november 1959.

2 J.P. Kruijt e.a., *Actieve Cultuurpolitiek NU. Referaten voor het Congres voor Actieve Cultuurpolitiek van de Partij van de Arbeid te Amsterdam op 8 en 9 november 1946,* p. 52.

dat van de moderne schilderkunst, zoals tot dusverre het geval was geweest. Het was niet de bedoeling om in Haaksbergen grote en kostbare culturele manifestaties te organiseren, want die konden wel in Enschede en Hengelo worden bezocht. Wel wilde de Kunstkring bezoek aan concerten en tentoonstellingen stimuleren. Van het begin af aan gingen de convocaties aan de leden daarom vergezeld van een culturele agenda.

De doelstelling van de kersverse Kunstkring luidde: 'De bevordering van de kennis van en de interesse voor kunst in de meest algemene zin des woords, door het houden van lezingen, het houden van tentoonstellingen en het organiseren van excursies.'

Strikt en zakelijk klinkt dat, maar getuige de verhalen van oud-leden was er zeker ruimte voor gezelligheid en die werd ook opgemerkt door de sprekers die na afloop vaak de prettige sfeer prezen. Zij werden en worden steeds genereus onthaald. In het verleden, toen de mobiliteit en de infrastructuur nog niet zo groot waren als nu, logeerden zij bij leden van de Kunstkring of aten een hapje mee bij één van de bestuursleden. Na een lezing vond er wel eens een gezellige nazit plaats. Eenmaal thuis ontvingen de inleiders altijd een bedankbrief van de secretaris. In de jaren vijftig en zestig vroeg deze dan meteen met welk boek de Kunstkring als dank zijn of haar bibliotheek kon completeren.

Het eerste bestuur

Op die eerste bijeenkomst, op 21 september 1953 in Hotel *De Klok*, kozen de aanwezigen een bestuur: initiatiefnemers Dick Jordaan en Matthieu Scaf werden respectievelijk voorzitter en vicevoorzitter. Bert Kroes, bedrijfseconoom bij Jordaan & Zonen, werd secretaris, en onderwijzeres Hetty Leppink ging de kas beheren. Haar taak werd een paar jaar daarna overgenomen door haar broer Jan Leppink, die later voorzitter werd van de Kunstkring (1974-1993). De Kunstkring mocht zich direct in een vrij grote belangstelling verheugen. Er meldden zich meteen al tachtig leden en het ledental steeg binnen vijf jaar tot bijna honderdvijftig.

Doelgroepen

Van meet af aan voelde het bestuur van de Kunstkring dat het een missie had, namelijk kennis van en begrip voor kunst ontwikkelen. Niet alleen bij de eigen leden, maar ook breder, in de hele Haaksbergse gemeenschap. In de catalogus van de jubileumexpositie *Werk '64* vatte voorzitter Dick Jordaan het streven van de Haaksbergse Kunstkring kernachtig samen: 'de kunst tot velen en velen tot de kunst te brengen.'

De hoop was vooral gevestigd op de jeugd, die tegen een gering bedrag lid kon worden van de Kunstkring. Aan de kinderen in Haaksbergen werd daarom veel aandacht besteed. Dikwijls werden alle schoolhoofden aangeschreven en aangespoord om hun leerlingen in groepsverband naar tentoonstellingen of voorstellingen te laten gaan.

In de jaren vijftig stuurde de Kunstkring ook brieven rond, waarin geïnteresseerden werden geïnformeerd over de Kunstkring en werden aangemoedigd lid te worden. Secretaris Bert Kroes schreef daarin tamelijk bevoogdend: 'Wij zijn van mening dat u, wellicht uit onbekendheid met het werk van de Kunstkring, tot dusverre ten onrechte hebt verzuimd van de leerzame en ontspannende mogelijkheden op cultureel gebied, die deze kring biedt, te profiteren. En zegt nu niet: 'Ik ben al zo druk en heb geen tijd voor nog meer avonden!', want zelfs al zou het waar zijn dat u geen zes avonden per jaar kunt missen voor de verrijking van uw leven, dan nog hebt u naar onze mening niet het recht om uw steun te onthouden aan dit voor onze gemeenschap zo belangrijke werk. Wij durven dit met grote vrijmoedigheid te stellen omdat de ervaring van drie jaar kunstkringwerk ons heeft bewezen dat de doelstelling van onze kring, namelijk 'het bevorderen van de interesse voor en kennis van kunst en cultuur met alle daartoe ten dienste staande middelen', niet alleen verwezenlijkbaar is, maar in positieve zin bijdraagt tot de harmonische ontwikkeling van onze gemeenschap. Onze tijd schreeuwt om enige bezinning en verdieping. En dit niet alleen als middel tot afleiding en verstrooiing, maar meer nog als middel tot zelfbehoud. Wij mogen in een wereld

"KUNSTKRING HAAKSBERGEN"

Haaksbergen, 5 October 1953.

L.S.

Op 21 September werd door de heer D. Jordaan J.G.Hzn. een bijeenkomst belegd van de deelnemers aan de kring ter bespreking van enkele plannen van de toekomstige ontwikkeling. De heer Jordaan stelde voor om de kring, ontstaan en tot dusverre in stand gehouden door particulier initiatief van enkelen, de vorm te geven van een vereniging met het oog op het toenemend aantal belangstellenden en teneide de activi-

teiten over een r
van de schilderskr
verklaarden zich l
Haaksbergen" werd
Als eerste bestuur
Dhr. D.Jordaan J.G
Dhr. J.M.Scaf
Dhr. H.Kroes
Mej. H.W.Ieppink
Dhr. G.Steutel
Het bestuur verkre
ontwerpen en de we

Lidmaatschap.

Besloten werd in d
deelnemen uit te r
voor de goede orde
alsnog in te vulle
nieuwe leden aan h
zullen aan alle ov
worden gezonden, z
een exemplaar ter
mogelijk vóór 15 (

Contributie.

De contributie voo
op F.7,50 per pers
kan worden betaald
op 20 October a.s.
verhoogd met incas

Seizoen '53-'54.

Ter vergadering we
tot die over schil
suggesties werden
teratuur, muziek,
dracht voorlopig
over moderne schil
muzikaal onderwerp. Twee avonden konden reeds worden geregeld t.w.

20 October '53 Mej. N.posthumus Meyjes. Onderwerp: Heeft de kunst van deze tijd ons iets te zeggen, en zo ja, wat?

16 November '53 Drs.W.Diemer Onderwerp: Experimentele poëzie.

Beide avonden In Hotel "De Klok" (Wed. Eysink) Spoorstraat Haaksbergen.

Aanvang 8 uur n.m.

In 1954 volgen dan nog 2 avonden, waarvan datum, spreker en onderwerp nog nader zullen worden bekend gemaakt.

D. Jordaan JGHzn.
Huize "de Bleeck"
Haaksbergen

Haaksbergen, 17 September 1953.

L.S.,

Evenals vorige jaren zouden wij gaarne deze winter weer een aantal avonden organiseren, doch zouden het zeer op prijs stellen indien wij eerstonderling en mondeling van gedachten konden wisselen, welke onderwerpen van spekers, resp. spreeksters en avonden de meest geschikte zijn.

Wij menen vernomen te hebben, dat men hier in Haaksbergen ook op ander gebied als Kunstgeschiedenis gaarne in de winter iets zou willen horen.

De mogelijkheid zou overwogen kunnen worden de bestaande kring om te zetten in een Vereniging van grotere omvang met een gekozen bestuur.

Om een en ander te bespreken zouden wij U willen uitnodigen op Maandag 21 September a.s. des avonds om 8 uur bij de Wed. Eysink te komen.

Wij zouden het zeer op prijs stellen indien de opkomst zo volledig mogelijk was, opdat een ieder zijn mening naar voren kan brengen.

Met vriendelijke groet,

J.M. Scaf.
D. Jordaan JGHzn.

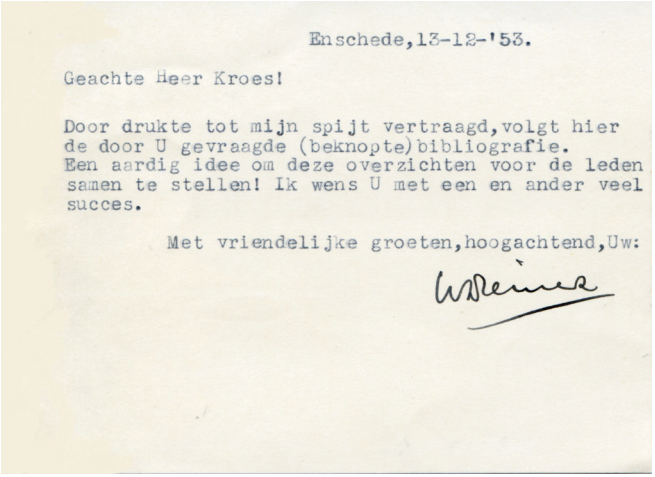

Enschede,13-12-'53.

Geachte Heer Kroes!

Door drukte tot mijn spijt vertraagd,volgt hier de door U gevraagde (beknopte)bibliografie.
Een aardig idee om deze overzichten voor de leden samen te stellen! Ik wens U met een en ander veel succes.

Met vriendelijke groeten,hoogachtend,Uw:

van televisie, atoombom en Dr. Kinsey nog wel iets anders hebben om hiertegenover te stellen dan alleen Abe Lenstra en Johnny Jordaan.'[3] Nu zou het bestuur er niet over peinzen op deze toon nog leden te werven en het is ook de vraag of het succesvol zou zijn. Het verschil tussen kunst met een K en populaire cultuur is lang zo groot niet meer als destijds.

Interne organisatie

Het Kunstkringbestuur bestaat na zestig jaar nog altijd uit enthousiaste vrijwilligers die met veel liefde en bevlogenheid hun kostbare tijd en energie steken in de samenstelling van een programma vol afwisseling. Nog altijd klaren zij de meeste klussen zelf, van het bedenken van onderwerpen, het benaderen van sprekers, het contracteren van musici tot de catering van de excursies. En ze beperken zich niet alleen tot de Kunstkring zelf, maar hebben bovendien zitting in allerlei verwante werkgroepen.

In de loop der tijd vormde zich in de Kunstkring zelf een commissie die een permanent karakter kreeg. Dat was de muziekcommissie, die vanaf 1974 koffieconcerten en vanaf 1988 ook jazzfestivals organiseerde (zie hoofdstuk 2). Hans Claessen, die in het bestuur jarenlang de functie van penningmeester vervulde, speelde tegelijkertijd daarin een belangrijke rol. Hij werd bijgestaan door zijn vrouw Jeanne Claessen en door Fons Kormelink, Kunstkringlid en directeur van de Muziekschool in Haaksbergen.

De andere commissies waren eigenlijk werkgroepen van de Commissie Culturele Activiteiten die in 1974 werd opgericht (zie hoofdstuk 3). De Kunstkring was in de theatercommissie, die zich bezighield met de programmering in de Bouwmeester, lange tijd vertegenwoordigd door Jo Lurvink. In de expositiecommissie hebben meerdere Kunstkringleden gezeten: Henk van den Berg, Jan Leppink, Bart ten Bruggencate, Ben Lenferink. Ook in de commissie Kunstaankopen zaten altijd Kunstkringleden.

Informatie aan de leden

De Kunstkring stuurde de leden aanvankelijk aan het begin van elk seizoen een convocatie, waarin de lezingen van de komende maanden werden aangekondigd. Al in het oprichtingsjaar was daaraan een boekenlijst toegevoegd, die door de heer Diemer uit Enschede werd samengesteld. Ook hield het bestuur een agenda bij van alle concerten en tentoonstellingen die op dat moment in Twente te zien waren. Met sommige organisaties bestonden afspraken over gereduceerde toegangsprijzen voor Kunstkringleden, bijvoorbeeld voor concerten in de Twentse Schouwburg in Enschede. Of voor de concerten die de Commissie voor School- en Volksconcerten in Haaksbergen organiseerde.

Huisstijl

Ter gelegenheid van het twintig-jarig bestaan gaf de Kunstkring opdracht aan de kunstenaar Bert Gebben uit Hengelo (O.) om een huisstijl te ontwerpen voor affiches, jaarprogramma, briefpapier en uitnodigingskaarten. Het logo van de Kunstkring moest goed te vergroten of te verkleinen zijn. Elke hoofdactiviteit van de Kunstkring - lezing, concert en tentoonstelling - kreeg een eigen hoofdkleur. Het affiche en het programma van een concert hadden bijvoorbeeld dezelfde kleur groen.

3 Ledenwervingsbrief, 14-9-1956

KUNSTKRING HAAKSBERGEN

KUNSTKRING HAAKSBERGEN

KUNSTKRING HAAKSBERGEN

KUNSTKR HAAKSBERGEN

Wij herinneren U aan onze eerstvolgende bijeenkomst

Woensdag 30 Maart a.s. 8 uur. Hotel Centraal,bovenzaal.

Mevr. G.J. Jordaan-Ebbinge uit Diepenheim spreekt over "Kant en oud handwerk in de kleding", met een kleine tentoonstelling van diverse stukken.
Leden die een vergrootglas bezitten wordt verzocht dit mede te brengen!

Het Bestuur.

KUNSTKRING HAAKSBERGEN

Nederlandse Kunststichting,
t.a.v. de Heer H. Visser, directeur,
Postbus 1258,
AMSTERDAM.

Haaksbergen. 8 April 1975.

j U één exemplaar van de
"Het gehakte beeld" alsme

esprek, dat wij enige tij
bij de tentoonstelling g
verd worden. De bestellin
extra exemplaren.

ons mede dat de huur voor
100,- en de inrichting f.
dus f.400,- + f.17,50 = f

bovenstaande een andere
contact op te nemen met h
berichten Uwerzijds nemen
s bevonden.

KUNSTKR

(M.G. D
sec

i n f o r m a t i e

kunstkring haaksbergen

INFORMATIEF

KUNSTKRING HAAKSBERGEN

Informatief
In 1979 stapte de Kunstkring over op een andere vormgeving. Er was een samenwerking aangegaan met de Haaksbergse Scholengemeenschap in De Bouwmeester. Kunstkringleden konden vanaf dat moment een abonnement nemen op voorstellingen in het zogenaamde IN-theater en moesten ook geïnformeerd worden over het UIT-theater, dat wil zeggen over de voorstellingen in de Twentse Schouwburg in Enschede. Deze uitbreiding van activiteiten maakten een betere en uitgebreidere informatie aan de Kunstkringleden noodzakelijk.

Alle aankondigingen van Kunstkringactiviteiten, voorstellingen in het IN-theater en andere interessante culturele evenementen in de regio werden nu tweemaandelijks verzameld in het bulletin *Informatief*. Aan het begin van het seizoen, in september, stond het jaarprogramma en het jaarverslag van het voorgaande seizoen erin.

De lay-out van dit boekje was ontworpen door Pier van Dijk, met wie de Kunstkring in 1966 al had samengewerkt. Hij bedacht ook de titel van de jubileumtentoonstelling die ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan werd gehouden in 1979: Werk in uitvoering. Omdat daarin een tweemaandelijkse agenda zou komen waarin alle Culturele evenementen in de regio zouden worden aangekondigd, schreef de Kunstkring alle expositieruimtes in Twente aan. De twee plaatselijke boekhandels sponsorden het blad, waarin ook boekbesprekingen gepubliceerd werden.

In november 1987 maakte de vormgeving van Pier van Dijk plaats voor de nieuwe lay-out die Bart ten Bruggencate had ontworpen. In het eerste nummer met de nieuwe omslag zette hij de achtergrond van dit ontwerp uiteen. Hij wilde de drie hoofdactiviteiten van de Kunstkring Haaksbergen zichtbaar maken: beeldende kunst, muziek en het geschreven of gesproken woord. Een verticale baan en horizontale lijnen verdeelden het vlak volgens de gulden snede in vier rechthoeken. Rechtsonder stond de titel van het bulletin: *Informatief*. De ontstane vlakverdeling in combinatie met de steunkleur rood verwees naar de schilderijen van Stijl-kunstenaars als Piet Mondriaan en Theo van Doesburg. De muziek was in het ontwerp aanwezig door vijf horizontale lijnen die samen een notenbalk vormden. Links van de verticale baan bevonden zich abstracties van de eerste vier noten van *Die Kunst der Fuge*, de laatste compositie van Johann Sebastiaan Bach.

Om het jubileumjaar 1993 luister bij te zetten schreef de Kunstkring een affichewedstrijd uit. Na overleg met en op advies van grafisch vormgever Sepp Bader besloot de 'Commissie Vormgeving Jubileumjaar' (Jeanette ten Broeke, Bart ten Bruggencate, Ben Lenferink) om studenten of jonge kunstenaars de kans te geven middels deze opdracht praktijkervaring op hun werkterrein te laten opdoen. De docenten van de AKI waren echter niet erg gelukkig met het wedstrijdkarakter van de opdracht. Het zou leiden tot te veel competitie tussen de studenten en de opdracht was ook niet goed in te passen in het lesrooster van de opleiding. Het competitieve element kwam te vervallen en Didian Kortebach, student van de afdeling Vormgeving, werd uitgenodigd voor de opdracht.

De Kunstkring had intussen zelf bedacht dat er maar weinig gebruik zou worden gemaakt van affiches. Eigenlijk alleen maar bij de aankondiging van concerten. Daarom werd Didian uitgenodigd een geheel nieuwe huisstijl voor de Kunstkring te ontwerpen. Zij ontwierp een rond vignet, dat zij als een stempel zag: 'Daar de gemeente Haaksbergen geen specifiek cultuurbeleid voert, heeft de Kunstkring de vrije hand

Waak als een Cerberus over het niveau, want dat is het bestaansrecht en de bestaanszekerheid van de Kring (Matthieu Scaf)

en bepaalt grotendeels het culturele aanbod in Haaksbergen. De Kunstkring drukt als het ware zijn *stempel* op de activiteiten. Dit aspect is voor mij een uitgangspunt voor het ontwerp geweest.' Het bestuur van de Kunstkring zag in het cirkelvormige beeldmerk ook een symbool voor de beslotenheid van de kring.[4]

Het oude *Informatief* viel vier keer per jaar bij de leden in de bus. Hoge papier- en drukkosten waren voor het bestuur aanleiding om in 1994 tot een andere berichtgeving over te gaan. Aan het begin van het seizoen verscheen voortaan een *Informatief* met een uitgebreide toelichting op het jaarprogramma. Om het geheugen van de leden op te frissen werd er vier maal per seizoen een herinneringskaart gestuurd.

Website

De Kunstkring volgt maatschappelijke ontwikkelingen op de voet, dus toen de digitalisering van de samenleving steeds verder vorderde, besloot het bestuur de informatie over het jaarprogramma ook via internet toegankelijk te maken. Zo kon bij de viering van het vijftig-jarig bestaan in 2003 de website van de Kunstkring, www.kunstkringhaaksbergen.nl, worden gelanceerd. Sindsdien krijgen de leden van de Kunstkring op gezette tijden per elektronische post een bericht: enerzijds aankondigingen van activiteiten, anderzijds berichten met een link naar de websitepagina waarop de terugblikken met foto's staan.

Kunstagenda en Uitgelicht

Jannie van Oosten, die van 2005 tot 2010 voorzitter was van de Kunstkring, herstelde de cultuuragenda uit de beginjaren van de Kunstkring in ere. Zij stelde vier keer per jaar een Kunstagenda op. De ondertitel luidde: 'Om u te informeren over tentoonstellingen, toneelvoorstellingen, muziek, literatuur.' Over dat laatste onderwerp hield Jannie in maart 2002 zelf een lezing. Ze had zich in de Nederlandse literatuurgeschiedenis verdiept en sprak er met groot enthousiasme en bezieling over. Ze had bovendien veel zorg besteed aan de presentatie. 'De Kunstkring is een opmerkelijke vereniging met niet alleen belangstellende, maar ook ter zake kundige leden.' was te lezen in de terugblik op deze avond.[5]

De huidige voorzitter, Wim van Hagen, van beroep notaris, volgde in 2008 en 2011 haar voorbeeld met lezingen over architectuur en over de gulden snede. Hij zet ook de agenda voort, nu onder de naam *Uitgelicht*! Dit periodiek wordt per e-mail verzonden aan de leden van de Kunstkring en bevat uitgebreide informatie over tentoonstellingen in binnen- en buitenland.

4 *Informatief*, 16de Jaargang, 1994

5 Notulen bestuursvergadering, 10 april 2002

Jannie van Oosten-Dijksterhuis (1944-2010)

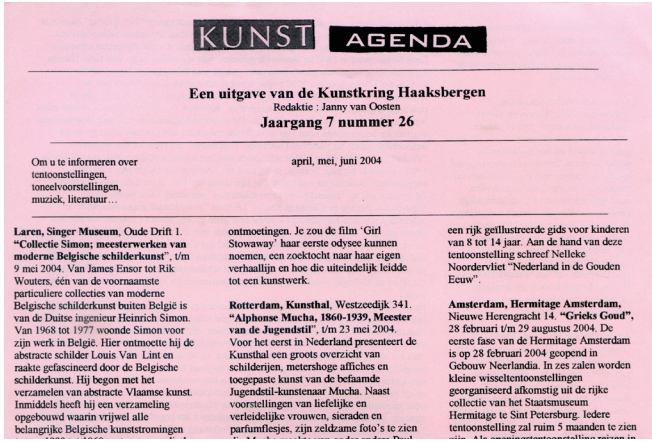

KUNST AGENDA

Een uitgave van de Kunstkring Haaksbergen
Redaktie : Janny van Oosten
Jaargang 7 nummer 26

Om u te informeren over tentoonstellingen, toneelvoorstellingen, muziek, literatuur…

april, mei, juni 2004

Laren, Singer Museum, Oude Drift 1. **"Collectie Simon; meesterwerken van moderne Belgische schilderkunst"**, t/m 9 mei 2004. Van James Ensor tot Rik Wouters, één van de voornaamste particuliere collecties van moderne Belgische schilderkunst buiten België is van de Duitse ingenieur Heinrich Simon. Van 1968 tot 1977 woonde Simon voor zijn werk in België. Hier ontmoette hij de abstracte schilder Louis Van Lint en raakte gefascineerd door de Belgische schilderkunst. Hij begon met het verzamelen van abstracte Vlaamse kunst. Inmiddels heeft hij een verzameling opgebouwd waarin vrijwel alle belangrijke Belgische kunststromingen

ontmoetingen. Je zou de film 'Girl Stowaway' haar eerste odysee kunnen noemen, een zoektocht naar haar eigen verhaallijn en hoe die uiteindelijk leidde tot een kunstwerk.

Rotterdam, Kunsthal, Westzeedijk 341. **"Alphonse Mucha, 1860-1939, Meester van de Jugendstil"**, t/m 23 mei 2004. Voor het eerst in Nederland presenteert de Kunsthal een groots overzicht van schilderijen, metershoge affiches en toegepaste kunst van de befaamde Jugendstil-kunstenaar Mucha. Naast voorstellingen van liefelijke en verleidelijke vrouwen, sieraden en parfumflesjes, zijn zeldzame foto's te zien

een rijk geïllustreerde gids voor kinderen van 8 tot 14 jaar. Aan de hand van deze tentoonstelling schreef Nelleke Noordervliet "Nederland in de Gouden Eeuw".

Amsterdam, Hermitage Amsterdam, Nieuwe Herengracht 14. **"Grieks Goud",** 28 februari t/m 29 augustus 2004. De eerste fase van de Hermitage Amsterdam is op 28 februari 2004 geopend in Gebouw Neerlandia. In zes zalen worden kleine wisseltentoonstellingen georganiseerd afkomstig uit de rijke collectie van het Staatsmuseum Hermitage te Sint Petersburg. Iedere tentoonstelling zal ruim 5 maanden te zien

Hoofdstuk 2
Activiteiten

Godert van Heek spreekt over zijn vader Jan L. van Heek in Theater De Kappen. Lezing in samenwerking met de Historische Kring Haaksbergen, 16 januari 2008

De Kunstkring wil de interesse voor en kennis van kunst bevorderen. Of zoals voorzitter Dick Jordaan het in 1967 verwoordde: 'Het is de taak van de Kunstkring zoveel mogelijk mensen achter de televisie weg te halen en wakker te maken.'[1]

In de loop der tijd nam het aantal middelen dat de Kunstkring daarvoor inzette toe. Begon het met lezingen en uitstapjes in de naaste omgeving, na twee jaar hield het bestuur zich tevens bezig met de organisatie van tentoonstellingen en tien jaar later vonden de eerste concerten plaats. Met deze laatste evenementen bereikte de Kunstkring een steeds bredere doelgroep, want ze waren voor de hele Haaksbergse gemeenschap toegankelijk. In dit hoofdstuk passeert een keuze uit die lezingen, excursies, exposities, concerten, voorstellingen en publicaties de revue.

Lezingen

Al geruime tijd voor de oprichting van de Kunstkring werden er bij verschillende mensen thuis lezingen gehouden. Zo kwam in de oorlogsjaren de heer Gilles Quispel (1916-2006), hoogleraar kerkgeschiedenis te Utrecht, naar Haaksbergen, maar zijn lezingen spraken de toehoorders niet erg aan. Ook de 'colleges' van mevrouw Posthumus Meyjes, die conservator in het Rijksmuseum te Amsterdam was, waren niet boeiend en leverden naderhand weinig gespreksstof op. Het is dus niet verwonderlijk dat er na verloop van tijd behoefte ontstond aan meer sprekers en aan een breder scala aan onderwerpen.

Toen de Kunstkring eenmaal een feit was, verplaatsten de lezingen zich van de huiskamer naar een zaal in Hotel De Klok (Wed. Eijsink) aan de Spoorstraat. Chetty ter Kuile herinnerde zich in 1993 nog de sfeer tijdens die eerste Kunstkringavonden: 'We zaten altijd rond een grote potkachel met een enorme pijp en in die pijp zat een schuif die altijd dicht was. Als wij dan wat koud waren, deden we stiekem die schuif open, maar al heel snel kwam ze [de zuinige eigenaresse, ed.] erachter en deed woedend de schuif weer dicht. Het was daar altijd of te koud of te warm. Een van de leden sliep dan ook geheid binnen tien minuten in.'[2]

Geen geleerdheid maar bezieling

De eerste secretaris van de Kunstkring waarschuwde bij zijn afscheid in 1961: 'Selecteer Uw sprekers op bezieling, niet op geleerdheid' en 'Hoedt U voor sprekers met een papiertje'. Gelukkig wist de Kunstkring in haar zestigjarig bestaan veel inspirerende sprekers aan te trekken. In het wereldje van kunstcoryfeeën bleek de Kunstkring zelfs een zekere bekendheid te genieten; menig gerenommeerd inleider - museumdirecteur, hoogleraar of kunstcriticus - liet zich overhalen om tegen een bescheiden vergoeding naar 'de provincie' te komen. In de opsomming achter in dit boek staan bekende namen als Hans Redeker (kunstcriticus), Willemijn Stokvis (dé kenner van CoBrA), Pierre Jansen (bekend van televisie), Pater Alfons Dierick (de Van Eyck-specialist) en Joke Hermsen (bekende filosofe en schrijfster), om er een paar te noemen.

De Kunstkring probeert nog steeds kwaliteit te bieden. 'Dat verwachten de leden ook. Niet dat ze veeleisend zijn. Maar ze zijn een hoog niveau gewend. Als ze op televisie Adriaan van Dis kunnen zien, verwachten ze van hun lokale kunstkring ook een interessant aanbod.', aldus voorzitter Jan Veger in een interview met de krant. 'Ons goede aanbod is mede bereikt door de persoonlijke benadering van de gastsprekers. Zo wil-

1 Toespraak bij de presentatie van de dichtbundel *Helleslat*, zaterdag 11 november 1967.

2 *De Kunstkring Haaksbergen 1953 - 25 september - 1993*, Haaksbergen, 1993, p. 5.

Selecteer Uw sprekers op bezieling, niet op geleerdheid
Hoedt U voor sprekers met een papiertje (Bert Kroes)

den we oud-cabaretier en programmamaker Jacques Klöters naar Haaksbergen halen. Bij de VARA kreeg ik geen adres los. Daarom heb ik op de gok de telefoongids van Amsterdam erop nageslagen. In Zuid woonde een Klöters. Ik heb toen op goed geluk gebeld. 'Met Jacques' hoorde ik luid en duidelijk aan de andere kant van de lijn. Hij was bereid te komen.'[3]

Van stokpaardjes naar actuele onderwerpen

Tot circa 1980 bereden sprekers voornamelijk hun stokpaardjes. Zo hield de heer Kampman uit Leiden, directeur van het Nederlands Instituut voor het Nabije Oosten, in 1958 een boeiende lezing over Palmyra, gelegen tussen Damascus en de Eufraat. Met prachtige kleurendia's wist hij de ruïnes van de vierduizend jaar oude stad voor de Kunstkringleden tot leven te wekken.

In 1956 hield de heer K.J. Keikes, beëdigd expert en assistent-conservator van Museum Het Princessehof in Leeuwarden, een lezing over techniek en beoordeling van Chinese en Japanse keramiek. Op zijn nadrukkelijk verzoek werden de leden van de Kunstkring in de aankondiging van de lezing uitgenodigd om papier en potlood mee te brengen, evenals een 'stukje porselein uit eigen bezit, ter beoordeling.' Annelies Krekel-Aalberse, dé zilverspecialist in Nederland, bracht in 1993 zelf wat voorwerpen mee om haar lezing te illustreren. Cobra-kenner bij uitstek Willemijn Stokvis kwam in 1976 en in 2000 uiteraard spreken over deze internationale avant-garde.

Rond 1980 ebde de belangstelling voor lezingen echter wat weg en daarom beraadde het bestuur zich op een nieuwe koers. 'Inleidingen met lichtbeelden' maakten plaats voor meer aansprekende presentaties. In 1997 bijvoorbeeld waren ontwerpen van internationale betekenis direct te bekijken, toen interieurontwerper Dick Horstink (1958) een lezing hield over binnenhuisarchitectuur en design in de meubelzaak van Te Lintelo. Die stond vol met meubels van top ontwerpers, dus de spreker hoefde maar om zich heen te wijzen om allerlei bekende voorbeelden te laten zien!

3 *Tubantia*, 23 september 2005.

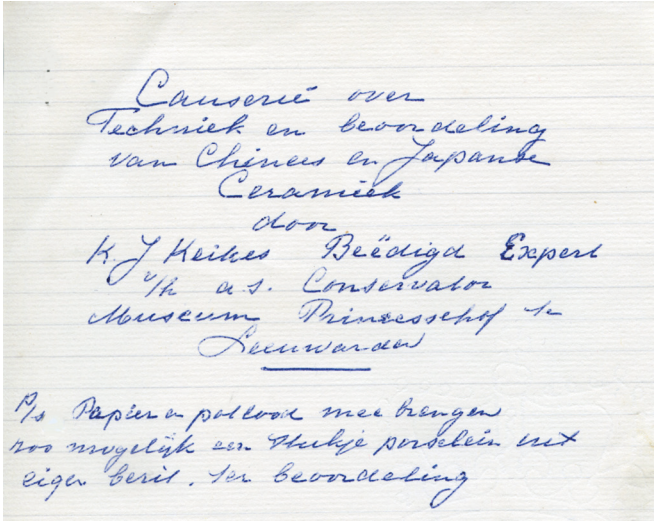
Causerie over
Techniek en beoordeling
van Chinees en Japanse
Ceramiek
door
K.J. Keikes Beëdigd Expert
v/h a.s. Conservator
Museum Prinsessehof te
Leeuwarden

B/s Papier en potlood mee brengen
zoo mogelijk een stukje porselein uit
eigen bezit, ter beoordeling

Tegenwoordig zijn vooral lezingen over actuele onderwerpen, zoals lopende tentoonstellingen en nieuwe architectuur, in trek. De Kunstkring put uit een groot netwerk van ervaren sprekers, die zich op verzoek in deze thema's willen verdiepen.

Lezingen over muziek

Vanaf het begin organiseerde de Kunstkring ook lezingen over muziek. Al in de jaren vijftig nodigde het bestuur musici uit om te spreken over muziekhistorische onderwerpen. Zo kwam Yvon Baarspul, de toenmalige dirigent van het Overijssels Philharmonisch Orkest in Haaksbergen een lezing houden over 'De romantiek in de muziek'. Een jaar later sprak hij over 'Inspiratieve elementen in de muziek'.

Oud-Kunstkringleden weten zich ook nog goed de avond met de bekende organist Piet van Egmond (1912-1982) te herinneren. Op een koude winteravond kwam hij over slecht berijdbare wegen helemaal uit Amsterdam, om voor een handjevol mensen - vijf bestuursleden en twee gewone leden van de Kunstkring - een zeer boeiende lezing over de *Matthäus Passion* van Johann Sebastian Bach te geven.

Deze componist was trouwens diverse keren onderwerp van een lezing, zoals in 1983 toen de Enschedese organist en muziekrecensent Harry Mayer (1913-1983) over het leven van de componist vertelde en fragmenten uit diens piano- en klavecimbelrepertoire voorspeelde.

De leden wilden ook wel eens wat horen over jazzmuziek en daarom nodigde de Kunstkring in 1959 Rolf ten Kate uit. Hij was hoofd Publiciteit van Phonogram en redacteur van het muziektijdschrift *Disco Discussies*. Een jaar later kwam AVRO-radiopresentator Ben Levi vanuit Aerdenhout naar Haaksbergen om een lezing te houden over Franse chansons, 'kunst van het dagelijks leven'.

In 1994 nodigde het bestuur de van oorsprong Australische pianist Geoffrey Madge (1941) uit. Hij woonde in Den Haag en was bekend van het televisieprogramma *Reiziger in muziek*. In de Richtershof hield hij een lezing over de diverse uitvoeringspraktijken van *Das Wohltemperierte Klavier* van Johann Sebastian Bach. Deze speciale lezing kwam tot stand in nauwe samenwerking met de directie van het Muziekcentrum in Enschede, waar Madge een week later het complete werk speelde. Die pianomarathon begon om 12.00 uur en nam de hele zondagmiddag in beslag.

Van een heel ander karakter was de avond die jaren later, in februari 1994, door de vioolbouwers Jaap Bolink en Annelies Steinhauer werd verzorgd. Vertoond werd de film *Quartet* van Anton van Munster, de cameraman van Bert Haanstra. Hij maakte deze documentaire grotendeels in het atelier van de vioolbouwers in Hilversum. Anton, zelf een verwoed amateurviolist, volgde het echtpaar gedurende meer dan een jaar, tijdens de bouw van twee violen, een altviool en een cello. De beelden werden begeleid door de klanken van het Orlando Quartet, dat het Strijkkwartet no. 13 (*Rosamunde*) van Franz Schubert speelde.

Interessant was eveneens de wijze waarop de professioneel geschoolde zangeressen Armanda ten Brink en Marja Reinders in januari 1999 de toehoorders rondleidden langs verschillende zangstijlen en -technieken. Onder de titel *Frauenliebe und -leben* besteedden zij speciale aandacht aan de Duitse romantische liedkunst. Natuurlijk bleef het niet bij praten over zangkunst, maar zongen de zangeressen ook het een en ander. Bovendien bleken Armanda en Marja niet alleen uitstekende musici en onderhoudende causeurs te zijn, maar waren zij bovendien nog eens een zeer geslaagd komisch duo. Afsluitend hoogtepunt was Schumanns liederencyclus *Frauenliebe und -Leben* die de twee vrouwen op ontroerende en meeslepende wijze ten gehore brachten.

Bij de sprekers op bezoek

Soms zocht de Kunstkring sprekers op in hun eigen werkkring of woonomgeving. Dat was het geval met Henk van Os, de directeur van het Rijksmuseum in Amsterdam. De begenadigd en daarom veelgevraagd spreker vond de reis naar Twente wat bezwaarlijk en nodigde de Kunstkring daarom uit naar zijn kerstlezing in het Rijksmuseum te komen. En zo togen Kunstkringleden in 1994 op Tweede Kerstdag naar Amsterdam. Onderwerp van de lezing was het oudste document van de Nederlandse schilderkunst: een vierluik van een anonieme meester uit circa 1400. Het maakte deel uit van de tentoonstelling *Gebed in Schoonheid* die op dat moment te zien was in het museum. Muziek omlijstte de lezing en er werd warme chocolademelk met kerststol geserveerd.

In 1996 werd de jaarvergadering gehouden in het kantoor van Beltman Architecten & Ingenieurs B.V. aan de Hengelosestraat in Enschede. Grondlegger Gerrit Beltman ontwierp in Twente tal van fabrieken en woonhuizen voor fabrikanten. Van de laatste categorie zijn nog vele mooie voorbeelden te vinden, zoals Huize Zonnebeek en Villa Jordaan in Haaksbergen. De huidige directeur, architect Barend Scherpbier, hield

Het is de taak van de Kunstkring zoveel mogelijk mensen achter de televisie weg te halen en wakker te maken (Dick Jordaan)

een lezing over de geschiedenis van het architectenbureau dat in 1996 125 jaar bestond. *Ontwerpen voor wonen en werken* was de titel van het boekje dat ter gelegenheid van dat jubileum was verschenen.

Literaire activiteiten
Een belangrijk aandachtsgebied van de Kunstkring vormden en vormen de letteren. Direct na de oprichting in september 1953 besloot het bestuur al in de convocaties aan de leden een lijst van recent verschenen boeken op te nemen. Willem Diemer (1922-1994), literatuurcriticus en leraar Nederlands uit Enschede, stelde deze lijst op verzoek van de Kunstkring samen. In de jaren zeventig en tachtig komen we dergelijke lijstjes van aanbevolen boeken nog steeds tegen in de bulletins voor de Kunstkringleden.

De literaire avonden namen in de loop der tijd uiteenlopende vormen aan. Zo werden neerlandici en critici uitgenodigd te komen spreken over een schrijver. Diemer beet in november 1953 de spits af met een avond gewijd aan experimentele poëzie. Later keerde hij nog twee keer terug, met lezingen over respectievelijk Louis Couperus en Menno ter Braak.

Kopstukken
Het is opmerkelijk hoeveel literaire kopstukken daarna voor een avond naar Haaksbergen togen. Tot circa 1980 spraken neerlandici over het oeuvre van een auteur, of over een bepaald thema in de literatuur. Daarna kwamen de schrijvers dikwijls zelf aan het woord. Ze droegen voor uit eigen werk, gingen in discussie met het publiek of werden geïnterviewd door een andere bekende Nederlander. Die avonden trokken veel publiek. Toen Rudi van den Hoofdakker alias Rutger Kopland in maart 2003 kwam, was de zaal in ‘t Iemenschoer bijna te klein om de in drommen toegestroomde poëzieliefhebbers te herbergen. Kopland hield een inleiding over (zijn) dichtkunst en over het nut van het praten daarover. De dames van de plaatselijke boekhandel die medeorganisator van deze avond was, deden goede zaken: diverse titels gingen gretig over de toontafel.

Het 55-jarig bestaan vierde de Kunstkring onder meer met een optreden van Joost Prinsen, bekend van diverse televisieprogramma’s. Prinsen maakten er een spontane, geheel geïmproviseerde, bonte avond van. Iedereen zat op het puntje van de stoel om maar niets te hoeven missen van de potpourri van liedjes en anekdotes. Voor het eerst in de Kunstkringhistorie moest men vooraf een kaartje voor deze avond reserveren. Alle 115 beschikbare kaarten waren binnen de kortste keren vergeven.

Samenwerking met bibliotheek en boekhandels
De Kunstkring betrok de sprekers via de Stichting Schrijver School en Samenleving in Amsterdam. Vanwege de hoge kosten die dit bemiddelingsbureau in rekening bracht, ging de Kunstkring op den duur samenwerken met de bibliotheek en boekhandels in Haaksbergen. Op die manier konden er toch sprekers van niveau naar Haaksbergen gehaald worden. Bovendien trokken ze zo meer publiek, want er kon via verschillende kanalen publiciteit worden gemaakt voor een optreden van een schrijver.

Zo plande de Kunstkring jaarlijks in elk geval in de Boekenweek een literaire activiteit. In maart 1998 kwam Hans Goedkoop, bekend van het televisieprogramma *Andere tijden*, naar Haaksbergen voor een lezing over de Nederlandse toneelschrijver Herman Heijermans. Leden van de Toneelvereniging *Klimop* speelden, ter illustratie van zijn verhaal, scènes uit toneelstukken van Heijermans.

Schrijversduo’s
In de jaren tachtig bedacht de Kunstkring een nieuwe formule voor de literaire avonden: twee schrijvers werden uitgenodigd met elkaar in gesprek te gaan. Aad Nuis (1933-2007) was in 1981 al te gast geweest, om over zijn eigen literaire bezigheden te vertellen. In 1984 kwam hij terug, om in gesprek te gaan met de Enschedese arts en schrijver Willem Brakman (1922-2008), en in 1989 organiseerde de Kunstkring een tweespraak tussen Nuis en Adriaan van Dis (1946). De laatste was indertijd bij een breed publiek bekend van-

Rutger Kopland draagt voor uit eigen werk, 12 maart 2003

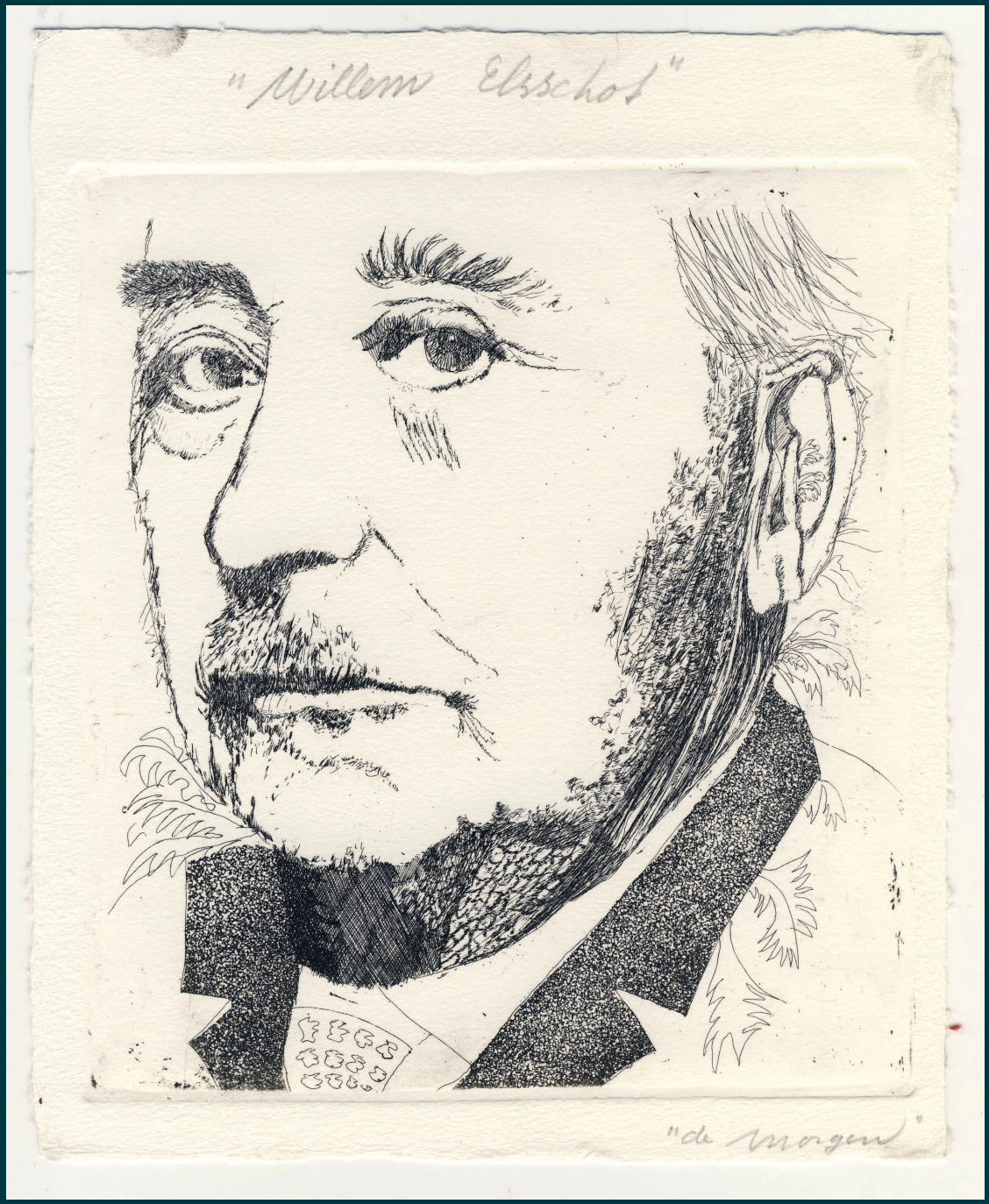

Jan van Heiningen, *Portret van Willem Elsschot*, 1993

wege zijn literaire praatprogramma *Hier is... Adriaan van Dis*. Daarin was hij degene die de vragen stelde, maar voor die rol had de Kunstkring nu Nuis bereid gevonden.

Ter gelegenheid van het 800-jarig bestaan van Haaksbergen vond in de Boekenweek van 1988 een ontmoeting plaats tussen de dichters en journalisten Nico Scheepmaker en Kees Stip. De avond werd mede mogelijk gemaakt door de bibliotheek in Haaksbergen en Boekhandel Broekhuis.

In de serie schrijversduo's volgden verder Joop van Tijn en F. Springer (1990), Margriet de Moor en Leon de Winter (1991) en John Heymans en Joost Zwagerman (1997).

Lezerspanel Debutantenprijs

Sinds 1995 wordt jaarlijks een prijs uitgeloofd voor het beste Nederlandstalige fictiedebuut (roman of verhalen) voor volwassenen. Tegenwoordig is deze prijs bekend onder de naam Academica Literatuurprijs. Het unieke is dat zowel een vakjury, bestaande uit literair deskundigen uit Nederland en Vlaanderen, als een lezersjury de uitslag bepalen.

Kunstkringbestuurslid en neerlandica Inge Sterenborg nam het initiatief om een lezerspanel uit Haaksbergen aan te melden voor de lezersjury. Leden van de Kunstkring konden zich hiervoor aanmelden en deden dat zo massaal dat er zelfs een paar mensen moesten worden teleurgesteld. De organisatie vanuit Dordrecht verliep niet helemaal soepel: sommige genomineerde boeken arriveerden niet op tijd of zelfs helemaal niet. Toch bleef de motivatie onder de panelleden groot. De boeken die wel aankwamen, werden grondig gelezen en besproken. De genomineerde schrijvers waren onder meer Arnon Grunberg, Kees van Beijnum, Arie Storm en Anna Enquist.

Landelijk gezien was de Debutantenprijs ook een succes. Ruim vierhonderd mensen lazen mee en vijftien bibliotheken verleenden hun medewerking. De winnares van de eerste debutantenprijs was Anna Enquist met haar roman *Het meesterstuk*. Hij werd op 11 maart 1995 in de Dordtse Schouwburg Kunstmin, onder toeziend oog van enkele Kunstkringleden, overhandigd aan de schrijfster.

De Kunstkring deed ook mee aan de tweede Debutantenprijs die op 27 april 1996 in Delft werd uitgereikt aan Russel Artus, voor zijn boek *Zonder wijzers*.

Kunstkring Haaksbergen

Vrijdag 8 maart in Hotel H. W. Eijsink
's avonds 8½ uur

Poppentheater
„In den vroeden zotscap"
(o.l.v. Henk Zoutendijk)

Programma:
1. Reinaert de Vos
2. Om de dooie dood niet (klucht)

Entrée voor niet-leden 80 ct. p. persoon. Kaarten bij Kantoorboekh. Van Rooij of 's avonds a/d zaal

Poppentheater

Vanaf het begin vereerden voordrachtskunstenaars, acteurs en cabaretiers de Kunstkring met een bezoek. Het Poppentheater *In den vroeden zotscap* van Henk Zoutendijk uit Den Haag voerde op vrijdagavond 8 maart 1957 in Hotel Eijsink (*Spoorzicht*) onder meer de fabel *Reinaert de Vos* uit. Eerst hield de poppenspeler voor het Kunstkringpubliek een heel amusante inleiding op deze Middeleeuwse schelmenroman. Daarna speelde hij het verhaal, samen met zijn assistente Angéla van Kleef. De prachtige poppen waren door de beeldhouwer Hans Petri (1919-1996) ontworpen. Na de pauze speelde het tweetal de klucht *Om de dooie dood niet*.

Willem Elsschot I

In 1958 hield Jacques van Elsäcker (1883-1972) voor de Kunstkring een avond rond de Vlaamse schrijver Willem Elsschot. Van Elsäcker, leerling van Albert

Vogel (vader van de actrice Ellen Vogel) was een voordrachtskunstenaar met een rijk en gevarieerd repertoire, van *Mariken van Nimwegen* tot Nescio, van Boendaele tot Boutens en Bloem. Op honderden podia in het land droeg hij zijn teksten voor.

Dinja de Wolff

Saillant detail is dat Van Elsäcker de leermeester was geweest van Kunstkringlid Dinja de Wolff (1907-1986), die met haar man Gerardus Lap de oude dag in Haaksbergen doorbracht. In 1977 werd zij geïnterviewd door een journalist van de *Twentsche Courant*. De voordrachtskunstenares schetste haar ontwikkeling: 'In de oorlog moest je lid zijn van de Kultuurkamer om in het openbaar te mogen optreden. Sommige kunstenaars vertikten dat en deze mensen gaven voorstellingen tijdens de zogenaamde zwarte middagen. Daar is het bij mij allemaal mee begonnen', aldus Dinja de Wolff.

Na de oorlog legde zij zich volledig toe op de voordrachtskunst. 'Wat voordrachtskunst nu eigenlijk inhoudt, is niet zo heel makkelijk te zeggen. Het is het schilderen met woorden', legde ze uit.[4] Op de feestelijke jubileumavond van de Kunstkring in 1978 declameerde Dinja de Wolff gevoelvol *Lichte Vensters* van J.C. Bloem en *Ballade van de merel* van Werumeus-Buningh. Twee jaar later droeg Dinja opnieuw bij aan de ludieke omlijsting van de algemene ledenvergadering, met een drietal gedichten van P.C. Boutens.

Willem Elsschot II

In 1993 organiseerde de Kunstkring voor de tweede keer een avond rondom Willem Elsschot. De Vlaamse Elsschot-kenner en acteur Herman Verbeeck en uitgever Vic van de Reijt droegen voor uit zijn werk. Verbeeck had landelijke bekendheid verworven met de monoloog van Frans Laarmans, hoofdpersoon uit de roman *Kaas*, die door de VPRO integraal op Radio 1 was uitgezonden. Acteurs van de Rederijkerskamer *Inter Amicos* uit Dordrecht speelden een gedramatiseerd interview met de Vlaamse schrijver. Het 'schrijversportret' werd omlijst door muziek waar Elsschot van hield, van onder meer Schubert en Bach, dat door Kunstkringlid Henk van den Berg op de piano ten gehore werd gebracht. Als dank kregen Verbeeck en Van de Reijt een geëtst portret van Elsschot, gemaakt door Kunstkringlid Jan van Heiningen.

Gerrit Achterberg

In 1996 volgde op de jaarvergadering in Huize de Kamp te Neede een bijzondere literaire middag. Kunstkringlid Chetty ter Kuile vertelde over haar ontmoetingen met de Nederlandse dichter Gerrit Achterberg (1905-1962), over wie ze in januari 1969 ook al eens een Kunstkringavond had gehouden.

Achterberg woonde vanaf 1947 in Neede. Het noodlot dat een stempel zou drukken op de rest van Achterbergs leven - de moord op zijn hospita in 1937- lag al lang achter hem toen de dichter in Neede arriveerde. Hij had tbr gekregen en was jarenlang opgenomen geweest, eerst in Balkbrug, later in Rekken. Ter voorbereiding op zijn terugkeer in de samenleving werd hij in 1943 eerst ondergebracht bij een boerengezin in Rekken en een jaar later verhuisde hij naar Neede. Met zijn vrouw ging Achterberg wonen in de Hoonte, een buurtschap bij Neede, waar ze van de gemeentelijke huisvesting een gedeelte van de Mariahoeve kregen toegewezen: een statige herenboerderij met het voorkomen van een kapitale villa. Achter de ramen van de bovenverdieping bracht Achterberg zes relatief gelukkige jaren door. Het 'boomtheater' van hoge beuken en eiken, waar hij in zijn dichtbundel *Hoonte* naar verwijst, staat er nog, maar het uitzicht vanuit de Mariahoeve is inmiddels dramatisch veranderd.

Achterberg stond in die tijd geregeld bij Jim en Chetty ter Kuile voor de deur. Urenlang kon hij praten over waar hij mee bezig was. Het contact resulteerde zelfs in een gezamenlijke reis naar Frankrijk, waar Chetty ter Kuile altijd veel bijzondere herinneringen aan bewaarde. Die werden opgehaald in het interview dat bestuurslid Inge Sterenborg afnam. Het gesprek werd afgewisseld met declamatie van Achterbergs

4 *Twentsche Courant*, dinsdag 2 augustus 1977.

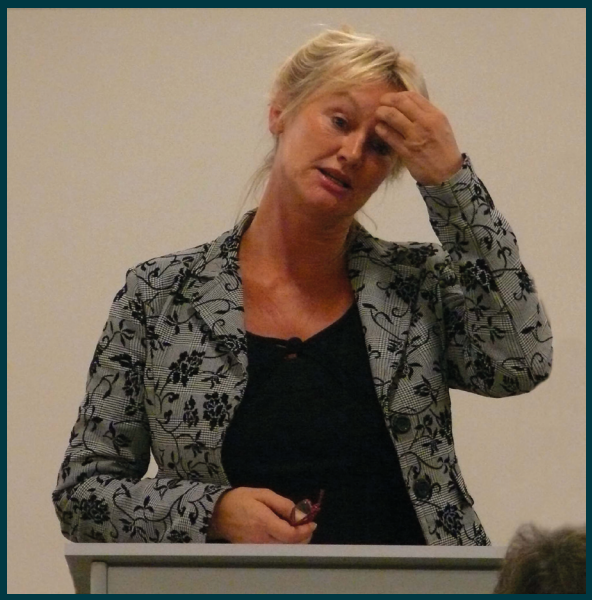

Joke Hermsen

Grafschrift

Van dood in dood gegaan, totdat hij stierf,
de namen afgelegd, die hij verwierf
Behoudens deze steen, waarop geschreven:
de dichter van het vers, dat niet bedierf.

Gerrit Achterberg

Bas Haring

gedichten door Jan Leppink, Inge Sterenborg en Chetty ter Kuile.

Solotoneel
Voordrachtskunstenaar en acteur Tob de Bordes kroop in 1996 in de huid van sprookjesboekschrijver Hans Christian Andersen. In die rol was hij te zien geweest in de NCRV-productie *Andersen in Amsterdam*. Tobie Constantien de Bordes (1927-2012) was in binnen- en buitenland bekend als acteur van zowel klassiek als modern repertoire. De Bordes woonde in villa *De Witte Veer* in Epse waar hij jarenlang thuisvoorstellingen hield.

In maart 2004 sloegen dichters, vertellers en musici in een literaire kleinkunstvoorstelling een brug tussen de liedkunst en de dichtkunst. Verteller Fred Florusse (Don Quishocking) en bloemlezer Kick van der Veer leidden de avond in en introduceerden de dichters Rob Crispijn en Driek van Wissen. 'Je moet dichters nooit geloven!' waarschuwde verteller en 'ceremoniemeester' Van der Veer vooraf. Ook muziek nam een belangrijke plaats in: troubadour Alex Roeka, begeleid door Peter van Os op accordeon, vertelde recht voor de raap over zijn levenswandel vol drank, liefde en ellende. Ter afsluiting van de avond zong Roeka een dronkemanslied dat tot mee klappen uitnodigde, maar dat was aan de leden van de Kunstkring niet echt besteed. Wel volgde er na afloop een staande ovatie.[5]

Musisch café: voltreffer

HAAKSBERGEN – De Richtershof, Musisch café. Medewerkers poëzie: Alfons ter Brake, Wim Everdink, Jan Zitman en Jeanne Rol. Muziek: Alfons Gaalman-piano, Albert Borchers-viool, Frank Polman-viool en Carl Brainich-gitaar. Organisatie: Kunstkring Haaksbergen. Leiding en presentatie: Jeanne Rol.

Er is altijd wel een aantal onvoorspelbare elementen die zelfs Jeanne Rol niet kan voorzien. Zo bleek de zaal van de Richtershof een ideale acoustiek te hebben voor de uitvoering van een triosonate van Händel

opmerkingen over het vorige musisch café; een goede presentatie speelt toch wel een heel belangrijke rol! Jan Zitman, de eerste uit de drie avonden musisch café van dit seizoen, die de rust in zijn voordracht

Musisch Café
Dichteres Jeanne Rol startte In 1979 het Musisch Café Enschede, dat binnen korte tijd uitgroeide tot een 'instituut' dat een geheel eigen stempel zette op het culturele leven van de regio. Het Musisch Café bood schrijvers en musici uit Twente een podium waar ze iets van hun eigen werk konden laten horen. Nadat het Musisch Café al drie succesvolle seizoenen in Enschede achter de rug had, nodigde de Kunstkring in 1982 Jeanne Rol uit om ook eens in Haaksbergen zo'n avond te organiseren.

Paul de Jong schreef in de *Tubantia*: 'Het eerste Musisch Café in Haaksbergen bleek in artistiek opzicht een voltreffer [...] Ik kan mij nauwelijks permitteren kritiek te leveren bij een zo geslaagde avond als deze.'[6] De Richtershof bleek een ideale akoestiek te hebben voor de uitvoering van een *Triosonate* van Georg Friedrich Händel door Alfons Gaalman, Albert Borchers en Frank Polman. De zaal bood eveneens een ambiance voor het reciteren van gedichten, zoals de sfeersonnetten van Alfons ter Brake en het zinderende Afrikawerk van Jeanne Rol. De speciale gast van deze avond was dichter Jan Zitman die, afgewisseld met pianoimprovisaties van Gaalman, een collage uit 33 jaar eigen werk en een blokje poëzie van klassieke dichters voordroeg.

Een jaar later ontving Jeanne Rol in Haaksbergen de dichters Fred Dannenburg, Catrien Overduin, Annemiek de Laak en fluitiste Gerda Kwakkel

5 *Tubantia*, maandag 15 maart 2004.
6 Paul de Jong, 'Musisch café: voltreffer', in: *Tubantia*, 22 november 1982.

Solotoneelvoorstelling *Koningin Emma, redster van Oranje* van Nel Kars op 18 februari 2006. De leden van de Kunstkring hadden gratis toegang dankzij een gift van de Stichting Leppink-Postuma.

Helena Rasker in *De Caracal*, monoloog van Judith Herzberg met muzikale begeleiding op 30 oktober 2008 (in samenwerking met Openbare Bibliotheek Haaksbergen en Boek&Buro)

Literaire ‘crime-night’ met musici, acteurs van toneelvereniging *Klim Op* en auteur Peter de Zwaan, op 9 maart 2005 in de Bibliotheek

Wim Ibo en Jacques Klöters
In februari 1978 bracht cabarethistoricus Wim Ibo (1918-2000) niet alleen zijn fabelachtige kennis van de kleinkunst mee naar Haaksbergen, maar ook een stapel grammofoonplaten ter illustratie van zijn historisch overzicht. Voor een zestigkoppig publiek behandelde hij het Nederlandse cabaret vanaf het begin. Vrijwel alle bekende namen passeerden de revue: vanaf de befaamde Pisuisse, via Sonneveld en Kan tot aan Don Quishocking, Bram en Freek, Gerard Cox en Paul van Vliet. Na de pauze ontstond een zeer levendige discussie, waarbij vrijwel alle aanwezigen het over één ding eens waren: de Nederlandse televisie doet te weinig aan cabaret. Iets dat volgens Ibo voornamelijk te wijten was aan de angst van verschillende 'zuilen' om zich aan een bepaald programma de vingers te branden en zo leden te verliezen.

Een van de mensen die in Ibo's betoog voorbij kwam, was de bekende ex-cabaretier van Don Quishocking en tekstschrijver Jacques Klöters (1946). Hij is een echte kenner van het levenslied en onder de pakkende titel 'Het lied is de psychiater van de gewone man' schetste hij voor de Kunstkring in 1997 de ontwikkelingen in dit genre. Van tevoren had hij al aan secretaris Jeanette ten Broeke geschreven: 'Ik wil er geen afstandelijke lezing van maken, want dat hoort niet bij mij. Ik kom liever op visite bij een aantal liefhebbers om met elkaar een boom op te zetten. Daarom moet er een ontspannen sfeer gemaakt worden. Minimaal zou er op een verhoging een tafel moeten staan met een stoel erachter. Op de tafel een microfoon als de zaal zo groot is dat dat ding nodig is. Op de tafel ook een versterker, zodat ik mijn recordertje kan inpluggen en eigen opnames kan afspelen. Misschien is er een openingswoord maar daarna introduceer ik mezelf, ga het hebben over ons onderwerp maar probeer het publiek te betrekken door vragen te stellen. Ik zal ook iets draaien en voorlezen.'

Met deze bescheiden middelen wist Klöters de volle zaal van de Richtershof toch te boeien. Hij illustreerde zijn betoog met veel muziekfragmenten, van Koos Speenhoff tot Marco Borsato.

Henk van Ulsen
Een jaar later, in maart 1998, kwam de bekende toneelspeler Henk van Ulsen bij de Kunstkring met een avondvullend 'licht-literair voordrachtsprogramma' onder de titel *Spelen met woorden*.

Aan de hand van uiteenlopende voorbeelden leidde de acteur het publiek door de rijke wereld van de Nederlandse letteren. Van Ulsen verwoordde gedachten, gedichten en prozafragmenten van drie zeer uiteenlopende vrouwelijke literatoren: Ida Gerhardt, Annie M.G. Schmidt en
Liselore Gerritsen. Ontspannen, hardop denkend en uit het hoofd voordragend ontwikkelde Van Ulsen zo in ruim een uur een heel intieme sfeer. Met Van Ulsen had de Kunstkring echt een publiekstrekker in huis gehaald, want de zaal van de Richtershof bood amper plaats aan de 110 belangstellenden.

Liselore Gerritsen
Liselore Gerritsen (1937) zelf kwam in mei 2002 naar Haaksbergen om uit eigen werk voor te lezen. In de jaren zeventig maakt Liselore Gerritsen naam in het Leids studentencabaret. Met Paul van Vliet en Ferd Hugas vormde zij *Cabaret Pepijn*. Zij bleek een uitstekende chansonnière en een begenadigd vertolkster van haar eigen liedjes en theaterteksten te zijn. Ze trad op met Henk van Ulsen en Ramses Shaffy; later is ze alleen verder gegaan.

Ze schrijft over zaken die haar bezighouden en beroeren. Dankzij haar authentieke opmerkingsvermogen kan Liselore prachtige, eigentijds impressionistische teksten schrijven. Ze heeft een originele kijk op de dagelijkse dingen en haar gevoel voor humor strooit lichtplekjes over de droeve kant van het leven.

In het eerste deel van de avond las ze afwisselend verhalen en gedichten, die met mooie, verbindende teksten tot één poëtisch geheel werden gesmeed. Met haar charmante, hese stem, wist ze van het voorlezen een luisteravontuur te maken voor de toehoorders. Het publiek zat soms ademloos dan weer schater- of glimlachend aan haar lippen gekluisterd.

Kunstkring Haaksbergen **Donderdag 3 Februari, 8 uur n.m., in Hotel H. W. Eijsink**

Roosje Driessen

de bekende voordrachtskunstenares, vertelt

„De kleine prins" (Ant. de St. Exupéry)
en **„Het venster"** (Top Naeff)

Voor niet-leden van de Kunstkring kaarten verkrijgbaar à f 0.80 per persoon bij Hotel H. W. Eijsink.
Telefonisch bespreken onder no. 309. Voorzover aanwezig ook 's avonds a.d. zaal.

Uit de pers:

. . . dit bijna kinderlijke sprookje kwam in al zijn gevoelige tederheid volkomen tot zijn recht . . . . Het Vaderland
. . . een bijzonder boeiende vertolking . . Het Vrije Volk - . . R.D. liet de prachtige dichterlijke sfeer volkomen tot zijn recht komen . . . Volkskrant - . . Sublieme vertolking, deze zou ook De St. Exupéry voldoening hebben geschonken . .
Amersfoorts Dagblad

Wij hebben Mevr. Driessen bereid gevonden op Vrijdag 4 Februari „De kleine prins" met een gewijzigde inleiding eveneens voor de leerlingen van de Middelbare scholen te Haaksbergen te vertellen.

Josée Ruiter

Voor de solotoneelvoorstelling van Josée Ruiter (1947) over de schrijver Louis Couperus togen in januari 2004 bijna honderd mensen naar de Richtershof. Bestuurslid Janny van Oosten had deze voorstelling gezien en speelde het klaar om haar naar Haaksbergen te halen.

De vermaarde actrice had het theaterstuk zelf geschreven en kroop in de huid van meerdere personages uit bekende romans als *Eline Vere* en *Van Oude mensen de dingen die voorbijgaan*. Het was boeiend te zien hoe Josée Ruiter met minimale middelen en zonder decor verschillende locaties en personen overtuigend voor het geestesoog van het publiek wist te toveren. Bij de ontroerende passages was het muisstil in de zaal. Zij werd geassisteerd door een technicus die verantwoordelijk was voor de subtiel geïntegreerde geluidsfragmenten.

Na afloop maakten de aanwezigen gretig gebruik van de mogelijkheid om de actrice vragen te stellen en het tekstboekje door haar te laten signeren.

Jeugd

Speciaal voor de jeugd organiseerde de Kunstkring op 4 februari 1954 een theatervoorstelling, waar leerlingen van de Openbare ULO, de katholieke ULO, de Huishoudschool en de LTS naar toe mochten. De Haagse voordrachtskunstenares Roosje Driessen (1901-1993) gaf een toelichting op het door haar voor te dragen poëtische verhaal *De kleine prins* van schrijver en piloot Antoine de Saint-Exupéry, gepubliceerd in 1943. De avond daarvoor, op 3 februari, had Driessen het sprookje ook voor leden van de Kunstkring voorgedragen. Na de pauze droeg zij de satire *Het Venster* van Top Naeff voor. Voorzitter Dick Jordaan sloot de avond af met de woorden: 'Ze gaf zo'n boeiende vertolking van dit bijna kinderlijke sprookje dat dit volkomen tot zijn recht kwam. Zij heeft met haar voordracht het ongeziene, de ziel van het verhaal, voor ons er uit gepuurd en tot leven gebracht.'

Steeds opnieuw deed de Kunstkring moeite jongeren te bereiken. In 2000 dachten de organisatoren een aansprekend onderwerp te hebben gevonden in de

popmuziek. Ook al bleek Geert Christenhusz een uitermate vlotte verteller te zijn, die zijn betoog over de ontwikkeling van de popmuziek doorspekte met vele, soms ook persoonlijke, anekdotes, de lezing bereikte niet het beoogde resultaat: er kwamen geen jongeren op af. Jammer, want In een kort tijdsbestek verschafte de spreker een helder inzicht in de wereld van de popcultuur. Mede dankzij de goed gekozen audio- en videofragmenten werd het een avond die de aanwezigen niet snel zijn vergeten. De spreker had bijna voortdurend de lachers op zijn hand. Reden genoeg om Christenhusz twee jaar later weer te vragen voor een lezing, ditmaal over de geschiedenis van de jazz.

In een nieuwe poging om jongeren aan te spreken, haalde de Kunstkring in 2007 Bas Haring naar Haaksbergen. Bijzonder was de gemêleerde samenstelling van het publiek: er waren zowel jongeren als ouderen en bijna evenveel mannen als vrouwen.

Film

Direct na de oorlog huurde de firma Veenhuizen uit Hengelo drie avonden in de week de achterzaal van Hotel Centraal voor filmvertoningen. Deze bioscoop aan de Poststeeg (nu: Piepenbrink) sloot zijn deuren echter al weer in 1967.

Het aanbod was vaak van een bedenkelijk niveau en de Kunstkring vertoonde daarom zelf ook films. In de eerste jaren gebeurde dit na afloop van de ledenvergaderingen, later ook op aparte avonden. Vaak ging het om verfilmingen van boeken, maar soms was het ook een documentaire over een kunstenaar of een kunstperiode.

Opmerkelijk is de goede neus die het Kunstkringbestuur had voor recente films. De eerste film die het vertoonde, na de Algemene Ledenvergadering in september 1957, ging over Rembrandt, die Bert Haanstra een jaar daarvoor had gemaakt in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Aanleiding hiervoor was de 350ste geboortedag van de schilder. Aan *Rembrandt, schilder van de mens* verleenden 28 musea en particuliere instellingen hun medewerking. De Kunstkring had in Twente de primeur met deze film. Haanstra schetste het leven en werk van Rembrandt met behulp van twee zelfportretten van de meester. De eerste was van de twintigjarige Rembrandt; de ander toen hij zestig was. Aan het eind van zijn film maakte Haanstra een collage van verschillende zelfportretten om het verouderingsproces van Rembrandt te tonen, waarbij zijn ogen steeds in exact dezelfde positie in het beeld staan. Terwijl op het gezicht zelf de rimpels toenemen, blijven de ogen hetzelfde. De film werd ingestuurd naar het filmfestival in Cannes. De Leeuwarder Courant schreef op 21 mei 1957: ‘Het zeer geselecteerde publiek, onder wie vele filmsterren, heeft enthousiast gereageerd na de vertoning van Haanstra’s film – er klonk langer applaus dan na enig andere film. Maar een prijs was er voor Haanstra niet bij…’ Na vertoning op het filmfestival in Cannes werd dit werk over de hele wereld vertoond. In april 1957 werd bekend dat er zo’n duizend exemplaren waren besteld, onder meer vanuit de Verenigde Staten.

Op dezelfde jaarvergadering draaide de Kunstkring een andere film die dat jaar in première was gegaan en tot ver in de jaren zestig jaarlijks op Dodenherdenking op televisie te zien was: *Een leger in gehouwen steen*, de eerste vrije film van regisseur Theo van Haren Noman. Een indringende compilatie van oorlogs- en verzetsbeeldhouwwerken, in een dwingende montage begeleid door muziek van Robert Heppener. Het begeleidend commentaar van Ton Lutz bestond uit fragmenten van verzetsgedichten. De film werd ingezonden naar festivals over de hele wereld: Cannes, Edinburgh, Melbourne, Montevideo, Karlovy Vary, San Francisco, Oberhausen, Locarno, Warschau en Mannheim. *Een Leger van Gehouwen Steen* oogstte overal veel lof en bekroningen in vijf landen. De belangrijkste was de Staatsprijs voor de Nederlandse Film.

Een jaar later draaide de Kunstkring *Blinkity Blank* van Norman MacLaren. Dat was een experimentele animatiefilm, op geïmproviseerde jazzmuziek van Maurice Blackburn en gekras van MacLaren op de geluidsband. De beelden bestaan uit lijnen, stippen en andere abstracte vormen. Op het Filmfestival van

Cannes had de animatiefilm in 1955 de Gouden Palm gewonnen, de eerste prijs van de BAFTA en een Zilveren Beer op het filmfestival in Berlijn.

Dezelfde avond zagen de leden van de Kunstkring ook *Sur les pointes/Op de spitsen* van Rudi Hornecker en *Onze getekende wereld*. De laatste film ging over tekeningen van kinderen en hoe ze dingen visualiseren. Kinderen tot drie jaar zien alles erg eenvoudig en brengen de dingen terug tot de simpelste vormen. Iets oudere kinderen brengen reeds meer vorm en diepte in hun tekeningen en pas daarna wordt de kleur ontdekt.

In 1959 maakte de cineast Charles Huguenot van der Linden de film *Tussenspel bij kaarslicht*. Een man struint tussen de rotsen en in de duinen naar iets wat half verborgen op hem ligt te wachten. Thuisgekomen blijken het schedels te zijn, waarmee hij vervolgens poppen samenstelt. Geen blauwogige poppen om kinderen mee zoet te houden, maar angstaanjagende poppen, getooid met veren, kant en krabbenpoten. Kunstig gemaakt staan ze in het huis te wachten op wat gaat komen. In de nachtelijke uren komen de poppen tot leven en vindt er een gevecht tussen goed en kwaad plaats. Door een spel met licht en donker worden de poppen op een heel indrukwekkende en vooral angstaanjagende wijze tot in beeld gebracht. Deze film zagen de Kunstkringleden na afloop van de ALV in 1961.

Evenals *Kermesse fantastique* van Joop Geesink, die later bekend zou worden met zijn creatie *Loeki de Leeuw*. Een mannetje stapt in een radiotoestel en beleeft avonturen op een kermis. Als hij weer thuis is, weet hij niet meer of het realiteit was of een droom. De film werd gemaakt voor Philips in Eindhoven dat in 1951 zijn zeventigjarig bestaan vierde. De tien minuten durende bioscoop commercial was een voor die tijd adembenemende productie, die de state of art in poppenanimatie liet zien. Het was een groots schouwspel met honderden poppen, prachtige decors en duizenden lampjes, met een bombastisch orkestrale omlijsting. De film heeft lang gedraaid als voorfilm in bioscopen en op tal van festivals. Dit leverde Geesink wereldwijde roem en opdrachten. *Kermesse Fantastique* kreeg een tweede leven als onderdeel in een filmentertainment-pakket dat onder meer op scholen en wijkcentra voor de jeugd werd vertoond.

De derde film die in 1961 werd vertoond was *Maskerage* van Max de Haas. Het Museum voor Volkenkunde in Leiden is gesloten, de avond valt en de suppoost maakt zijn laatste ronde. De filmcamera blijft achter, en registreert op bijzondere wijze de tientallen uitheemse maskers aan de muren, die door een bijzonder samengaan van beeld, licht en geluid, als het ware tot leven komen.

Lezingen over film

In de jaren zestig hield Han Wielek (1912-1988) voor de Kunstkring twee lezingen over film. Wielek was geboren in Keulen 1912 en kwam in 1933 naar Nederland; zijn eigenlijke naam was Willy Kweksilber. Hij werd een toonaangevend filmcriticus en kenner van de Duitse literatuur. In Amsterdam werkte hij als hoofd van de sociaal-culturele afdeling van de Sociale Dienst.

In 1960 probeerde Wielek voor de Kunstkring duidelijk te maken wat filmkunst is. Kort stipte hij de ontwikkeling van de film aan, waarbij hij begon met de drie K's: Kermis, Kunst en Kassa. Films werden immers het eerst vertoond op kermissen en kermisexploitanten waren aanvankelijk de 'filmsterren'. Daarna ging Wielek dieper in op wat de taak van een filmmaker is, namelijk niet 'iets nieuws te brengen', maar 'iets nieuw brengen'. Dus het oude nieuw zien, maar ook doen zien. De grote kunst van de regisseur is om de nieuwe visie die hij op een bepaald onderwerp heeft, in beeld te brengen. Aan de hand van tal van voorbeelden uit bekende films verduidelijkte Wielek zijn bedoelingen. Aan de plaats van de filmster besteedde de spreker maar zeer weinig aandacht, want bij filmkunst gaat het niet zozeer om de vraag hoe ze spelen, als wel hoe ze 'bespeeld' worden door de regisseur. Tot slot besprak de filmcriticus Nederlandse speelfilms en documentaires. Na afloop van zijn duidelijke,

Filmstills uit de animatiefilm *Ruka* (1965) van Jiří Trnka (1912-1969)

vaak bijzonder geestige wijze van vertellen, werd een tweetal films vertoond: *De ballade van de hoge hoed* en *Amsterdam, stad van het water*, beide van Max de Haas.

Toen Wielek in 1968 een avond wijdde aan ontwikkelingen in de filmindustrie in Oost-Europa, vroeg hij de Kunstkring een film te huren van de Tsjechische poppenmaker, illustrator, poppenanimator en regisseur Jirí Trnka (1912-1969). Trnka studeerde af aan de Praagse School of Arts and Crafts en begon een poppentheater in 1936. Na de Tweede Wereldoorlog werd de Tsjechische filmindustrie genationaliseerd en werd de Brati v triku studio voor tekenfilms opgericht. Als onderdeel daarvan begon Trnka in de Praagse studio met een animatieteam poppenfilms te maken. Hij werd al spoedig een van de beste poppenfilmmakers in de wereld en won verschillende prijzen op filmfestivals zoals in Cannes in 1946 en in 1968 won hij de Hans Christian Andersen Award. Op den duur werd Trnka de Walt Disney van het oosten genoemd.

De Kunstkring vertoonde de korte animatiefilm *Ruka* (*De Hand*). Dit was de laatste en volgens sommigen beste film van Trnka. Hij gaat over een tevreden kunstenaar die zijn tijd besteed aan het maken van een pot voor zijn favoriete bloemen. Maar dan verschijnt er opeens een reusachtige hand die hem gebiedt in plaats van een bloempot een beeld van een hand te maken. Eerst weigert de kunstenaar, maar de hand is zo dwingend dat hij uiteindelijk niets anders meer kan dan gehoorzamen, ten koste van zijn vrijheid en zelfs zijn leven. Deze grappige maar ook grimmige allegorie op het totalitarisme won de hoofdprijs op het Internationaal Animatie Festival, maar mocht in het communistische Tsjecho-Slowakije niet vertoond worden.

In 1975 nodigde de Kunstkring de Utrechtse predikant en filmcriticus Anton Dronkers uit voor een inleiding bij de film *Beröringen* (1971) van Ingmar Bergman. Deze eerste Engelstalige speelfilm van Bergman gaat over een doktersvrouw die verliefd wordt op een Amerikaans-joodse archeoloog die te verstrikt zit in zijn eigen trauma's om haar bij haar twijfels te steunen. Bergmans favoriete acteurs Bibi Andersson en Max von Sydow en de Amerikaanse acteur Elliott Gould spelen de hoofdrollen. Zoals gebruikelijk bij Bergman worden de personages en hun beslommeringen in deze driehoeksrelatie in detail uitgewerkt. De film werd integraal vertoond, waarna de aanwezigen in discussie konden gaan met de inleider.

Boekverfilmingen

Vanaf de jaren zeventig vertoont de Kunstkring hoofdzakelijk boekverfilmingen, zoals *Howards End* naar een boek van E.M. Forster, of *The Chosen* naar een roman van Chaim Potok. Soms werd een film ingeleid: Frans Reynen, leraar Duits aan de Haaksbergse Scholengemeenschap, vertelde bijvoorbeeld over Heinrich Böll, voorafgaand aan de vertoning van *Die verlorene Ehre der Katharina Blum*.

In 1976 gaf Fred Bredschneider, hoofd Afdeling Filmzaken van de KRO, een inleiding over de regisseur Orson Welles. Hij illustreerde zijn lezing met de film

Une Histoire Immortelle, met onder meer de regisseur zelf en Jeanne Moreau in de hoofdrol. De relatief korte speelfilm (slechts 60 minuten) is gebaseerd op een boek van de Deense schrijfster Karen Blixen alias Isak Dinesen.

Excursies

De Kunstkring organiseerde van meet af aan excursies. In het begin voerden die vooral naar bestemmingen in de buurt van Haaksbergen. Tot drie keer toe bezochten de leden een tentoonstelling in De Waag te Almelo, waar tijdelijke exposities werden gehouden. De eerste tocht vond twee maanden na de oprichting van de Kunstkring, in november 1953 plaats, toen er een tentoonstelling was te zien onder de titel *Oude meesters uit Twents particulier bezit*.

De leden van de Kunstkring werden rondgeleid door de legendarische Dirk Hannema, die tot 1945 directeur was geweest van Museum Boijmans van Beuningen in Rotterdam. Hannema, zoon van een rijke makelaar in Den Haag, was van jongs af aan geïnteresseerd geweest in kunst. Die belangstelling deelde hij met zijn moeder Hermine Elise de Stuers, telg uit een familie van kunstliefhebbers. Samen met haar volgde Hannema lessen bij de bekende kunstpedagoog H.P. Bremmer. Naar eigen zeggen deed hij al op zijn veertiende jaar zijn eerste kunstaankoop: voor veertig gulden kocht hij een schilderijtje van Johan Barthold Jongkind. Hij ging kunstgeschiedenis studeren en trad tijdens zijn studietijd al in dienst van Museum Boijmans van Beuningen in Rotterdam, waar hij al in 1921 directeur werd en de museumcollectie in korte tijd sterk wist uit te breiden. Helaas raakte de reputatie van Hannema bezoedeld door een kunsthistorische miskleun: hij raakte met de aankoop in de jaren dertig van het schilderij *De Emmaüsgangers* betrokken bij de grootste kunstzwendel in de Nederlandse geschiedenis. Bovendien had hij in de Tweede Wereldoorlog gecollaboreerd met de bezetter. Een en ander had tot gevolg dat Hannema na de oorlog niet kon terugkeren in het museum en zich terugtrok in Kasteel Weldam te Goor. Daar hield hij zich alleen nog bezig met zijn eigen kunstcollectie. Tot zijn dood blijft Hannema geloven dat *De Emmaüsgangers* was geschilderd door Vermeer, en niet door Han van Meegeren zoals nu algemeen wordt aangenomen.

De Kunstkring onderhield goede betrekkingen met Hannema, getuige de verschillende bezoeken die met hem geregeld konden worden. In april 1954 ontving Hannema een groepje Kunstkringleden op het Weldam. De belangstelling voor dit bezoek was zo groot dat de Kunstkring een jaar later opnieuw belet vroeg, en ook kreeg, bij Hannema.

In mei 1958 toog de Kunstkring naar het Münsterland, het gebied tussen Enschede en Münster. Dichtbij, maar toch betrekkelijk onbekend bij veel leden. Ze bezochten het Schloss Ahaus, kerken in Heek, Schöppingen, Horstmar, Billerbeck en Nottuln. Tussendoor werden twee huizen bezocht waar de Duitse dichteres Annette von Droste Hülshoff had gewoond: Haus Ruschhaus en de Wasserburg Hülshoff. Een vol, maar interessant programma dat door de organisatoren grondig was voorbereid, want de deelnemers kregen allemaal een gidsje met door het bestuur verzamelde achtergrondinformatie.

Jaarvergaderingen, meestal in september, werden in die tijd ook vaak gecombineerd met een bezoek aan (kunst)historisch interessante bezienswaardigheden. Zo stond in september 1962 eerst een bezoek aan Schloss Wollbeck en aan de tentoonstelling *Meisterwerke aus Adelsbesitz* op het programma en werd daarna vergaderd in Angelmodde (D.).

Een jaar later vierde de Kunstkring zijn tienjarig bestaan. Om de start van dat seizoen enige luister bij te zetten organiseerde het bestuur een aantrekkelijke excursie naar Kasteel Het Nijenhuis bij Heino, waar Dirk Hannema in 1958 met zijn kunstcollectie naar toe was verhuisd. Hij was opnieuw bereid gevonden aan de leden van de Kunstkring zijn collectie oude en moderne kunst te tonen. Na afloop van het bezoek aan Hannema vergaderde en dineerde de Kunstkring in Restaurant Bagatelle bij Raalte.

Dankzij voorzitter Dick Jordaan, die ook bestuurslid was van de Stichting Bertha Jordaan-van Heek,

kon de Kunstkring verschillende keren vergaderen in of bij Haus Welbergen (1964, 1972, 1982). De Wasserburg ligt in het Münsterland, tussen Ochtrup en Steinfurt. In de loop der tijd was het huis steeds van eigenaar gewisseld, totdat de Haaksbergse bankier Derk Jordaan het in 1929 verwierf. Na de dood van zijn weduwe Bertha Jordaan-van Heek ging Haus Welbergen met een omvangrijk grondbezit naar een stichting over, die de naam van stichtster draagt. Deze stichting draagt zorg voor het behoud van Huis Welbergen, steunt projecten die betrekking hebben op de instandhouding van streekmonumenten en -archieven, en bevordert de culturele uitwisseling tussen Nederland en Duitsland. Dick Jordaan leidde de leden van de Kunstkring bij die gelegenheden soms zelf rond door het kasteel.

Een ander kasteel dat gelieerd is aan een Twentse familie, is Huis Bergh in ‘s-Heerenberg dat in handen is geweest van Dr. Jan Herman van Heek (1873-1957), telg uit de Enschedese textieldynastie. Van Heek was gefascineerd door de Middeleeuwen. Op 9 juli 1912 kocht hij van de vorst van Hohenzollern-Sigmaringen Land van den Bergh de overgebleven bezittingen in ‘s-Heerenberg. Het kasteel verkeerde toen in desolate staat, maar het was Van Heeks droom om Huis Bergh in al zijn facetten terug te brengen naar de Middeleeuwen. Zijn grote belangstelling voor die tijd bepaalde de restauratie van het kasteel, inspireerde hem tot het verzamelen van middeleeuwse kunst en gaf diepgang aan zijn belangstelling voor de bewoners- en bouwgeschiedenis. Onder Van Heeks leiding werd het in vervallen toestand verkerende kasteel in een periode van 17 jaren in oude luister hersteld. Helaas brandde het nog geen tien jaar na de voltooiing, in de nacht van 14 op 15 maart 1939, bijna tot de grond af. Van Heek heeft vervolgens het kasteel weer laten opbouwen en bracht er zijn verzameling van middeleeuwse kunst onder, waaronder veel vroeg-Italiaanse werken, van onder anderen Duccio, Bicci di Lorenzo en Niccolò di Segna. Ze is daarmee de grootste particuliere collectie van vroeg-Italiaanse kunst in Nederland. Na de Tweede Wereldoorlog werd Huis Bergh de vaste verblijfplaats van Jan van Heek en zijn gezin.

De Kunstkring is verschillende keren te gast geweest in Huis Bergh (1965, 1983, 2003). Het gezelschap werd dan eerst rondgeleid door het kasteel, om vervolgens de jaarvergadering in het Muntgebouw bij te wonen. In 2003 gaf de van oorsprong Russische, in Enschede woonachtige pianist Michael Markov een recital in het kasteel. Hij speelde werken van onder meer Schubert, Haydn en Chopin. In 2008 gaf de zoon van Jan van Heek, Godert van Heek, voor de Kunstkring en de Historische Kring in De Kappen in Haaksbergen een lezing over leven en werk van zijn vader. Hij werd bijgestaan door Edwin Küpers, die een scriptie over deze zeer actieve en veelzijdige man had geschreven. De avond trok een record aantal bezoekers (bijna tweehonderdvijftig).

Het dichtbij Huis Bergh gelegen Schloss Anholt werd eveneens twee maal bezocht (1968, 1973) en ook het barokkerkje in Zwillbrock was een geliefde excursiebestemming (1966, 1998).

Rondleiding door Pierre Jansen

Wanneer het bestuur van de Kunstkring een bestemming had uitgezocht, probeerde het daar afspraken te maken met rondleiders. En dat waren niet de minsten! Zo leidde de toenmalige directeur van het Gemeentemuseum in Arnhem de leden hoogstpersoonlijk rond. Dat was niemand minder dan Pierre Jansen (1926-2007), die tussen 1959 en 1972 wekelijks op televisie te zien was geweest met het kunstprogramma *Kunstgrepen* Het AVRO-programma trok gemiddeld twee miljoen kijkers per uitzending en er werden ongeveer honderd afleveringen uitgezonden. Jansen wist zijn enthousiasme voor kunst goed op zijn publiek over te brengen en indringend de aandacht te vestigen op de kunstuitingen waarvoor hij warm liep.

Bijzondere musea en bijzondere collecties

Dat dagtochten naar bijzondere gebouwen en particuliere collecties op veel belangstelling konden rekenen, bewijzen een paar mooie voorbeelden. In 1994 toog

Excursie naar het Raadhuis en Sanatorium Zonnestraal in Hilversum, 19 april 2008

Excursie naar Insel Hombroich bij Neuss, 16 april 2005

Excursie naar land art in Flevoland, 10 april 2010

Excursie naar de Caldic Collectie in Wassenaar, 13 oktober 2005

de Kunstkring met twee volle bussen voor de eerste keer naar Insel Hombroich bij Neuss (D.). Sinds de opening in 1985 is dit museum een trekpleister voor menig kunstliefhebber. Insel Hombroich onderscheidt zich op tal van manieren van andere musea. Zijn naam dankt het aan een eilandje in de rivier de Erft, waarop een oud landhuis staat. In het moerassige parklandschap rondom deze *Rosavilla* zijn in de loop der jaren een tiental paviljoens gebouwd door de architect Erich Heerich. Die zijn door de kunstenaar Gotthard Graubner op een fraaie, maar ook uitzonderlijke wijze ingericht met kunstwerken. Tevergeefs zoekt de bezoeker naar verlichting en naar verklarende bordjes; hij of zij wordt niet lastig gevallen met informatie, maar kan zich ongehinderd laten betoveren door de schoonheid van objecten uit tal van culturen en tijdperken. Zo omvat de collectie onder meer bronzen en terracotta beeldjes uit Perzië, porselein uit China en etsen van Rembrandt. Uit de twintigste eeuw treffen we er schilderijen aan van onder andere Paul Cezanne, Henri Rousseau, Francis Picabia, Hans Arp, Kurt Schwitters, Lovis Corinth en de Nederlander Bart van der Leck. En verder tekeningen van Gustav Klimt, Constantin Brancusi en Alberto Giacometti, en door Henri Matisse ontworpen kostuums voor een ballet van Diaghilev.

Ruim tien jaar later reed een dubbeldekker met zeventig excursiegangers aan boord weer naar Neuss. Voor de tweede keer in de Kunstkringgeschiedenis werd er een bezoek gebracht aan het unieke kunst- en natuurpark Insel Hombroich. Hoewel er in die voorbije twaalf jaren weinig spectaculaire veranderingen hadden plaatsgevonden, was het bij de hernieuwde kennismaking weer een feest om, in eigen tempo, de bijzondere sfeer te proeven in het fraaie park en de paviljoens.

Dit keer bezocht het gezelschap ook het toen net geopende museum van de Langen Foundation. In een adembenemend gebouw van de in 1941 geboren Japanse architect Tadao Ando is een schitterende collectie kunstwerken ondergebracht. Het echtpaar Langen verzamelde behalve 20ste-eeuwse internationale meesters ook Japanse prenten en tekeningen. Beide onderdelen van deze verzamelingen krijgen in dit museum op een heel ingetogen manier de aandacht.

Twee volle bussen reden in april 1995 naar Groningen, waar Kunstkringleden een bezoek brachten aan het Gasuniegebouw, ontworpen door de architecten Alberts en Van Huut. Ze liepen daar onder deskundige leiding twee uur rond door het verbluffende kantoorpand. Van de ene verbazing vielen ze in de andere, want aansluitend stond het Groninger Museum op het programma. Dit omstreden maar inmiddels wereldberoemde gebouw van de Italiaanse architect Alessandro Mendini was met financiële steun van de Gasunie van de grond gekomen.

Spraakmakende exposities

In de loop der tijd heeft de Kunstkring een aantal grote tentoonstellingen in de Randstad bezocht, zoals de 'blockbusters' over Frans Hals (Haarlem), Piet Mondriaan (Den Haag) en Rembrandt (Amsterdam), Kazimir Malevich (Amsterdam), Claude Monet (Amsterdam) en aan Edy de Wilde's afscheidstentoonstelling *La Grande Parade* in het Stedelijk Museum.

Meerwaarde

Dat leden van de Kunstkring niet de trein nemen en individueel met hun kortingskaart naar musea reizen, zegt veel over de meerwaarde die excursies van de Kunstkring bieden.

In de eerste plaats worden de excursies met veel liefde en zorgzaamheid voorbereid door bestuursleden. De 'godmother' van de dagtochten is tegenwoordig Elly IJzerman, die bijgestaan wordt door bestuurslid Azarja Fransen. Onderweg zorgen zij in de bus ook nog eens voor versnaperingen: op de heenweg schenken ze een kopje koffie en op de terugweg serveren ze steevast een glaasje wijn of fris met blokjes kaas en worst. Of zoals Janny van Oosten het aan een journalist omschreef: 'Het is echt niet alleen droge stof die we tijdens excursies tot ons nemen. We maken het vooral heel gezellig met kaas en wijn in de bus.'[7]

7 'Janny van Oosten ziet het eerst met eigen ogen. Kunstkring koestert bezielende secretaris', *Tubantia*, 18 december 2003.

Maar kennelijk geven mensen ook om andere redenen de voorkeur aan een gezamenlijk tentoonstellingsbezoek. Kijken naar kunst doe je in je eentje, maar na afloop met elkaar van gedachten wisselen over wat je hebt gezien voegt iets toe. Je ergernis of je bewondering met anderen delen, daar gaat het om.

Een experiment wordt de tweedaagse excursie die gepland staat voor april 2014. De Kunstkring reist dan af naar België, om daar een bezoek te brengen aan Mechelen en Antwerpen.

Exposities

Met exposities wist de Kunstkring een breder publiek dan alleen zijn eigen leden te bereiken. In de jaren vijftig stelde de vereniging die niet zelf samen, maar nam ze reizende tentoonstellingen over die door de overheid werden aangeboden. Omdat het cultuurbeleid van de gemeente Haaksbergen tot ver in de jaren zestig nog in de kinderschoenen stond, liet het gemeentebestuur de uitvoering van die reizende tentoonstellingen graag aan de Kunstkring over. Wel stelde de gemeente de raadzaal daarvoor ter beschikking.

Reizende tentoonstellingen

De overheid streefde in de jaren vijftig naar een spreiding van cultuur onder brede lagen van de bevolking. Ze dacht met cultuurspreiding een instrument voor de wederopbouw van het verwoeste Nederland in handen te hebben. Geestelijke vervlakking en nihilisme moesten worden tegengegaan om dictaturen buiten de deur te houden. Het volk moest worden beschermd tegen massacultuur, zedeloosheid en ontworteling, en cultureel worden opgevoed. Culturele opvoeding en het wegnemen van economische beletsels werden speerpunten van het beleid.

Kunstwerken die de overheid had aangekocht, waren altijd ingezet voor de aankleding van gebouwen, maar de prioriteit lag nu bij het uitlenen aan nationale en internationale tentoonstellingen, want daarin zag het ministerie een adequaat middel om de Nederlandse cultuur te verspreiden. Kunst was een zaak voor het hele volk en de regering moest ervoor zorgen dat kunst voor iedereen toegankelijk was.

Mensen waren in die tijd nog lang niet zo mobiel als tegenwoordig. In plaats van dat zij naar de kunst toe reisden, kwam de kunst naar hen toe in de vorm van reizende tentoonstellingen. Die werden samengesteld door een bureau dat in 1951 van start ging, de Nederlandse Kunststichting. De door de NKS ontwikkelde tentoonstellingen moesten qua omvang beperkt blijven, in verband met gemakkelijk en snel vervoer en met het oog op de beschikbare ruimten. Ze vonden namelijk plaats in kantines van scholen en bedrijven, bibliotheken, raadzalen en ziekenhuizen in de provincie. Vaak gingen ze gepaard met lezingen, rondleidingen of films over kunst. Soms konden de bezoekers

Het is echt niet alleen droge stof die we tijdens excursies tot ons nemen. We maken het vooral heel gezellig met kaas en wijn in de bus (Janny van Oosten)

- contant of met een spaarsysteem - werken kopen. Of er werden prijsvragen uitgeschreven over de tentoongestelde stukken; de winnaars mochten dan een van de werken uitkiezen.

Over het algemeen waren de kosten voor de ontvangende instantie niet hoog. Het ging om kosten voor vervoer en verzekering. Ook de affiches en catalogi werden tegen een kleine vergoeding ter beschikking gesteld. Alleen het aantal exemplaren dat verkocht werd, moest betaald worden; de rest kon worden teruggestuurd. De tentoonstellingen werden door medewerkers van de Dienst voor 's Rijks Verspreide Kunstvoorwerpen ingericht en na afloop afgebroken. De bestuursleden van de Kunstkring waren goed op de hoogte van de ontwikkelingen in het cultuurbeleid van de overheid. Ze onderhielden ook contacten met

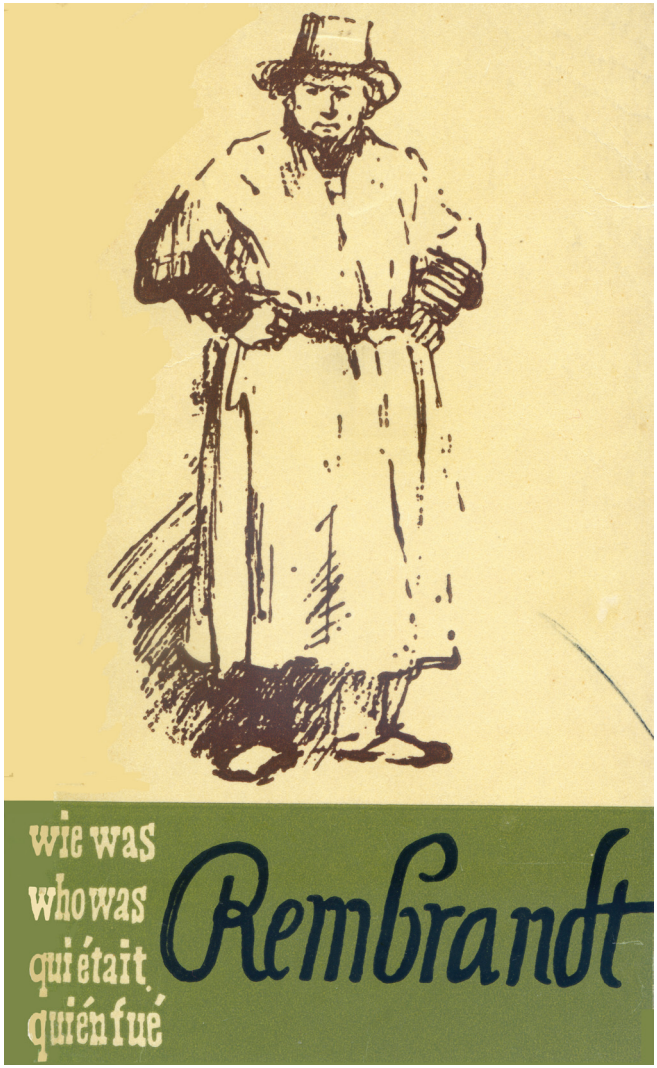

Opening van de tentoonstelling *Wie was Rembrandt?*, 18 maart 1957

kopstukken van het ministerie, zoals Bram Hammacher en Jan Karel van der Haagen, die beiden werden uitgenodigd een lezing te houden in Haaksbergen.

Wie was Rembrandt? en ***De boer in de schilderkunst***

De eerst keer dat de Kunstkring erin slaagde zo'n reizende tentoonstelling naar Haaksbergen te halen was in 1957. Het ging om *Wie was Rembrandt?*, een reizende educatieve presentatie, waarvoor het gemeentebestuur welwillend de raadzaal ter beschikking stelde. Slechts een week, van 18 tot en met 24 maart, was de Haaksbergse gemeenschap in de gelegenheid op deze manier kennis te maken met het werk van Rembrandt.

De kunstenaar werd in 1956 in heel Nederland herdacht vanwege zijn 350ste geboortedag. In de Randstad waren grote exposities met originele schilde-

Kunstkring Haaksbergen

Woensdag 16 tot
maandag 21 oktober
in het Gemeentehuis

Schilderijen-tentoonstelling

„De boer in de Nederlandse schilderkunst 1550-1900"

met o.a. schilderijen van Brueghel, Van Gogh, Van Goyen, Van Ostade, Ruysdael, Mauve en vele anderen

TOEGA

Kunstkring Haaksbergen Oudheidkamer Twenthe

TENTOONSTELLING

van tekeningen van JAN JANS

Oude Twentse Bouwkunst

in de RAADSZAAL van het
Gemeentehuis te Haaksbergen

van 12 tot 22 november 1959

Openingstijden:

ur namiddags

ag) 10 ct. p. p.

Gerard Bilders (1838-1865), *Koeien bij een plas*, 1856-'58, Rijksmuseum Amsterdam

rijen van Rembrandt te zien: tussen Museum Boijmans van Beuningen en het Rijksmuseum rouleerden een tentoonstelling met schilderijen en etsen en één met zijn tekeningen, die met elkaar veel bezoekers trokken (682.000). Een derde tentoonstelling was te zien in de Lakenhal in Leiden: *Rembrandt als leermeester*. *Wie was Rembrandt?* begon in het Gemeentemuseum in Den Haag en ging daarna op tournee in binnen- en buitenland.

In Haaksbergen trok de tentoonstelling slechts honderd betalende bezoekers. Misschien ook niet zo verwonderlijk, want er werden geen originele schilderijen en etsen getoond, maar zwart-wit reproducties! Dat zinde het bestuur van de Kunstkring achteraf ook niet en vandaar dat het een paar jaar later liever zelf tentoonstellingen ging samenstellen. De Haaksbergse jeugd had gratis toegang en door scholen werd daar dankbaar gebruik van gemaakt. Zij bezochten de expositie in klassenverband.

In oktober 1957 haalde de Kunstkring opnieuw een rondreizende tentoonstelling naar Haaksbergen. Dit keer toonde de expositie niet het werk van één kunstenaar, maar draaide het om een beeldthema, namelijk *De boer in de Nederlandse Schilderkunst 1550-1900*. Omdat de expositie voornamelijk in plattelandsgemeenten met een overwegend agrarische bevolking te zien zou zijn, meenden de samenstellers dat dit wel een aansprekend onderwerp zou zijn. Het Rijksmuseum in Amsterdam had er circa 25 schilderijen voor afgestaan, terwijl het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem agrarische gebruiksvoorwerpen, zoals een stallantaarn, een unster, een dorsvlegel, een sikkel en een hooizaag beschikbaar stelde. Voorafgaande aan de opening hield mevrouw Ellen Joosten, conservatrice van het Rijksmuseum Kröller-Müller op de Hoge Veluwe, een inleiding met dia's en daarna leidde zij de aanwezigen rond. Bij de tentoonstelling verscheen een catalogus die niet te vergelijken is met de huidige glossy tentoonstellingscatalogi: het kleine boekje telde maar 21 pagina's.

Een jaar later was, dankzij de Kunstkring, de tentoonstelling *Wie was Vincent van Gogh?* in Haaksbergen te zien. Ter gelegenheid van deze reizende tentoonstelling schreef Jan Hulsker (1907-2002) het gelijknamige boekje. Hulsker, de Van Gogh-expert in die tijd, had in de jaren vijftig de leiding van de kunstafdeling van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. De oprichting van de Stichting Vincent van Gogh en het Van Gogh Museum in Amsterdam behoorden tot zijn belangrijkste taken. De documentaire expositie werd geopend door burgemeester Eenhuis, die de Kunstkring in zijn toespraak dankte voor haar inspanningen om in Haaksbergen een tentoonstellingstraditie te vestigen.

Oude Twentse Bouwkunst

In 1959 organiseerde de Kunstkring voor het eerst zelf een expositie. Voorzitter Dick Jordaan, die tevens voorzitter van de Oudheidkamer Twenthe was, bracht een samenwerking tussen beide instellingen tot stand. Onder de titel *Oude Twentse Bouwkunst* waren in de raadzaal van het gemeentehuis tekeningen te zien van Jan Jans.[8] Het was de eerste tentoonstelling die de Oudheidkamer Twenthe buiten het Rijksmuseum Twenthe hield sinds de oprichting in 1905. Van de 920 bezoekers die deze tentoonstelling trok, bestond ruim negentig procent uit schooljeugd die in klassenverband kwam kijken volgens een rooster dat door de gemeente was opgesteld.

Hedendaagse kunst

Eigentijdse beeldende kunst en levende kunstenaars stonden na 1945 veel meer dan voor de oorlog op de agenda van de beleidsmakers. In 1959 nam de provincie Overijssel de tentoonstelling *8 Hedendaagse schilders: onbegrijpelijk of onbegrepen?* van de Culturele Raad Gelderland over.[9] Ze had al in een groot aantal Gelderse gemeenten gerouleerd en er was ook veel

8 Tentoonstelling *Oude Twentse Bouwkunst. Tekeningen van Jan Jans*, 11-11-1959 tot en met 22-11-1959, Haaksbergen Raadzaal Gemeentehuis.

9 Tentoonstelling *Hedendaagse kunst: onbegrijpelijk of onbegrepen?*, 30-1-1960 tot en met 8-2-1960, Haaksbergen, Raadzaal Gemeentehuis.

belangstelling voor bij gemeentebesturen in Overijssel. Na korte tijd hadden zich al twaalf dorpen - onder meer Haaksbergen - gemeld, waarmee het toegestane maximum was bereikt.

De expositie had weer een enigszins opvoedend karakter: bezoekers konden kennismaken met werken van acht hedendaagse schilders die verschillende stijlen uit de hedendaagse kunst vertegenwoordigden. Niet het geven van een nauwkeurige historische opsomming was het doel, maar het belichten van enkele belangrijke tendensen in de recente kunst. Te zien waren schilderijen van Betsy Westendorp-Osieck (1880-1968) uit Amsterdam (de jongste van de Amsterdamse Joffers), Jan Altink uit Groningen (expressionist, lid van De Ploeg), Wil Bouthoorn (1916-2004) uit 's-Gravenhage, Edgar Fernhout (1912-1974) uit Bergen, Jan van Heel (1898-1990) uit 's-Gravenhage, Jan Homan (1919-1991) uit Laag-Keppel (lyrisch-abstract), Harm Kamerlingh Onnes (1893-1985) uit Voorschoten en Wim Sinémus (1903-1987) uit 's-Gravenhage (geometrisch-abstract). Kunstkringlid Kees ten Bruggencate gaf enkele werken van Jan Homan in bruikleen aan deze expositie.

De tentoonstelling, waarin een waaier aan werkwijzen en stijlen te zien was, moest het gesprek over eigentijdse kunst aanzwengelen. Om die discussie uit te lokken was de Enschedese kunstenaar Jeroen Ogtrop aangetrokken om bezoekers rond te leiden. Inderdaad leidde dat tot een prettige gedachtewisseling, die voor het begrijpen verhelderend werkte.

De Kunstkring stuurde voor deze exposities steeds uitnodigingen aan alle verenigingen die Haaksbergen rijk was. Bij deze tentoonstelling werd daar echter helemaal geen gehoor aan gegeven. Wel kwam er een groep van de Volkshogeschool uit Markelo kijken en een groep van het Revalidatiecentrum in Enschede. Vermoedelijk was de ondertitel *Onbegrijpelijk of onbegrepen?* eerder afschrikwekkend dan prikkelend.

Het was de laatste keer dat de Kunstkring gebruik kon maken van de Raadzaal. Het gemeentehuis was te klein geworden en de raadzaal moest voortaan ook als trouwzaal gebruikt kunnen worden. Het was de eerste tentoonstelling onder auspiciën van de Kunstkring waarin geen reproducties te zien waren, maar originele kunstwerken.

Kindervisite* en *De Haaksbergse jeugd tekent

In november 1961 nam de Kunstkring de organisatie op zich van de tentoonstelling *Kindervisite*.[10] De tentoonstelling omvatte werken van onder meer Kees Andrea, Eugène Brands, Jef Diederen, Jan van Heel,

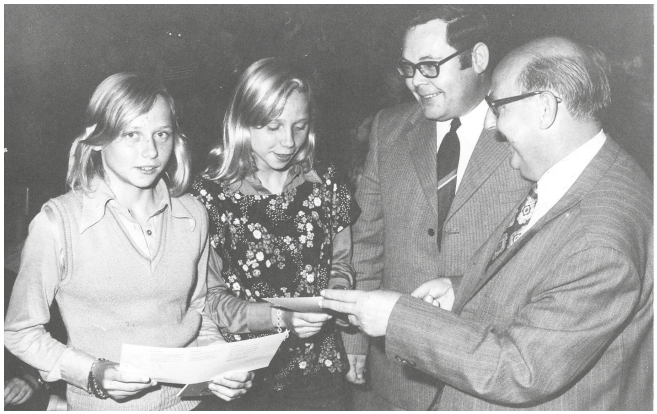

Prijsuitreiking aan winnaars van de tekenwedstrijd, 1961

Lucebert, Harm Kamerlingh Onnes, Ru van Rossem, Sierk Schröder en Jan Sierhuis. Het was de eerste expositie die de Kunstkring hield in de technische school aan de Sonderenstraat. In de relatief nieuwe LTS (bouwjaar 1951) was ruimte en licht en in de vakanties kon het publiek ongehinderd toestromen. Bovendien konden de jongens van de LTS helpen met het timmeren van sokkels en stellages.

Om de belangstelling van kinderen en daarmee van de hele Haaksbergse bevolking voor kunst te stimuleren, schreef de Kunstkring een tekenwedstrijd uit. Een jury - bestaande uit Tet Leppink, Johan Sol en Kees ten Bruggencate - koos de beste tekeningen uit, die daarna tegelijkertijd met de werken van de beroepskunstenaars tentoongesteld werden in de LTS. De Kunstkring verzocht het gemeentebestuur om in overleg met de

10 Tentoonstelling *Kindervisite*, 27-11-1961 tot en met 6-12-1961, Haaksbergen, LTS.

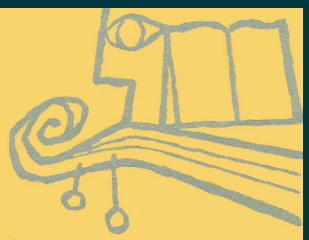

8

ALTINK
VAN HEEL
HOMAN
KAMERLINGH ONNES
BOUTHOORN
SINEMUS
FERNHOUT
WESTENDORP-OSIECK

HEDENDAAGSE SCHILDERS

Onbegrijpelijk

of

onbegrepen?

Het bestuur van de Kunstkring Haaksbergen
heeft het genoegen U uit te nodigen tot het bijwonen van de opening van de tentoonstellingen

„KINDERVISITE"

Werken van hedendaagse Nederl. schilders
en grafici, geïnspireerd door het kind

„DE HAAKSBERGSE JEUGD TEKENT"

250 Geselecteerde tekeningen, vervaardigd
door de Haaksbergse schooljeugd

28 November - 7 december in de hal van de L.T.S.
„St. Joseph", Sonderenstraat 19 te Haaksbergen

De tentoonstelling „De Haaksbergse Jeugd tekent" wordt geopend door Mr. J. H. J. Eenhuis, burgemeester van Haaksbergen, op maandag 27 november 's avonds om 19 uur in de cantine van de L.T.S. „St. Joseph", waarna prijsuitreiking door de voorzitter der jury. Daarna, om 20 uur, officiële opening van „Kindervisite"

in de Raadszaal Gemeentehuis, Haaksbergen
vanaf dinsdag 2 febr. t/m maandag 8 febr. 1960

geopend: Werkdagen en zaterdag 9-12 uur v.m. en 2-5 uur n.m.

Zondag 7 februari 11-1 uur v.m. en 3-5 n.m.

Dinsdag 2 en donderdag 4 februari 's avonds 7-9.30 uur

RONDLEIDINGEN met toelichting door de kunstenaar Jeroen van Ogtrop op dinsdagavond 2 februari en donderdagmiddag en -avond 4 februari.

Jan Homan (1919-1991), *Visnetten*, ongedateerd. Dit schilderij leende Kees ten Bruggencate uit aan de tentoonstelling *8 Hedendaagse schilders. Onbegrijpelijk of onbegrepen?*

scholen een rooster op te stellen voor bezoek in klassikaal verband. Er kwam een docentenhandleiding bij de tentoonstelling, en een deskundige rondleider die toelichting kon geven. De tentoonstelling werd mede mogelijk gemaakt door financiële steun van de gemeente en van plaatselijke ondernemers.

Werk '64

Toen de Kunstkring tien jaar bestond, wilde het bestuur dat jubileum niet alleen met eigen leden, maar met de hele Haaksbergse gemeenschap vieren. Het koos daarvoor als middel een tentoonstelling van werken die dit keer niet verschillende stijlen, maar de verschillende disciplines uit de hedendaagse kunst vertegenwoordigden. Er bestonden al enige tijd contacten tussen de Kunstkring en een groep kunstenaars uit Enschede, onder wie Jan Bolink, Henk Schuring en Ger Dekkers. In 1961 hadden zij de Eerste Enschedese Kunstenaars sociëteit opgericht, met de bedoeling het creatief talent in de textielstad te mobiliseren.[11] Hun eerste optreden, de expositie *Werk '61* in het raadhuis van Enschede, was een groot succes geweest. In de jaren daarna nam de sociëteit het initiatief tot de oprichting van de kunstzaal *Marktzeventien*, dat in de tweede helft van de jaren zestig met een actueel tentoonstellingsprogramma landelijk de aandacht trok. Verder organiseerden ze een reeks fantasierijke feesten en streden met wisselend succes voor behoud van menig karakteristiek pand, of het nu een fabrikantenvilla, een theater of een fabriekspijp betreft.

De Kunstenaarssociëteit wilde graag in Haaksbergen exposeren en zo werd *Werk '64* dus in nauwe samenwerking met deze kunstenaars gerealiseerd. Zij bouwden de tentoonstelling zelf op in de hal en de aula van de Lagere Technische School Sint Jozef aan de

Catalogus van Werk '64

Sonderenstraat, waar op 2 mei 1964 de officiële opening werd verricht door de burgemeester van Haaksbergen, mr. J.H.J. Eenhuis. Voordat de aanwezigen de tentoonstelling konden bekijken, voltrok zich echter een uitgebreid programma met eerst verschillende sprekers: voorzitter Dick Jordaan sprak een welkomstwoord, Jan Bolink van de Enschedese Kunstenaarssociëteit nam daarna het woord en tenslotte gaf de directeur van de AKI, Joop Hardy, een inhoudelijke toelichting op de expositie. De kunstenaarssociëteit schonk de jubilerende Kunstkring een linoleumsnede van Jan Bolink, die Dick Jordaan meteen aan burgemeester Eenhuis overhandigde. De LTS kreeg als herinnering aan de tentoonstelling een linoleumsnede van Harry Disberg.

Na alle toespraken volgde een gedeelte met eigentijdse, modern-klassieke muziek en jazz: het Overijssels Blaaskwintet voerde een nieuwe compositie van Max van Doorn uit, de tenor van Opera Forum, Johan van Haagen, zong enkele *Chants Populaires* van Mau-

11 'de enschedese kunstenaarssociëteit beoogt ontmoetingen te arrangeren tussen de in enschede werkende kunstenaars en kunstminnenden en allen die met, zowel de vrije- als de gebonden kunst beroepsmatig in aanraking komen. Zij meent opbouwend werk te doen door uitwisseling van gedachten en het zien van elkaars werk.' in: Tentoonstellingscatalogus *Werk '64*, Haaksbergen, 1964.

werk
'64

rice Ravel onder begeleiding van Max van Doorn, en het Modern Jazz Trio onder leiding van Wim Lammerink bracht jazz ten gehore.

In de tentoonstelling was werk te zien van architecten (o.a. van Hans Hesse en Nic Zantinge), beeldhouwers (o.a. van Jan van Eijl, Jan Bolink, Gooitzen de Jong), schilders (o.a. van Ben Akkerman, Klaas Bernink, Henk Schuring, Harry Disberg, Johan Haanstra), grafisch kunstenaars, fotografen (o.a. van Ger Dekkers). De presentatie gaf een goed beeld van de 'state of the art' in Twente. De meesten van de exposanten waren opgeleid aan de Academie voor Kunst en Industrie, en gaven daar inmiddels ook les. Gooitzen de Jong was daarnaast in 1962 ook benoemd tot stadsbeeldhouwer van Enschede

Werk '64 gaf aanleiding tot veel discussie en om die in goede banen te leiden, besloot de Kunstkring een forumavond te houden in de LTS. De Enschedese Kunstenaarssociëteit had voor deze gelegenheid een forum samengesteld onder leiding van de kunstredacteur van de *Tubantia*, Cornelis Basoski. Hij leidde het gesprek tussen Harry Disberg (graficus), Jan Bolink (kunstenaar), Hans Hesse (architect) en Johan Haanstra (schilder) in goede banen. Er werd uitvoerig van gedachten gewisseld over moderne kunst. Bijvoorbeeld over Pop art en Zero, waarover de meningen van de forumleden zelf ook flink uiteenliepen. Discussie leverde ook de vraag op waardoor moderne schilders ertoe gekomen waren om niet meer naar de natuur te werken, maar hun indrukken nu abstract weergaven. Een debat dat in die tijd overal elders ook gevoerd werd. Vijftig jaar nadat de eerste abstracte schilderijen waren geschilderd stuitten voorstellingsloze kunstwerken nog steeds op veel onbegrip in Nederland. Maar het pleitte voor de Kunstkring dat ze deze controverse niet uit de weg ging!

De fotograaf en grafisch vormgever Ger Dekkers, een van de exposanten, was verantwoordelijk voor het opvallend fraaie drukwerk rond deze tentoonstelling: de catalogus, het affiche en de uitnodigingskaarten. Dekkers was opgeleid aan de AKI en had op dat moment een ontwerpbureau in Enschede onder de naam *Studio Vincent*. Eerst samen met Kees van Barneveld, later met Chris Hin. De catalogus in zwart-wit, op glanzend en transparant papier gedrukt, bevatte niet alleen tekst en afbeeldingen, maar ook een gedicht van de Enschedese dichteres Jeanne Rol (echtgenote van exposant Jan Berfelo). De catalogus verscheen in een oplage van zeshonderd.

De Enschedese Kunstenaarssociëteit schreef daarin: 'een tentoonstelling als deze kan voor de inwoners van Haaksbergen en ver daarbuiten een antwoord zijn op vele vragen.'[12] Of de 1100 bezoekers inderdaad hun vragen beantwoord hadden gekregen, wie zal het zeggen. Feit is wel dat zij vooral ook van buiten Haaksbergen kwamen. En of de Kunstkring er ook in geslaagd was om - zoals werd gehoopt - bij de plaatselijke overheid meer belangstelling te wekken voor hedendaagse kunst, met name van Twentse kunstenaars, is de vraag.

Hoe dan ook, de Kunstkring kon tevreden terugkijken op een geslaagd project. Dick Jordaan nam in zijn voorwoord van de catalogus al een schot voor de boeg: 'Door de samenwerking, die de tentoonstelling *Werk '64* heeft mogelijk gemaakt, zijn wij er, naar wij hopen, goed in geslaagd het tweede lustrum van de Kunstkring op een waardige wijze en overeenkomstig de ideeën van de kring, zoals deze in september 1953 bij de oprichting zijn vastgelegd, uit te dragen. Wij hopen hiermee, naast onze leden, ook vele anderen een indruk te geven van het Werk '64 van hedendaagse kunstenaars, die onze belangstelling en waardering ten volle verdienen.'

De activiteiten van de Kunstkring kwamen door deze manifestatie veel meer in de publieke belangstelling te staan en dat leidde meteen tot een ledenaanwas. In de landelijke pers lokte de expositie ook gunstige kritieken uit.

Eerste expositie over Herman van der Haar

Tussen 1890 en 1895 werkte in Haaksbergen een kunstenaar die afkomstig was uit Noord-Holland. Hij heette Herman van der Haar (1867-1938). De Kunst-

12 Tentoonstellingscatalogus *Werk '64*, Haaksbergen 1964.

kring werd op deze schilder geattendeerd door dr E.J.F. Smits uit Groningen, die bezig was met een studie naar leven en werk van Van der Haar. Deze predikant uit Aduard vroeg zich af of er in Haaksbergen iets bekend was over de schilder en kwam terecht bij de voorzitter van de Kunstkring, Dick Jordaan, omdat die een schat aan historische kennis over de regio bezat. Jordaan op zijn beurt ging te rade bij enkele Haaksbergenaren die de schilder goed gekend bleken te hebben. Vele bijzonderheden kwamen toen naar voren, waardoor persoon en werk van Van der Haar steeds meer reliëf begonnen te krijgen. Uit nader onderzoek bleek dat Van der Haar niet een willekeurige schilder was geweest: hij had niet alleen in Nederland, maar ook in het buitenland bekendheid verworven. Bovendien had Koningin Wilhelmina hem in haar kroningsjaar 1890 een prijs toegekend.

In zijn oeuvre komen enkele werken voor die aan de omgeving van Haaksbergen zijn gewijd, zoals een groot doek met een voorstelling van een boeldag op het voormalige erf *De Rietboer*, een boerderij in het buurtschap Meyerinkhoek. Dit schilderij werd in 1910 bekroond met een prijs door Koningin Wilhelmina en werd op tentoonstellingen in binnen- en buitenland tentoongesteld.

Navraag bij de zoon van schilder, de heer A. P. W. van der Haar, leerde dat dit schilderij inderdaad bestond en nog in bezit van de familie was. Nadat restaurateur Traas uit Lochem had verzekerd dat het zeer vervuilde schilderij goed kon worden opgeknapt, besloot het bestuur van de Kunstkring de langzamerhand traditie geworden jaarlijkse tentoonstelling aan deze schilder te wijden.[13]

Hermanus Petrus van der Haar werd in 1867 in het Noord-Hollandse dorp Avenhorn geboren als zoon van een arts. Zijn moeder Elisabeth Johanna Jordens was afkomstig uit Borne. In 1879 toog Herman, 20 jaar oud, naar Twente om bij zijn oom, die eerst notaris was in Haaksbergen en daarna in Enschede, opgeleid te worden tot notaris. Hij had echter meer plezier in tekenen, schilderen en zingen, en volgde tekenlessen in Enschede bij kunstschilder L.J. Bruna (1822-1906). Na enkele jaren bleek al dat Herman niets voelde voor het notariaat en ging hij zich verder toeleggen op het schilderen. Eerst volgde hij tot 1893 lessen aan de kunstacademie in Düsseldorf. Na vier jaar keerde de jonge kunstenaar terug in Nederland om zich te vestigen in Den Haag. In 1894 zocht Van der Haar het Twentse land echter weer op om zich, eerst in Enschede en daarna in Haaksbergen, vooral aan de schilderkunst te wijden. In Haaksbergen nam hij zijn intrek in Hotel *De Moriaan* (hoek Spoorstraat-Blankenburg). In deze tijd ontstond zijn grote werk *Verkoping op een boerendeel*. Van der Haar kwam veel aan huis bij de familie Jordaan aan de Markt (huidige *Notarishoes*) en had een atelier in het oude koetshuis. Hij nam ook deel aan het verenigingsleven en werd lid van de rederijkerskamer *De Vijfhoek*. Drie jaar later vertrok Van der Haar naar Utrecht waar hij in 1898 trouwde met de Duitse Margarethe Bresina. Er werden uit dit huwelijk drie kinderen geboren. Van der Haar heeft de rest van zijn leven een zwervend bestaan geleid, in Polen, Duitsland en Italië. In 1933 keerden hij en zijn vrouw naar Nederland terug en vestigden zich in Veere en vervolgens in 1937 in Wassenaar. Hier is Van der Haar op 18 augustus 1938 overleden. Het werk van Van der Haar is verwant aan de Haagse School, met name aan de heidelandschappen van Anton Mauve en aan het werk van Jozef Israels.[14]

Voor de tentoonstelling wist de Kunstkring 54 schilderijen uit particulier bezit bijeen te brengen, maar de meeste doeken waren toch wel afkomstig uit de collectie van de zoon van Van der Haar in Den Haag. Deze schonk het schilderij *Verkoping op een boerendeel*, dat ter gelegenheid van de expositie gerestaureerd was, aan de gemeente Haaksbergen. Het werk kwam op de overloop van het gemeentehuis te hangen. In

13 Tentoonstelling *Werken van Herman van der Haar uit privé bezit verzameld door Kunstkring Haaksbergen*, 17-9-1966 tot en met 25-9-1966, Haaksbergen, LTS.

14 Jordaan JGHzn, 'De schilder Herman van der Haar', in: Aold Hoksebarge 2 (1969) 3, p. 105-107; G.J. Leppink, 'Over Piepers Lina, geschilderd door Herman van der Haar', in: Aold Hoksebarge 44 (2011) 2, p. 3344-3346.

Herman van der Haar (1867-1938), *Boeldag in de Meijerinkhoek*, ongedateerd

1977 verzocht de Kunstkring het gemeentebestuur om het schilderij een plek te geven waar het beter tot zijn recht zou komen.

Van de doeken uit de familie Van der Haar werden er negentien verkocht, waarbij de Kunstkring vijftien procent van de verkoopprijs mocht houden. De zoon van Herman van der Haar bedankte de Kunstkring na afloop: 'Ik behoef u niet te zeggen, dat ik ontroerd ben dat aan de nagedachtenis van mijn vader zoveel eer is betoond en ik grijp de gelegenheid aan de Kunstkring Haaksbergen en allen die meegeholpen hebben aan het welslagen der tentoonstelling mijn hartelijke dank te zeggen.'[15]

Schenking

In 1982 ontving de Kunstkring van mevrouw Boer uit Neede het schilderij *Avond op de heide* van Herman van der Haar. Meta Boer was een nicht van de schilder en was op dat moment 88 jaar. Ze had besloten dat dit schilderij een goede plaats in de Haaksbergse gemeenschap moest krijgen als zij er niet meer zou zijn. Herman van der Haar had daar immers met zoveel liefde gewerkt. Zij vermaakte het schilderij bij codicil aan de Kunstkring en gaf het bestuur de opdracht een passende plaats te zoeken. De Kunstkring besloot dat het schilderij het beste in Het Saalmerink zou kunnen hangen. Mevrouw Boer overleed in 1983. Daarom viel aan mevrouw De la Rie, die nauw bevriend was met de schenkster, de eer te beurt het schilderij op 24 augustus 1984 te onthullen in de huiskamer van het bejaardenhuis. Het doek uit de jaren twintig stelt een heidelandschap voor, met daarin een herder die voor zonsondergang met zijn kudde terugkeert naar de stal. Van der Haar woonde op dat moment met zijn gezin in het Gooi.

Tweede expositie en nog een schenking

In 1988 werd in het kader van het herdenkingsjaar Haaksbergen 800 opnieuw een tentoonstelling met schilderijen van Herman van der Haar ingericht. Ditmaal in *Achterom*, de tentoonstellingsruimte in het souterrain van het gemeentehuis.[16] Deze expositie ging gepaard met een mooie samenloop van omstandigheden. Op het schilderij *Verkoping op een boerendeel*, dat in 1966 in het bezit van de gemeente was gekomen, staat ene Floris Eijsink afgebeeld. Diens kleinzoon Ruud Eijsink (1918-1992) verrichtte de opening en bracht ook nog iets mee: een schilderij van zijn grootvader Floris, voorstellende *Piepers Lina*, of *Vrouw met de hondekar*. Een geschenk voor de gemeente Haaksbergen.

De Eijsink's hadden overigens beiden een politieke carrière achter de rug. Floris Eijsink was de laatste kastelein van Hotel *De Moriaan*, en was daarnaast in de periode van 1885 tot 1901 raadslid en loco-burgemeester van Haaksbergen geweest. Ruud Eysink (1919-69) was lid van gedeputeerde staten van Zuid-Holland en later lid van de Eerste Kamer.

Jubileumexpositie 1968

In 1968 vierde de Kunstkring het derde lustrum met een tentoonstelling van de keramist Johan van Loon (1934) uit Hengelo en de beeldend kunstenares Ute Matiaska (pseudoniem voor Ute Distelhorst, 1940) uit Enschede.[17] De laatste had haar opleiding genoten aan de Academie voor Kunst en Industrie. Zij werkte al een paar jaar als beeldend kunstenaar toen ze in 1967 deelnam aan een expositie van de Twentse Kunstkring in het Rijksmuseum Twenthe. Daar verraste ze met gouaches en in hetzelfde jaar volgde al haar eerste solo-expositie in de Kunstzaal in Hengelo. Doolhoven en schrifttekens waren thema's die veel in haar werk voorkwamen. Matiaska was de echtgenote van de directeur van de AKI, Bram Middelhoek. Johan van Loon (1934) was van huis uit dessinontwerper en doceerde in die tijd textiele vormgeving aan de AKI. Hij had al een grote staat van dienst, met tentoonstellingen in Nederland, Duitsland, Frankrijk en werk

15 Briefkaart van A.P.W. van der Haar aan de Kunstkring, 6 november 1966, Archief Historische Kring Haaksbergen.

16 Tentoonstelling *Herman van der Haar*, 1988, Haaksbergen, *Achterom*.

17 Tentoonstelling *Ute Matiaska, gouaches, en Johan van Loon, keramiek*, 25-10-1968 tot en met 10-11-1968, Haaksbergen.

in de collecties van het Stedelijk Museum, Museum Boijmans, Centraal Museum en Het Princessehof. De tentoonstelling in Haaksbergen werd ingericht door de toenmalige partner van Johan van Loon, Günther Frank (1941-2010), die in de loop der tijd een vooraanstaand mode- en kleurstylist zou worden.

De bekende kunstcriticus Hans Redeker (1918-1992) uit Amsterdam verrichtte de opening. De expositie werd een groot succes voor de Kunstkring: ze trok veel bezoekers. Zelfs conservatoren van Museum Boijmans van Beuningen in Rotterdam en van het Stedelijk Museum in Amsterdam kwamen een kijkje nemen. Bovendien kreeg de expositie goede recensies in regionale en landelijke kranten. In *NRC Handelsblad* schreef Hans Redeker naderhand: 'Dat cultuurspreiding meer is dan alleen een deftig woord in de mond van cliché-matig sprekende kunstambtenaren, zelfs een levende werkelijkheid, ontdekt men soms juist daar, waar zij het meest pretentieloos optreedt. Zoals in de nieuwe Technische School van Haaksbergen, ten zuiden van Enschede, waar de plaatselijke kunstkring zijn vijftienjarig bestaan viert met een tentoonstelling van de jonge Enschedese kunsenares Ute Matiaska, met gouaches, en de landelijk al als prominent bekende ceramist Johan van Loon, die in Enschede doceert, evenals aan de Rietveld Academie in Amsterdam.' Hans Redeker sloot de recensie af met de woorden: 'Als geheel is de tentoonstelling naar inrichting een voorbeeld, hoe met eenvoudige middelen een niveau kan worden bereikt.' In 1971 kon de Haaksbergse gemeenschap dankzij de Kunstkring opnieuw kennismaken met het werk van Johan van Loon en Ute Matiaska.

Johan van Loon, *Boomvaas*, ongedateerd

Lagere Technische School Sint Joseph, Haaksbergen

Kees Stoop en Gooitzen de Jong

Terwijl de kunst zich internationaal had ontwikkeld in de richting van volledige abstractie, of zelfs had afgewend van het realiseren van een kunstwerk (conceptual art), presenteerde de Kunstkring in 1970 in Haaksbergen twee kunstenaars met figuratief werk. De tekenaar Kees Stoop (1929) en de beeldhouwer Gooitzen de Jong (1932-2004) richtten zich op de natuur,

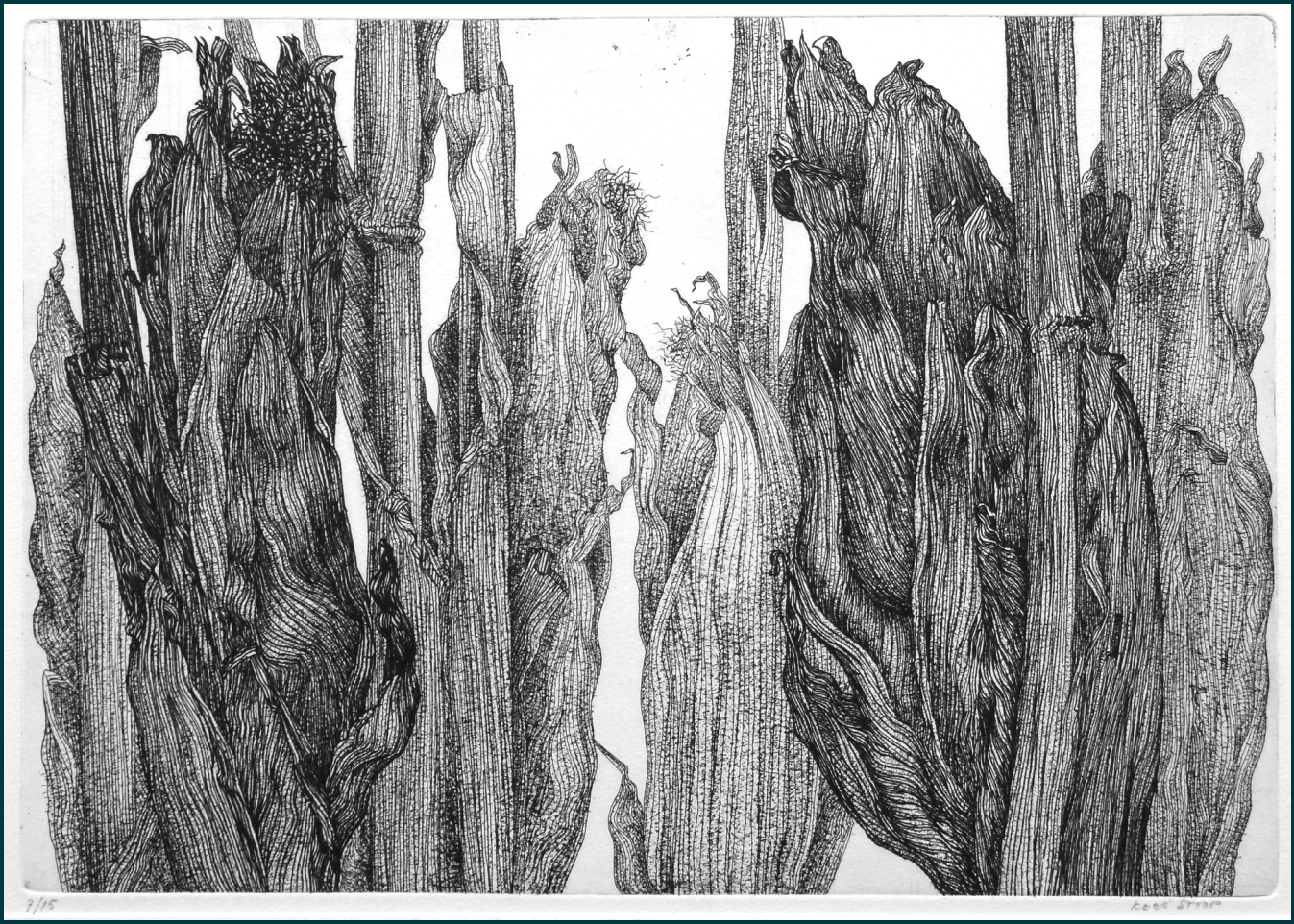

Kees Stoop, *Maïskolven*, jaren ‘70

zoals kunstenaars zich eeuwenlang lieten inspireren door de wereld om hen heen. De Jong was in die tijd stadsbeeldhouwer van Enschede. Daar vind je nu nog beelden van zijn hand in de openbare ruimte, zoals de Suzanna aan de J.J. van Deinselaan, de Tamboer aan het Van Loenshof en de Pegasus aan de Beneluxlaan. In zijn kleine plastieken ging hij uit van de menselijke figuur, die hij in afgeronde, eenvoudige en elementaire vormen weergaf. De uit Dordrecht afkomstige Kees Stoop had zich begin jaren zestig in Holten gevestigd. De visuele ervaringen in zijn omgeving inspireerden hem tot prachtig uitgewerkte, verstilde landschappen.

Jan Miechels (1916-1996) uit Arnhem, zelf schilder en beeldhouwer, en consulent van de Culturele Raad Gelderland, opende de expositie. Voor een muzikale omlijsting zorgde een blaastrio bestaande uit Hans Grégoire (trompet), Henk Steenkamp (hoorn) en Jacques Reijn (trombone).[18] Bij de tentoonstelling verscheen een dunne, maar mooie catalogus.

Klaas Bernink

In oktober werd de expositieruimte in het souterrain van het gemeentehuis, die er op aandringen van de Kunstkring was gekomen (zie elders in dit boek), in gebruik genomen met een tentoonstelling over Klaas Bernink.[19] De Twentse kunstenaar, die op dat moment al de zestig was gepasseerd, was een laatbloeier: pas na zijn veertigste jaar was hij in de gelegenheid zich volledig aan de schilderkunst te wijden. Bernink had een heel eigen stijl ontwikkeld en zich de laatste jaren geconcentreerd op het schilderen van huizen, gebouwen en straten, die gedoemd waren onder de slopershamer te vallen. Hij gaf ze tweedimensionaal weer, in een streng vereenvoudigde compositie, losgemaakt uit hun context en geplaatst in een nieuwe omgeving die een eenheid vormt met het gebouw zelf. Het werk van Bernink vond aan het begin van de jaren zeventig steeds meer erkenning en tentoonstellingen in Enschede en Borne hadden dan ook landelijk belangstelling getrokken. Op de tentoonstelling van de Kunstkring waren enkele schilderijen van gebouwen uit Haaksbergen te zien: Villa Jordaan, het kantoor van D. Jordaan & Zonen N.V., het gemeentehuis, het Richtershuis, huizen aan de Blankenburgerstraat, Pand Grooters, De Nederlands Hervormde kerk. Panden die heel karakteristiek waren voor het dorp of op het punt stonden gesloopt te worden. Het was alsof de schilder zijn vinger waarschuwend ophief tegen de Haaksbergse gemeenschap.

Jaren later, in 1998, richtte Jan Leppink de Stichting Kunstcollectie Haaksbergen op, die via aankopen en een schenking nu over veertien schilderijen van Klaas Bernink beschikt. Van het Ministerie van Binnenlandse Zaken wist Leppink zeven schilderijen van hem te verwerven, die daar terecht waren gekomen via de Beeldende Kunstenaarsregeling.[20] Ter gelegenheid van de honderdste geboortedag van de kunstenaar zijn deze schilderijen, aangevuld met bruiklenen uit andere collecties, in het najaar van 2013 te zien in

Gooitzen de Jong, *Samson en Delila*, 1970

18 Tentoonstelling *Kees Stoop en Gooitzen de Jong*, 15-5-1970 tot en met 24-5-1970, Haaksbergen, LTS.

19 Tentoonstelling K*laas Bernink, schilderijen*, 11-10-1974 tot en met 25-10-1974, Haaksbergen, *Achterom*.

20 Frans de Lugt, *Jan Leppink. Herinneringen van een Haaksbergenaar in hart en nieren*, Haaksbergen (Historische Kring), 2011, pp 16-17.

Klaas Bernink, *Gemeentehuis Haaksbergen*, 1974

Opening van eerste expositie in Achterom. Op de foto Klaas Bernink en wethouder H.L. Wegdam.

Kunstzaal *Achterom* te Haaksbergen.[21] Over de kunstenaar schreef Peggy Breitbarth een monografie, die in 1999 fraai vormgegeven werd gepubliceerd door de Uitgeverij Universiteit Twente.[22]

Brigitte Kleyn-Altenberger

In 1976 nodigde de Kunstkring Brigitte Kleyn-Altenburger uit Asperen uit voor een expositie in *Achterom* ,Geëtst glas, Souterrain Gemeentehuis. De glaskunstenares was geboren in Innsbruck, maar woonde en werkte sinds 1968 in Asperen bij Leerdam. Haar werk omvatte vooral het etsen en bewerken van glas. Na de tentoonstelling in Haaksbergen kreeg ze aansluitend een expositie in het Singer Museum in Laren. De expositie leidde ook tot een opdracht van de gemeente Haaksbergen aan de kunstenares om een glaswand te ontwerpen voor de nieuwe aanbouw aan het bestaande gemeentehuis. De vier jaargetijden zijn nu nog steeds te zien in de raadzaal.

Jubileumexpositie Werk in uitvoering

De Kunstkring presenteerde ter gelegenheid van haar 25-jarig jubileum in 1979 een tentoonstelling onder de titel Werk in uitvoering.[23] Een expositie waarbij het nu eens niet ging om voltooide kunstwerken, maar om hoe deze werken tot stand komen, dus wat er allemaal aan voorafging. Het idee was ontstaan in samenspraak met Jan Bolink - inmiddels oud-voorzitter van de Eerste Enschedese Kunstenaarssociëteit - die steeds sterk betrokken was geweest bij het reilen en zeilen van de Kunstkring. Aan de jubileumtentoonstelling deed zijn zoon Frank ook mee.[24]

Circa vijftig Overijsselse kunstenaars reageerden enthousiast op de uitnodiging schetsen, schetsontwerpen, ideeën, werktekeningen etc. in te leveren. De tentoonstelling had een documentair karakter en in de begeleidende catalogus - in de vorm van een kladblok - werden de achtergronden van hun atelierpraktijken uiteengezet.

Expositie van Brigitte Kleyn-Altenberger in 1976.

21 Tentoonstelling *Klaas Bernink, schilderijen*, 21-9-2013 tot en met 27-10-2013, Haaksbergen, *Achterom*.

22 Peggy Breitbarth, *Klaas Bernink* 1913-1996, Enschede 1999.

23 Tentoonstelling *Werk in uitvoering*, 12-5-1979 tot en met 27-5-1979, Souterrain Gemeentehuis Haaksbergen

24 Tien jaar later zou Jan Bolink een solotentoonstelling van het kunstenaarsduo Frank Bolink en Gerard Koopman openen. In 1994 vertelden drie generaties van de familie Bolink over hun werk en aspiraties in: 'We zijn laatbloeiers. Zussen Bolink tonen voor het eerst hun werk aan de buitenwereld' in: *Tubantia*, 4 maart 1995.

Dichter en beeldend kunstenaar Pier van Dijk hielp de Kunstkring aan de veelzeggende titel. Aan het begin van het jubileumjaar, in september 1978, had hij al een feesthoed ontworpen, die in een genummerde, vierkante envelop aan alle leden van de Kunstkring per post werd verstuurd. De feesthoed was gevouwen uit een vel papier van A2-formaat, met daarop afgedrukt het gedicht V*oor Thea* uit zijn bundel *Helleslat*, die de

Kunstkring in 1967 had uitgegeven (zie p. 80). Het was de uitnodiging voor een feestelijke openingsavond van het lustrumjaar, op 25 september 1978. Fons Kormelink, bestuurslid van de Kunstkring, vormde met zijn vrouw Adriana en met Nel Niekus een strijktrio dat werken van Bach en Dvorak speelde. Kunstkringlid en voordrachtskunstenares Dinja Lab-de Wolff en beeldend kunstenaar en dichter Pier van Dijk droegen gedichten voor, en er hing recent werk van vijf beeldende kunstenaars uit Haaksbergen.

Kunst uit eigen Kring

Bij het veertigjarig bestaan vroeg de Kunstkring aan de leden kunstwerken in bruikleen af te staan voor een expositie met de titel *Kunst uit eigen Kring*.[25] Aan de oproep werd enthousiast gehoor gegeven en zo hing er uiteindelijk werk van onder meer landelijk bekende

Catalogus van *Werk in uitvoering*, 1979

kunstenaars als Willem Maris, Kees Verwey, Karel Appel en Herman Berserik. Maar ook van Twentse kunstenaars als Klaas Bernink, Theo Schildkamp, Edlef ter Haar Romeny, Bart ten Bruggencate, Jan van Heyningen, Jan te Wierik. Ook stond er keramiek en sculptuur, van onder meer Gooitzen de Jong, Bert Nijenhuis en Johan van Loon. De expositie in de meubelzaak van Te Lintelo in Haaksbergen werd geopend door Kunstkringlid Kees ten Bruggencate, die ook weer objecten uit zijn collectie had afgestaan.

De Kunstkring greep het jubileum in 1993 ook aan om een kunstenaar op te dragen een werk in oplage te maken, dat aan de leden verkocht kon worden tegen

25 Tentoonstelling *Kunst uit eigen Kring*, 26-9-1993 tot en met 17-10-1993, Haaksbergen, Te Lintelo Interieurverzorging.

Marion Bouwhuis

een aantrekkelijke prijs. Een commissie, bestaande uit Jeanette ten Broeke, Bart ten Bruggencate, Jan Paul ten Bruggencate en Ben Lenferink, had de moeilijke taak te selecteren uit vele kandidaten. Hun keuze viel unaniem op de Enschedese kunstenares Marion Bouwhuis (1951), die aan de Academie voor Kunst en Industrie in Enschede de opleiding schilderen en grafiek had gevolgd. Na voltooiing van de studie legde zij zich toe op het maken van gouaches, olieverfschilderijen en grafiek. Ze had een eigen techniek ontwikkeld, namelijk de zogenaamde kleuretsen 'à la poupée'. Voor het drukken wordt de etsplaat met een kleine tampon met verschillende kleuren inkt ingesmeerd, waarna plaat en papier door de pers heen gaan, en er unieke afdrukken ontstaan. Voor de leden van de Kunstkring maakte ze drie etsen van het Haaksbergerveen, elk in een oplage van slechts tien exemplaren. Ze werden geëxposeerd op de jubileumtentoonstelling Kunst uit eigen kring, waar ze tijdens de opening te koop waren voor honderdvijftig gulden (driehonderd gulden voor niet-Kunstkringleden). Er werden 26 etsen verkocht. Een half jaar later waren schilderijen en druksels van Marion Bouwhuis te zien in *Achterom*.[26]

26 Tentoonstelling *Marion Bouwhuis, schilderijen en grafiek*, 11-3-1994 tot en met 3-4-1994.

Jan te Wierik

De Haaksbergse kunstenaar Jan te Wierik (1954-2002) overleed - veel te jong - in 2002. Op 17 maart 2004 zou hij vijftig jaar zijn geworden en dat was voor de Kunstkring aanleiding een hommage te brengen aan deze markante kunstschilder en plaatsgenoot. Niet met een grootscheepse overzichtstentoonstelling van zijn werk, maar met een kleine expositie van zijn vroege schilderijen, monotypes en beelden, die zo nauw met zijn directe omgeving verbonden waren. De expositie vond plaats in de meubelzaak van Te Lintelo.[27]

Het was niet de eerste keer dat werk van Jan te Wierik bij te Lintelo Wonen werd geëxposeerd. Het pand van Te Lintelo beschikte over een aparte expositieruimte op de begane grond. Tonny te Lintelo en Jan te Wierik woonden vroeger naast elkaar, in de Spoorstraat. De buurjongens van vroeger werden volwassen vrienden, met respect en bewondering voor elkaars metier. Toen Tonny te Lintelo in zijn zaak de eerste eindejaarsexpositie organiseerde, stelde Jan te Wierik zonder aarzeling zijn werk beschikbaar om dat te midden van de nieuwste designmeubels tentoon te stellen.

Tonny te Lintelo stelde de ruimte ook graag ter beschikking aan de Kunstkring, die bij de samenstelling van deze tentoonstelling medewerking kreeg van een groot aantal particulieren. Velen toonden zich bereid hun werken van Te Wierik voor een korte periode af te staan, zodat een breed publiek kon kennismaken met Jan's beginperiode als kunstenaar. Zijn ruim opgezette expressionistische doeken uit de latere jaren waren inmiddels bekend bij kunstminnend Nederland (en daarbuiten). De vroege beelden, monotypes en panelen - wegens geldgebrek op meubelplaat - kenden slechts de bewonderaars van het eerste uur. Velen van hen koesteren warme persoonlijke herinneringen aan Jan te Wierik; een zachtmoedig mens met een begenadigd talent, dat helaas te kort heeft kunnen bloeien.

27 Tentoonstelling *Hommage aan Jan te Wierik*, 4-3-2004, Haaksbergen, Te Lintelo Interieurverzorging

Jan te Wierik, Zonder titel, circa 1979

Voor even

Heel even was ik die rots
die het water
verwees naar de zee
maar nu betwijfelt
de dag van haar bestaan
zingt het kind die overkant schoon
ligt m'n hart voor anker
en vallen uren
te vondeling in een portaal
waar neonlicht raakt
zodat men mij vindt.

Jan te Wierik (1954-2002)

In het bijzijn van 120 genodigden opende de voorzitter van de Kunstkring, Jan Veger, de tentoonstelling over Jan te Wierik. Hij deed dit met een welgemeend dankwoord aan Bart ten Bruggencate, die het idee aangedragen had voor deze expositie en de uitvoering samen met bestuurslid Rob van den Berge ter hand had genomen. Na Jan Veger haalde gastheer Tonnie te Lintelo, die de familie te Wierik als buurjongen had meegemaakt, herinneringen op aan Jan. Bij de tentoonstelling konden bezoekers een video-presentatie bekijken van Jans atelier in de oude loods van bouwmaterialenhandel ten Broeke aan de Parallelweg. De expositie werd in de twee weken daarna druk bezocht. Vooral op de koopzondag waren er honderden belangstellenden. TV-Oost besteedde in het programma *Dorpstraat 9* ruim aandacht aan de expositie. Het item kon echter pas op 30 maart worden uitgezonden en daarom bleef de tentoonstelling langer open om de kijkers die hierdoor geïnteresseerd raakten, de kans te geven de kunstwerken te zien. Die kans grepen nog veel mensen aan.

Concerten

Om de podiumkunsten na de oorlog snel op de been te helpen stelde de overheid regeringsadviseurs aan voor toneel en muziek. Bovendien stelde hij een Rijkscommissie van Advies inzake het Muziekonderwijs in en trok hij meer dan een miljoen gulden uit voor de muzieksector om de bestaande infrastructuur te financieren en te versterken.

Veel orkesten verruilden hun stedelijke achtergrond voor een regionale. De Arnhemse Orkest Vereniging werd de Stichting Het Gelders Orkest en het Utrechts Stedelijk Orkest het Utrechts Symfonie Orkest. In het kader van het spreidingsbeleid werd het Twents Kamerorkest grotendeels geprofessionaliseerd tot het Twents Philharmonisch Orkest. Pas in 1954 werd het een volledig professioneel orkest en kreeg het de naam Overijssels Philharmonisch Orkest.

Binnen tien jaar na de oorlog was het aantal symfonieorkesten bijna verdubbeld (van 8 naar 15). Iedere provincie had nu zijn eigen orkest (behalve Drenthe en Zeeland), daarnaast waren er het Concertgebouworkest, het Residentieorkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest. En ten slotte waren er direct na de oorlog nog enkele radio-orkesten opgericht, waaronder het Radio Philharmonisch Orkest, het Radio Kamer Orkest en het Omroep Orkest.

De regionale orkesten kregen de opdracht niet alleen in de steden, maar ook in de dorpen uit de streek concerten te geven. Zo trad het OphO destijds in Haaksbergen op in Hotel Centraal. Dat is nu - in een tijd dat orkesten wegbezuinigd worden of moeten fuseren met andere regionale orkesten - bijna niet meer voor te stellen!

Het eerste Kunstkring-concert

In maart 1964 organiseerde de Kunstkring voor het eerst een concert. Jan Paul ten Bruggencate, die in 1962 secretaris van de Kunstkring was geworden, zette zich hier sterk voor in. Hij had een half jaar in Brussel gewoond, bij een hospita die ook musici in huis had. In de Belgische hoofdstad leerde hij de Australische pianiste Elaine Fenn kennen en de Poolse broer en zus Korniszewka. Geïnspireerd als hij was door de muziek die hij in Brussel had gehoord, stelde hij zijn mede-bestuursleden voor zelf concerten te gaan organiseren.

De eerste musicus die Ten Bruggencate benaderde was de jonge pianist Ton Hartsuiker, die net een jaar als docent aan het Twents Muzieklyceum verbonden was. Via de reizen voor de Stichting Het Schoolconcert en door het verzorgen van toelichtingen voor de jeugdconcerten van het Overijssels Philharmonisch Orkest (nu: Nederlands Symfonieorkest) had deze veel ervaring op pedagogisch terrein opgedaan. Hij gaf zowel pianorecitals met een gemengd klassiek-modern programma als met uitsluitend twintigste-eeuwse muziek.

Hartsuiker stelde voor de Kunstkring een programma samen, waarin hij het publiek geleidelijk steeds modernere muziek liet horen. Muziekuitvoeringen nam de Commissie School- en Volksconcerten tot dan toe altijd voor haar rekening, maar de aard van Hartsuikers programma - eigentijdse muziek - paste

meer in het kader van de Kunstkring en zou voor de commissie een te groot experiment zijn. Hartsuiker bracht een reeks pianowerken beginnend bij Debussy, via Darius Milhaud, Willem Pijper, Luciano Berio en Anton Webern naar Peter Schat. Carel Jacobs schreef naderhand in de *Tubantia*: 'Een boeiende avond, waarmee de Kunstkring en de begaafde pianist-spreker Ton Hartsuiker zeer weinigen zeer veel aan zich verplichtte.'[28]

In 1965 gaat de Kunstkring een samenwerking aan met de Commissie School- en Volksconcerten. Deze commissie lukte het niet meer om de organisatie van concerten rond te krijgen. De heer en mevrouw Van Liefland wilden het werk graag uit handen geven. Er werd een nieuwe commissie gevormd voor de organisatie van volksconcerten. Het secretariaat voor het seizoen 1965-'66 was in handen van Jan Paul ten Bruggencate, met als tweede secretaris de heer W.A.B. Jansen. Jan Leppink trad als penningmeester op, terwijl de heer Dinant Dijkhuis met de uitvoering van het programma werd belast. Een jaar later sterft deze samenwerking een zachte dood. Er was te weinig belangstelling voor de concerten, waardoor het - ondanks subsidies - niet verantwoord meer was om ermee door te gaan.

Elaine Fenn

Het eerste concert dat de Kunstkring daarna zelf organiseerde, was het recital van de Australische pianiste Elaine Fenn op zondagmiddag 10 maart 1968. Leden van de Kunstkring betaalden slechts een kwartje entreegeld! Fenn speelde werken van Bach, Beethoven, Chopin, Bartók en Franck. De krant schreef: 'Het zal niet vaak voorkomen dat een plaats als Haaksbergen op muzikaal gebied een primeur heeft. Toch was dit zondagmiddag wel zo toen de jonge Australische pianiste Elaine Fenn hier haar eerste recital in Europa gaf. Als er later dus nog eens een biografie van Elaine Fenn verschijnt, kan er vermeld worden dat haar carrière begon in de hal van de lagere technische school in Haaksbergen'[29]

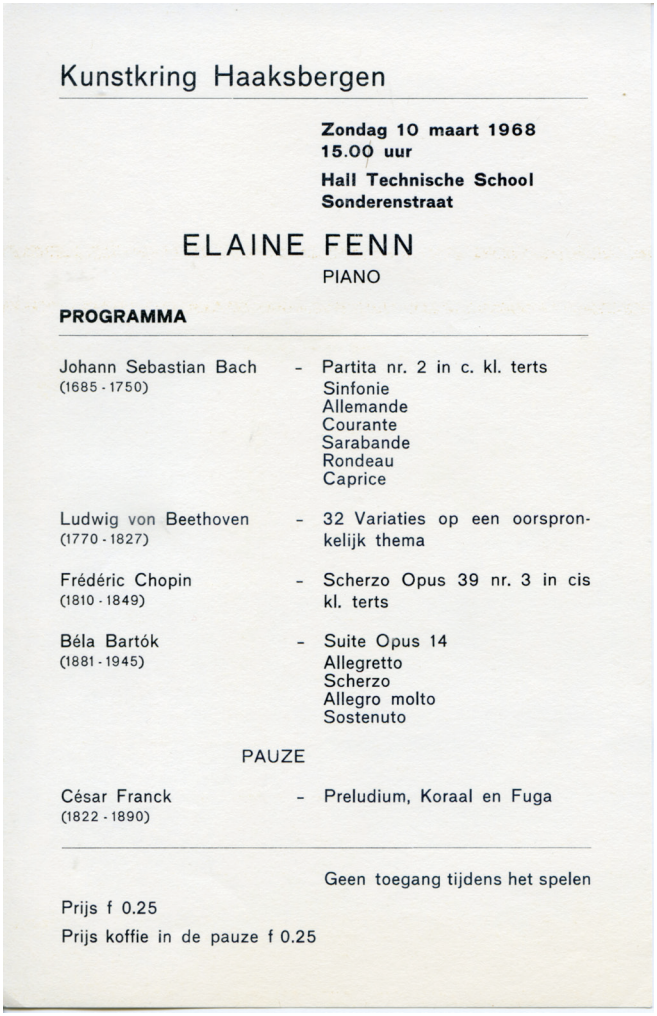

Kunstkring Haaksbergen

Zondag 10 maart 1968
15.00 uur
Hall Technische School
Sonderenstraat

ELAINE FENN
PIANO

PROGRAMMA

Johann Sebastian Bach (1685 - 1750)	-	Partita nr. 2 in c. kl. terts Sinfonie Allemande Courante Sarabande Rondeau Caprice
Ludwig von Beethoven (1770 - 1827)	-	32 Variaties op een oorspronkelijk thema
Frédéric Chopin (1810 - 1849)	-	Scherzo Opus 39 nr. 3 in cis kl. terts
Béla Bartók (1881 - 1945)	-	Suite Opus 14 Allegretto Scherzo Allegro molto Sostenuto
PAUZE		
César Franck (1822 - 1890)	-	Preludium, Koraal en Fuga

Geen toegang tijdens het spelen

Prijs f 0.25

Prijs koffie in de pauze f 0.25

Koffieconcerten

In 1974 ging de Kunstkring van start met de koffieconcerten. In het sociaal-cultureel plan had de gemeente Haaksbergen in het hoofdstuk 'Culturele activiteiten' daarvoor een post opgenomen. De Kunstkring had al ervaring en werd daarom gevraagd de organisatie en

28 *Tubantia*, 7 maart 1964

29 *Tubantia*, 10 maart 1968

uitvoering van de serie concerten voor zijn rekening te nemen. Per kalenderjaar stelde de gemeente een bedrag vast en deed de Kunstkring een voorstel voor de programmering. Aan het eind van het jaar legde de Kunstkring inhoudelijk en financieel verantwoording af over de concertserie. In samenwerking met de Afdeling Welzijn van de gemeente en de plaatselijke Muziekschool wist de Kunstkring zo elk jaar weer concerten van hoog niveau te brengen. Op vertoon van hun lidmaatschapskaart ontvingen Kunstkringleden dertig procent korting op de toegangsprijs.

De keuze van de musici en het repertoire lag in handen van de muziekcommissie van de Kunstkring. Daarin namen bestuurslid Hans Claessen en zijn vrouw Jeanne zitting en Fons Kormelink, directeur van de Muziekschool in Haaksbergen. Met zijn drieën hebben zij zich van 1974 tot nu met veel enthousiasme ingezet voor het klassieke-muziekaanbod in Haaksbergen. Vanaf 1988 bovendien voor een jaarlijks terugkerend Jazzfestival in de Bouwmeester.

In 1994 startte de Kunstkring met een abonnement op de zondagmiddagconcerten: voor vier concerten betaalden leden dertig gulden inclusief programmaboekje, terwijl één enkel concert tien gulden moest kosten. Leerlingen van de muziekschool konden voortaan een gratis passe-partout voor de zondagmiddagconcerten krijgen.

Voor de programmering werkte de Kunstkring samen met het Nederlands Impresariaat, het landelijke instituut voor kamermuziek. Dat bood optredens van kamermusici aan, en verleende daarbij steun door afnamesubsidies aan kleine zalen in het land. Inmiddels heeft het impresariaat zijn bemiddelingstaken opgegeven, en is op kleinere voet verder gegaan onder de naam De Kamervraag.

Belgisch-Nederlands Cultureel Verdrag

In 1979 vond bij de Kunstkring het eerste concert in het kader van het Belgisch-Nederlandse culturele verdrag plaats. Volgens de recensent van de *Twentsche Courant* had de Kunstkring met het Belgisch ensemble *Pandora* iets zeer goeds in huis gehaald. Het programma van oude muziek viel ook bij het publiek zozeer in de smaak, dat de muziekcommissie hiermee voortaan rekening ging houden bij de programmering. Er zouden daarna jaarlijks muziekgezelschappen uit België naar Haaksbergen komen.

Op 16 mei 1946 had Nederland een (nieuw) verdrag met België gesloten over culturele samenwerking. Dat voorzag onder meer in culturele uitwisselingen via concerten, tentoonstellingen, voordrachten etc. Via klarinettist Marcel Hanssens uit Halle kwam de Kunstkring in contact met Belgische kamermuziekensembles. Hanssens stond als klarinetspeler overal ter wereld op de podia en maakte onder andere deel uit van het Nationaal Orkest van België. Hij bracht de muziek dichter bij de jeugd als muziekleraar aan de Halse Servaisacademie en aan het Koninklijk Atheneum.

Op 22 januari 1984 kreeg de Kunstkring ter gelegenheid van haar dertigjarig bestaan een concert aangeboden door het Belgische Ministerie voor Cultuur. Het *Telemann Consort* uit Brugge, dat originele barokinstrumenten of getrouwe kopieën daarvan bespeelt, bracht werken van onder meer Telemann en Marais ten gehore. Bij het vijftienjarig bestaan van de koffieconcerten, op 7 oktober 1989, speelde het Belgische saxofoonkwartet *Saxology* in de trouwzaal van het gemeentehuis een gevarieerd programma met muziek van onder meer Rimsky Korsakov, Tsjaikovsky en Joplin.

Concerten in De Bouwmeester

De concerten van de Kunstkring vonden tot 1980 steeds plaats in de Nederlands Hervormde kerk in Haaksbergen. Een enkele keer week men uit naar een andere locatie, zoals in november 1979, toen de Kunstkring het destijds populaire ensemble Flairck naar Haaksbergen haalde. Sylvia Houtzager (viool en harp), Hans Visser (gitaar), Erik Visser (gitaar) en Peter Weekers (fluit) maakten furore met een mengeling klassieke muziek, jazz en folk.

Een paar maanden later ging de Kunstkring alle concerten voortaan in De Bouwmeester program-

Valerius Ensemble na de Ledenvergadering in Schloss Ahaus, 24 september 2005

Charivari Trio in de foyer van het gemeentehuis, 22 januari 2006

meren. Het eerste concert werd op 17 februari 1980 gegeven door het ensemble *Groupe des Six*.

Familieconcerten
In het kader van de feestelijke opening van het verbouwde Harmoniegebouw aan de Uitterhoevestraat in 1980 organiseerde de Kunstkring samen met de Haaksbergse Harmonie voor het eerst een zogenaamd Familieconcert. De muziekcommissie had leden van de Kunstkring uitgenodigd een bijdrage aan dit concert te leveren als ze niet onverdienstelijk een instrument bespeelden of een begenadigd zanger waren. Dat leidde tot veel aanmeldingen van musicerende Kunstkringleden. Vaders, moeders en kinderen traden met elkaar op, zoals de familie Van der Voort Maarschalk op klarinet, hobo en piano. Of de familie Mulders op blokfluit en cello. Ook vrienden en vriendinnen vormden met elkaar duo's of trio's. Een traditie was hiermee geboren; in de daaropvolgende jaren keerde een familieconcert steeds terug in het programma.

Studio Laren en Kindermusical
Waren de familieconcerten natuurlijk al aantrekkelijk voor de jeugd, in het jubileumjaar Haaksbergen 800 (1988) bracht de Kunstkring een voorstelling die ook voor het hele gezin bedoeld was. Het muziekgezelschap Studio Laren onder leiding van Marijke Ferguson (1927), gespecialiseerd in oude muziek, nam het publiek mee naar de tijd waarin het dorp Haaksbergen voor het eerst opdook in de annalen, de tijd van Karel de Grote. *De Bron en de boom en de kale muur* was de titel van het familieprogramma waarin door middel van liederen en verhalen een historisch tijdperk tot leven werd gebracht. Kinderen in gezelschap van hun ouders hadden gratis toegang.

Ook bij de gratis kindermusical die de jubilerende Kunstkring op zondag 10 april 1994 aanbood aan Haaksbergen stroomde het jonge publiek in grote getale toe. Meer dan driehonderd aanwezigen genoten van het bekende sprookje *Duizend en één nacht* van Sheherazade dat in theater De Bouwmeester schitterend werd verweven met Franse impressionistische muziek door het kamermuziekensemble *Nova Zembla*. Twee acteurs en een decor zorgden voor een prachtige Oosterse sprookjessfeer.

Jazz at the Bouwmeester
Toen Haaksbergen zijn 800-jarig bestaan herdacht, droeg de Kunstkring zijn steentje bij aan de jubileumviering. Een van de hoogtepunten was het eerste jazzfestival in het dorp: *Jazz at the Bouwmeester*. De eerste editie kreeg financiële ondersteuning van de Stichting Haaksbergen 800 en het Werkcomité Culturele Activiteiten van de gemeente Haaksbergen. Een eerdere poging van de Kunstkring tot het vestigen van een jazz-traditie, tijdens de Culturele Week in het najaar van 1984, kreeg geen direct gevolg. Maar de muziekcommissie waagde in 1988 weer een poging en daarna volgden nog negentien edities van het festival! Met steun van de musici Ruud en Ton Ouwehand en Dolf de Vries, waar de organisatoren steeds op konden rekenen, werd elk jaar weer een nieuwe en interessante invulling aan *Jazz at the Bouwmeester* gegeven.

Tijdens het eerste festival, op zaterdag 26 november 1988, traden in de grote zaal en de foyer van De Bouwmeester verschillende ensembles op: een octet onder leiding van Bart Bijleveld, een trio met de bassist Ruud Ouwehand, altsaxofonist Ferdinand Povel en trompettist Niels Tansk, en de Rythm & Bluesgroep Blue Shuffle. In de *Twentsche Courant* stond een

Peter Nieuwerf en Ruud Ouwehand tijdens *Jazz at the Bouwmeester*

Josee Koning tijdens *Jazz at the Bouwmeester*, 11 november 2006

Jan Wessels tijdens *Jazz at the Bouwmeester*, 11 november 2006

juichende recensie: ‘Het Jazzfestival Haaksbergen, dat zaterdagavond in het kader van Haaksbergen 800 gehouden werd in theater De Bouwmeester, is een groot succes geworden. Zo’n tweehonderd mensen hebben tot in de kleine uurtjes genoten van een rijk gevarieerd jazzprogramma [...] Het eerste Jazzfestival was een schot in de roos van de organiserende Kunstkring. Gezien de vele positieve reacties kan een herhaling niet achterblijven.’ Met steun van een aantal zakenmensen, instellingen, banken en het Anjerfonds kon een jaar later inderdaad al een tweede jazzfestival plaatsvinden. In totaal zouden er negentien Jazzfestivals volgen.

In 1991 kreeg *Jazz at the Bouwmeester* internationale allure door het optreden van de Amerikaanse zangeres Adrienne West. Naar aanleiding van deze vierde editie schreef de *Twentsche Courant*: ‘*Jazz at the Bouwmeester* heeft een niet meer weg te denken plaats op de Haaksbergse culturele agenda verworven en mag zich zelfs binnen het Twentse jazzleven in een goede belangstelling verheugen. Voor de vierde achtereenvolgende keer was theater De Bouwmeester afgelopen zaterdag het domein van de jazz. Zonder afbreuk te doen aan de concerten van voorgaande jaren, mag dit concert toch wel de topper genoemd worden. Breng vijf jazzmusici van de bovenste plank samen, met als grote inspirerende krachten Dolf de Vries (piano) en Adrienne West (zang), zet ze voor 125 jazzliefhebbers en het resultaat is een swingende happening. De organiserende Kunstkring Haaksbergen kan terugkijken op een prima jazzavond. *Jazz at the Bouwmeester* verdient een vaste plaats in het regionale jazz-gebeuren.’ Ook over het optreden van Madeline Bell en Cor Bakker in 1993 kopte de *Twentsche Courant* enthousiast: ‘Bell en Bakker bieden jazzavond om in te lijsten’.[30]

Verschillende andere grootheden uit de wereld van de jazz haalde de Kunstkring in die twintig jaar naar Haaksbergen: Rita Reys en Pim Jacobs, Greetje Kauffeld, Josee Koning, Denise Jannah, Edwin Rutten, Piet Noordijk, de Swingmates met Bernard Berkhout en

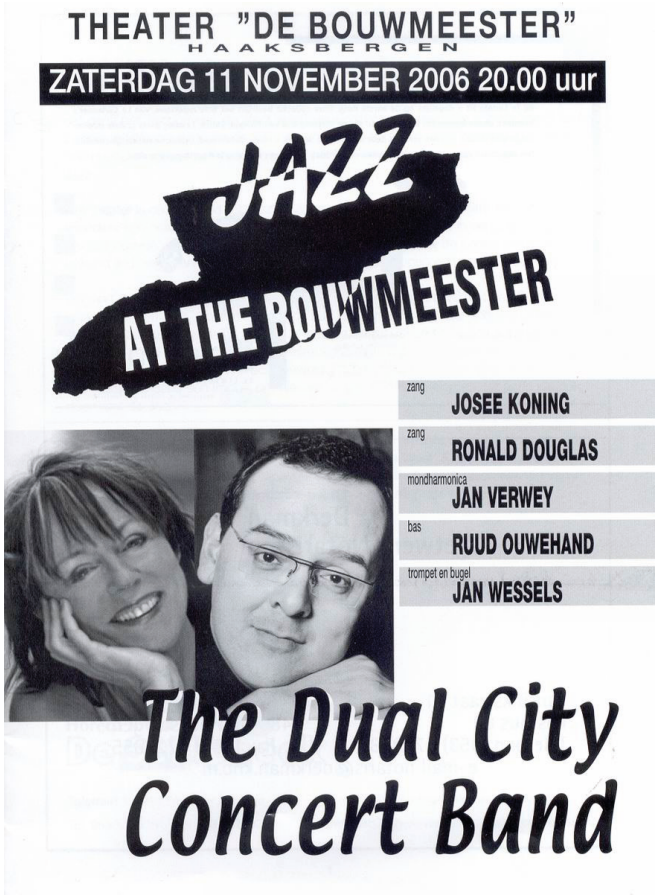

Frits Landesbergen, Cor Bakker. En namen die niet weg te denken zijn uit deze reeks legendarische concerten zijn die van Ruud Ouwehand en Jan Wessels. Zij werkten aan bijna alle edities van *Jazz at the Bouwmeester* mee, niet alleen in muzikale zin, maar ook in de voorbereidingen.

Orgel Plus-concerten

Tussen 1998 en 2003 schonk de Stichting Leppink-Postuma de Kunstkring jaarlijks een budget voor de organisatie van orgelconcerten in de Nederlands Hervormde kerk. De kerk bezit een interessant orgel,

30 *Twentsche Courant*, maandag 15 november 1993,

gebouwd in 1865 door de orgelmaker H. Honhof uit Eibergen, nadat de kerk en het inventaris in 1851 afgebrand was.

In 1964 verkeerde het orgel in zo'n slechte staat dat het buiten gebruik moest worden gesteld. Tot 1977 gebruikte de hervormde gemeente een (elektronisch) Dereux orgel. Gelukkig was restauratie van het Honhof orgel nog mogelijk en kon na de totale restauratie van het kerkgebouw op 22 oktober 1978 in de kerkdienst ook het gerestaureerde orgel in gebruik worden genomen met de Bachkoraal *Liebster Jesu, wir sind hier*. De gebroeders Reil, orgelbouwers met faam, voerden in 1999 een aanvullende restauratie uit, waarbij het met name ging om de oorspronkelijke klank.

Het orgel is zo ongeveer het duurste 'meubel' in een kerkinterieur en de restauraties waren erg kostbaar geweest, maar het resultaat is volgens kenners zeer bijzonder. Er staat weer een mooi instrument vol klankrijkdom dat wel weer honderd jaar mee kan. Het Honhof-orgel is weer geschikt voor zowel begeleiding tijdens de erediensten als voor orgelconcerten. Onder de noemer 'Orgel Plus' organiseert de Kunstkring nu een aantal keren per jaar uitvoeringen, waaraan ook andere instrumentalisten en vocalisten meewerken.

Meester-Gezel-concerten

Al jarenlang leefde bij het bestuur van de Kunstkring de wens om een concours of festival voor aankomende musici te organiseren. Het kwam er echter nooit van. Enerzijds omdat de ervaring en kennis ontbrak, anderzijds omdat er onvoldoende financiële middelen waren om zo'n ambitieus plan uit te voeren. Toen het lustrumjaar 1998 naderde, ging het bestuur toch weer eens op onderzoek uit. Het zocht contact met het Conservatorium van de Saxion Hogeschool in Enschede. De gedachten gingen aanvankelijk uit naar een festival in één weekend, waarvoor studenten ruim van te voren een speciale opdracht zouden krijgen. Bijvoorbeeld het samenstellen van een programma, dat een zo groot mogelijk publiek moet bereiken. De idee hierachter was, dat jonge musici zich in de toekomst niet in een ivoren toren kunnen verschansen, maar

Honhof-orgel in de Nederlands-Hervormde kerk, Haaksbergen

moeten kijken en luisteren naar de wereld waarin zij leven.

De samenwerking met het conservatorium mondde echter uit in een serie van vier Meester-Gezel-concerten, die dankzij een genereuze gift van de Rabobank Haaksbergen konden worden uitgevoerd. Uitgangspunt was de veronderstelling dat een goede leerling er altijd naar zal streven zijn leraar te overtreffen. Deze positieve ambitie leidde niet alleen tot boeiende muzikale confrontaties, maar vooral ook tot interessante programma's. In de serie concerten verzorgde elke deelnemende student samen met zijn of haar hoofdvakdocent (en eventueel begeleid door andere musici) een avondvullend programma.

Bij de beoordeling van de kandidaten werd gekeken naar de kwaliteit van de uitvoering, de oorspronkelijkheid van de programmering, de originaliteit van de presentatie en naar de communicatie met het publiek. Uit elk van de vier concerten kozen de betreffende meester en gezel één programmaonderdeel van ongeveer twintig minuten voor de finaleavond.

Een deskundige jury wees op de laatste avond de winnaar of winnares aan. Een van de juryleden was Aukelien van Hoytema, die in die tijd een radioprogramma op Hilversum 4 presenteerde. Ook de directeur van de Muziekschool Haaksbergen, Fons Kormelink, had zitting in de jury. Aan de winnaar of winnares werd de 'RABObank Podiumprijs', ter waarde van fl. 4.000, uitgereikt. Een publieksjury bepaalde wie er naar huis ging met de 'Kunstkring Haaksbergen Publieksprijs', een prijs ter waarde van fl. 1.135. De prijzen waren bedoeld als stipendium voor het volgen van studie en masterclasses op een instituut naar keuze.

Niemand minder dan oud-Journaalpresentator Joop van Zijl presenteerde de finale van de concertreeks. Na afloop van het slotconcert op 23 april 1999 in de Nederlands Hervormde Kerk reikte erelid Chetty ter Kuile de eerste Kunstkring Haaksbergen Publieksprijs uit aan de harpiste Ekatarina Levental. Jurylid en gedeputeerde Jan Kristen overhandigde de Rabobank Podiumprijs aan de saxofonist Niels Bijl. Ter herinnering aan zijn prestatie kreeg hij, behalve een zeer goed gevulde enveloppe, een klein bronzen beeldje van de hand van de beeldhouwer Bert Nijenhuis. Van zijn prijsgeld kocht de jonge musicus een nieuwe baritonsaxofoon. Het eerste finaleconcert werd in twee delen, op woensdag 2 en 9 juni 1999 integraal uitgezonden op Radio 4 in het radioprogramma *Jong Talent* van de Tros.

De afsluiting van het tweede Meester-Gezelconcours in 2000 werd vanwege de explosie van een vuurwerkopslagplaats in Enschede vijf maanden uitgesteld. De organisatoren vonden het niet gepast om amper een week na de vuurwerkramp de finale van dit muziekfestijn doorgang te laten vinden. Vijf maanden na de fatale dertiende mei was er een speciaal concert waarvan de netto-opbrengst bestemd was voor het instrumentenfonds van het Conservatorium in Enschede. Onder de destijds getroffenen bevonden zich namelijk ook docenten en studenten van deze muziekopleiding. Er werd geen prijs uitgereikt.

Pas in mei 2001 werd de prijs voor de tweede keer uitgereikt. De jury onder voorzitterschap van burgemeester Theo Schouten stond weer voor de moeilijke taak te moeten kiezen uit onvergelijkbare musici, zoals een blokfluitiste, een gitarist, een musicalzanger en een koordirigent. Maar aan het eind van een mooie, lange finaleavond was de Rabobank Prijs voor de Zwitserse blokfluitiste Martina Meyer. Zij ontving uit handen van de voorzitter een bronzen beeldje en het door de Rabobank beschikbaar gestelde geldbedrag. De uitslag van de publieksjury week niet af van die van de vakjury, dus Martina kreeg ook de Kunstkring Haaksbergen Prijs.

'Gezellen tonen zich ware meesters in spannende finale', kopte de *Tubantia* na het derde finaleconcert in mei 2002.[31] De sponsortermijn van de Rabobank liep af in dat jaar en dat betekende dat die finale ook het einde was een zeer succesvolle reeks concerten. Bijzonder spijtig, want de optredens van de jonge musici met hun leermeesters trokken gemiddeld wel zo'n honderd muziekliefhebbers, maar het derde concours trok wat minder publiek en de bank vond het tijd worden zijn prioriteiten ergens anders te leggen. Het was een mooi initiatief geweest, helemaal in de geest

JONGE MUSICI BINDEN MET ELKAAR DE STRIJD AAN

Meester/ Gezelconcerten: een uniek initiatief

27 OKT. 1998

HAAKSBERGEN - In nauwe samenwerking tussen de Kunstkring Haaksbergen en het Conservatorium Hogeschool Enschede, en dankzij de medewerking van de Rabobank Haaksbergen, is er een unieke formule gevonden voor een serie concerten met en door jonge musici.

In vier concerten en een finaleconcert zullen docenten van het Conservatorium optreden met talentvolle studenten. de serie concerten is gebaseerd op het uigangspunt dat een goede leerling er altijd naar zal streven zijn leraar te overtreffen.

Deze positieve ambitie kan niet alleen tot boeiende muzikale confrontaties leiden, maar vooral

ten zal elke deelnemende student, samen met zijn of haar hoofdvakdocent (en eventueel begeleid door andere musici), een avondvullend programma verzorgen.

Meesters

De meesters in deze serie zijn Nippy Noya, John Hondorp, Johan van der Linden en Alexander Bonnet. Bij de

grammering, de orginaliteit van de presentatie en naar de communicatie met het publiek.

Finaleavond

Uit elk van de vier concerten zullen de betreffende meester en gezel een programma-onderdeel van ongeveer twintig minuten kiezen voor de finale-avond op 23 april 1999

Een deskundige jury, waaronder Aukelien van Hoytema (TROS-radio/tv), Jan Cristen (gedeputeerde Provincie Overijssel) en Fons Kormelink (directeur Muziekschool Haaksbergen), zal op deze avond de winnaar of winnares aan-

31 *Tubantia*, maandag 27 mei 2002

van wat de Kunstkring altijd voor ogen stond: jonge talenten een kans, of letterlijk: een podium bieden.

Armando

Soms droegen activiteiten een multidisciplinair karakter. Met een veelzijdig kunstenaar als Armando, tegelijk schilder, beeldhouwer, dichter, acteur en musicus, is dat onvermijdelijk. Zelf sprak hij liever niet van 'multi-talent': 'Daar heeft het niets mee te maken, zoveel talent heb ik helemaal niet. Ik zie het meer als een boom, de vertakkingen van een boom, alles komt uit één stam.' Veertig jaar had hij zijn viool niet aangeraakt, maar op zijn zestigste verjaardag kreeg Armando door Tata Mirando een viool in handen gedrukt. Het was het begin van een reeks gastoptredens bij diens zigeunerorkest dat vanaf 1994 gevolgd werd door tournees met zijn eigen kwartet. Bij de Kunstkring op vrijdag 8 december 1995 wisselde Armando het voorlezen van passages uit eigen werk af met muziek die hij met zijn ensemble ten gehore bracht. De belangstelling voor zijn optreden was groot: ook van buiten Haaksbergen kwam het publiek toegestroomd!

Balletvoorstellingen

Al in de jaarvergadering van 1956 werd besloten om het programma niet te beperken tot lezingen, maar in elk geval één keer per seizoen een vorm van uitvoerende kunst te plannen. Leden van de Kunstkring hadden eerder ook al eens aangegeven geïnteresseerd te zijn in bijvoorbeeld ballet. Omdat in Haaksbergen geen geschikt podium voor een dansvoorstelling was, nodigde de Kunstkring in 1955 de danscriticus Joop Schultink, journalist van *Het Vrije Volk*, uit voor een lezing. Hij schetste daarin hoe de balletkunst 'de volledigste uitdrukking van de twintigste eeuw werd'. Hij maakte in zijn lezing duidelijk hoe de volksdans moest overgaan in de hofdans, hoe de hofdans onvermijdelijk overging in de balletkunst en waarom de ballroomdans de enig mogelijke dansvorm voor de eigen tijd is, alle pogingen om de volksdans te doen herleven ten spijt.

Toen Schultink in datzelfde jaar nog eens naar Haaksbergen kwam, bracht hij de ballerina's Linda Manez en Maria Huismans van het Nationaal Ballet mee. Eerst schetste de danscriticus het ontstaan van de danskunst en haar ontwikkeling tot het ballet in de moderne vorm. Daarna was de avond gewijd aan de techiek. Toegelicht door de spreker demonstreerden de beide danseressen de verschillende balletposities en de techniek van entrechat, pirouette, attitude, fonette, enz. Daarop volgde een demonstratie van de verschillen de balletoefeningen, zoals de tendu, petit battement en grand battement. Hierbij werd vooral het verschil naar voren gebracht tussen het spontane karakter van de volksdans en de meer gestileerde, verfijnde bewegingen van de klassieke dans. In het laatste deel van de avond speelde Tilly Langendijk eerst de balletmuziek uit *Le coucou* van Claude Daquin. Daarna danste Linda Manez de solo van de prinses uit *De Notenkraker*, in de choreografie van Marius Petipa op muziek van Tsjaikowsky. Dit als demonstratie van de tot gesublimeerde virtuositeit geworden balletstijl uit het einde van de negentiende eeuw Als reactie hierop kwam aan het begin van deze eeuw de meer romantisch en sentimenteel getinte stijl, waarvoor Isadorc Duncan de grote baanbreekster was. Maria Huisman danste uit deze periode het ballet van de *Stervende Zwaan* van Michel Fokine op muziek van Saint Saëns. Tot slot brachten beide danseressen een deel uit een modern ballet *Dessins pour les six* van de Amerikaan John Taras op muziek van Tsjaikowsky. Hoewel het toneel veel te klein en te glad was, vertolkten de twee ballerina's de choreografieën zo mooi, dat ze na afloop een ovationeel slotapplaus kregen van het publiek.[32]

In 1958 vertoonde de Kunstkring de documentaire *Sur les pointes/Op de spitsen*, die Rudi Hornecker had gemaakt van de Rijksvoorlichtingsdienst. De film uit 1955 volgt het leven en de training van de dansers en danseressen van het Nederlands Ballet onder leiding van de choreografe Sonia Gaskell.

Nog steeds besteedt de Kunstkring aandacht aan danskunst. De formule van een spreker met danseres-

32 *Tubantia*, 29 oktober 1955

sen werd in 1991 herhaald. Toen vergezelde ballerina Marja Braaksma de bekende danscriticus Onno Stokvis, die in de Richtershof een lezing hield over de ontwikkeling van de danskunst. Ben Coelman, hoofd bureau dramaturgie en educatie van de Nationale Reisopera, komt in 2014 een lezing houden over Igor Stravinsky en de Ballets Russes.

Bezoek aan het Muziekcentrum

In een tijd dat orkesten wegbezuinigd worden of noodgedwongen fuseren, is het bijna niet meer voor te stellen dat het Overijssels Philharmonisch Orkest (OPhO) in de jaren vijftig en zestig zelfs in een dorp als Haaksbergen concerteerde! Het orkest trad dan op in de bovenzaal van Hotel Centraal aan de Markt. Niet bepaald een wonder van akoestiek, maar toch...

De toenmalige dirigent, Yvon Baarspul, kwam ook lezingen verzorgen in Haaksbergen, bijvoorbeeld over Johannes Brahms en over romantische muziek. Omgekeerd bracht de Kunstkring in haar zestigjarig bestaan ook dikwijls een bezoek aan het orkest in Enschede. Toen het nieuwe Muziekcentrum was geopend, werden de leden van de Kunstkring rondgeleid door de architect, Boy Wendrich. Toen werd er echter geen noot gespeeld.

Anders was dat toen in januari 1998 Kunstkringleden een kijkje achter de schermen mochten nemen bij een repetitie van het Orkest van het Oosten, zoals het OPhO inmiddels heette. Op de lessenaar stonden werken van Ravel en Britten en op de bok stond Jaap van Zweden, voormalig concertmeester van het Koninklijk Concertgebouworkest. Hij was op dat moment net een jaar chef-dirigent van het Orkest van het Oosten.

In april 1987 toog de Kunstkring met een bus vol leden naar Amsterdam, voor een gezamenlijk bezoek aan de opera *Dr. Faust* van Charles Gounod.

Cross-over

Dat activiteiten soms niet in een hokje te passen zijn, bewijzen verschillende voorbeelden. In januari 1998 trad Frits Grimmelikhuizen voor de Kunstkring op met *Grimms Papieren Theater*. Grimmelikhuizen (1937) is van huis uit componist en muziekwetenschapper, maar verzorgt bij hem thuis in het oude centrum van Deventer regelmatig voorstellingen met zijn papieren theater.

Papieren theaters stammen uit de tijd dat er nog geen televisie, film, video of radio was en er nog vaak 'tussen de schuifdeuren' toneel werd gespeeld. Alles, zowel het podium, de gordijnen en decors als de spelers waren van papier gemaakt. Het minitheater wekte in de huiskamer de illusie van een groot toneel. Grimmelikhuizen kwam naar Haaksbergen met de voorstelling *Variaties op Kandinsky*. Dat was een abstract, poëtisch ballet van papieren vormen en kleuren, geïnspireerd op het werk van Wassily Kandinsky. Deze kunstenaar schilderde in 1911 zijn eerste volledig abstracte werk, wat een doorbraak in de kunstgeschiedenis betekende. Ook schreef hij tussen 1908 en 1914 vier korte toneelstukken en in 1928 veroorzaakte hij een revolutie met zijn decorontwerp voor de *Schilderijententoonstelling* van Moessorgsky. Grimmelikhuizen componeerde de muziek bij *Variaties op Kandinsky* grotendeels tussen 1959 en 1961, als huiswerk voor de lessen die hij bij Henk Badings volgde. In de muziekband die bij de voorstelling werd afgedraaid, waren dan ook fragmenten van Badings muziek verwerkt.

In april 2005 maakte de Kunstkring kennis met het verschijnsel 'concertante monoloog'. Ter gelegenheid van het Gergiev-festival in Rotterdam had Anna Enquist een monoloog over Alma Mahler geschreven. Met deze prachtige tekst wekte Anita van Soest, artistiek leider van Tamar Muziektheater, in 2005 voor de Kunstkring de flamboyante muze tot leven van de beroemde componist Gustav Mahler tot leven. Na diens dood trouwde zij achtereenvolgens met de architect Walter Gropius en de schrijver Franz Werfel, terwijl zij daarnaast ook nog eens het hoofd van mannen als Gustav Klimt, Alexander von Zemlinsky en Oskar Kokoschka op hol wist te brengen. In de voorstelling van Tamar ging het over de periode dat Gustav Mahler werkte aan zijn zesde symfonie. Thema's uit dit meeslepende meesterwerk, alsmede melodieën

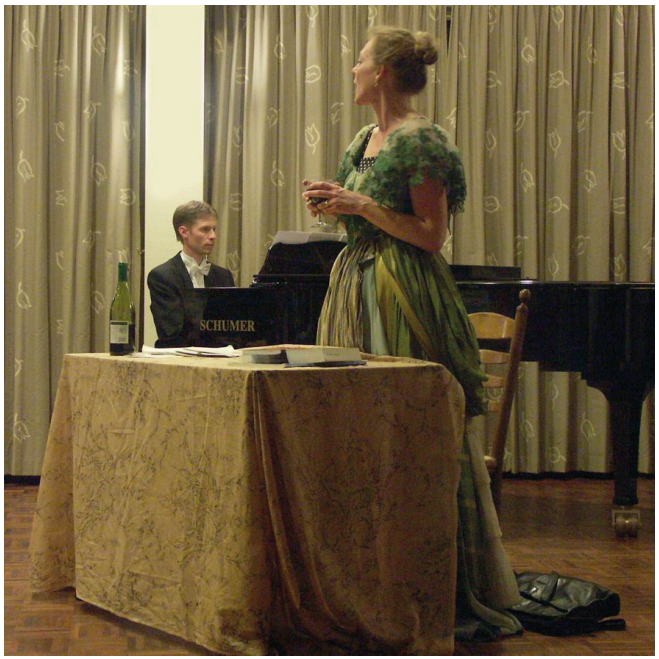

Ariane van Soest als Alma Mahler, 15 april 2005

uit liederen, die Alma componeerde voor zij in het huwelijk trad, klonken voortdurend als intermezzi of illustratie. De toehoorders maakten haar liefdes mee, haar werk, haar moederschap en de vele dramatische keuzes waar ze zich voor gesteld zag. Op de speciaal voor deze avond gehuurde vleugel speelde Hans van Ham deze stukken. Door het spel van Anita van Soest voelde het publiek zich persoonlijk aangesproken door Alma Mahler. Na afloop werd er volop gebruik gemaakt van de gelegenheid om de actrice vragen te stellen. Door de aanstekelijke manier waarop zij haar publiek tegemoet trad, stal ze ieders hart.

In 2008 konden Kunstkringleden in Theater De Kappen genieten van de monoloog *De Caracal*, geschreven door Judith Herzberg, van muziek voorzien door Roderik de Man en gespeeld en gezongen door de alt Helena Rasker. Het publiek volgde één vrouw, met één telefoon, één avond lang. Zij was de directeur van een school en vrijgezel. Door wat zij in de telefoon zei, kon je je fantasie de vrije loop laten. Maar vooral zag je een eenzame vrouw, die wachtte op een telefoontje

Klaas Bakker in *De zebra en de pianist*, 18 november 2010

van iemand die van haar hield. De muziek was ondersteunend, niet al te verrassend, maar leidde ook niet af. De tekst werd grotendeels gesproken en alleen af en toe gezongen, als de emotie toeslaat.

Ook spannend was het recital dat pianist Klaas Bakker (1953) in 2010 gaf rond het thema 'dierencomposities'. *De zebra en de pianist* was oorspronkelijk gemaakt voor de Boekenweek 2009, dat als thema had 'De literaire zoo'. In de Amsterdamse dierentuin zijn schilders en beeldhouwers altijd welkom geweest. Musici en dichters hebben er ook inspiratie opgedaan. In de voorstelling combineerde Bakker muziek, poëzie en videobeeld tot een geheel dat meer was dan de som der delen. De videobeelden gaven een extra dimensie aan de beweging en het ritme van de muziek, en de gedichten verwoordden de reacties van de dierentuinbezoekers. Zo waren ooievaars onderwerp van een gedicht van Hans Warren en van een *Waldszene* van Schuman (*Vogel als Prophet*). En kangoeroes kwamen de toehoorders tegen in het *Carnaval der dieren* van Camille Saint-Saëns en het gedicht *De buidel* van Hans Andreus. De bijzondere combinaties van dichtkunst, video's en (live!) pianospel waren afwisselend virtuoos, humoristisch, af en toe hilarisch, serieus, grappig en diepzinnig. Al met al werd het één van de mooiste avonden uit de bijna zestigjarige geschiedenis van de Kunstkring.

Concert in de openlucht

Al twee maal had de Kunstkring een concert in de openlucht geprogrammeerd en tot twee keer toe kon dit niet doorgaan vanwege het slechte weer. In 2009 ging de Kunstkring, samen met het Waterpark Lankheet, een samenwerking aan met *Trompetenbaum und Geigenfeige*. Dat is een zomermuziekfestival, dat gemeenschappelijk door vier gemeenten in het Münsterland (Borken, Goesfeld, Steinfurt en Warendorf) en de stad Münster wordt ondersteund. De Kunstkring kwam hiermee in contact dankzij zijn goede banden met *Bijzondere Podia Twente*. Op de geplande zondag kwam het water echter met bakken uit de hemel en moest er uitgeweken worden naar De Kappen, waar de zaal bijna tot de laatste plaats bezet was. Een kleine driehonderd mensen genoten van het A.C.W. Staring Blazersensemble. Dat bracht een programma ten gehore met 'muziek waar de zon in zit' volgens dirigent Bennie Waanders. Hij bleek ook een gezellige prater die de diverse stukken op een luchtige manier bij het publiek introduceerde.

Omdat de samenwerking tussen de Kunstkring, het Waterpark en de instanties uit het Münsterland toch zo goed waren bevallen, deed de Kunstkring een jaar later weer een poging en opnieuw werkte het weer niet mee. Overvloedige regenval had de openluchtbühne in het Waterpark onbruikbaar gemaakt, waardoor het programma uiteindelijk toch weer binnen moest plaatsvinden. *Aicha Klei Acoustic Affairs* speelde in de Kappen een prachtig jazzy programma. De toehoorders hoorden een zangeres met een prachtige welluidende stem, die kon 'scatten' als de beste. De instrumentale begeleiding was met percussie, gitaar en sopraansax in handen van respectievelijk Ulrich Ingenbold, Peter Risthaus en Volker Lütfring. Bart van Winsen, als voorzitter van de Euregio Mozercommissie, overhandigde aan de vicevoorzitter van de Kunstkring, Bart ten Bruggencate, een bijdrage in de organisatiekosten van dit optreden.

Maar dat drie keer scheepsrecht is, bewees het concert op 27 augustus 2011 in de tuin van Nique Baltink aan de Niekerkerweg in Haaksbergen. De dag begon met mooi, zonnig weer en dat bleef zo. Tachtig Nederlandse en Duitse toehoorders genoten in de

Nee, niet nogmaals het waterpark. Je moet de góden niet verzoeken

(Hans Claessen over *Trompetenbaum und Geigenfeige*)

Trompetenbaum und Geigenfeige, concert in de tuin van Nique Baltink, 27 augustus 2011

buitenlucht van de vier saxofonisten Kimmy Reef, Jenita Veurink, Esli Vogel en Wilbert Sleumer. De musici toonden zoveel professionaliteit en concentratie, dat zij zich niet van de wijs lieten brengen door de om hen heen draaiende cameraman van tv-euregio, door de regelmatig wegwaaiende muziekbladen of door de paraplu's die tijdens het een-na-laatste nummer toch nog weer even opgestoken moesten worden. De professionaliteit bleek ook uit de keuze van het programma: oud en modern, Nederlands, Europees en Zuid-Amerikaans. Na het concert mochten de bezoekers nog even door de tuin wandelen en genieten van de vele kunstwerken die verspreid opgesteld stonden. Kortom, een muziekbelevenis van niveau in een zeer bijzondere en attractieve ambiance.

Publicaties

De Kunstkring zette zich steeds in voor kunstenaars, door opdrachten aan hen te verstrekken en tentoonstellingen van hun werk te organiseren. Ook werden er een aantal publicaties door de Kunstkring uitgebracht.

Helleslat

In 1967 gaf de Kunstkring een dichtbundel uit van Pier van Dijk (1944). Deze kunstenaar is geboren en opgegroeid in Amsterdam, in de tijd dat de kunstenaarsgroep CoBrA van zich liet horen. Dankzij het werk van zijn vader, die cultureel ambtenaar was, maakte Pier die ontwikkelingen van nabij mee. Na zijn studietijd aan de kweekschool zwierf hij enkele jaren door Frankrijk en verdiende de kost met verschillende baantjes (straattekeningen en muziek maken). Eenmaal terug in Amsterdam ging hij werken op het atelier van Eugène Brands.

Zowel in zijn schooltijd als in Parijs had Pier al die tijd ook gedichten geschreven en voerde hij 'gespeelde cartoons' uit: één of twee minuten durende toneelstukjes zonder woorden. Met zijn vriend Jan Opdam gaf hij in 1966 een dichtbundel uit met de titel *Mondorgel*.

In hetzelfde jaar verhuisde Pier met zijn vriendin Thea naar Haaksbergen. Ze stonden op het punt een

17 Augustus 1960

Enige kennisgeving

Zaterdagavond
28 september
23.45 uur
zal van ons heengaan

galerie «RAAM»
Blankenburgerstraat

in de ouderdom van
zes en vijftig weken

Slechts enkele vrienden
zullen bij het einde
aanwezig zijn

Een kwartier later zal het
stoffelijk overschot
worden gecremeerd

Haaksbergen: Pier M. J. van Dijk
Enschede: Ruud Ticheler
Oldenzaal: Sjef Sales

Op verzoek van de galerie
ook nu geen belangstelling

wereldreis te gaan maken, maar lazen een advertentie waarin leerkrachten werden gevraagd op de Bonifatiusschool in Haaksbergen. Het oosten van het land trok hen vanwege de mooie natuur, de rust en de ruimte, wat ze langzamerhand misten in Amsterdam. Bovendien kregen ze een splinternieuwe woning aangeboden. Redenen genoeg om de grote overstap te wagen.

Naast zijn werk als schoolmeester bleef Pier actief als beeldend kunstenaar en dichter. In 1967, een jaar

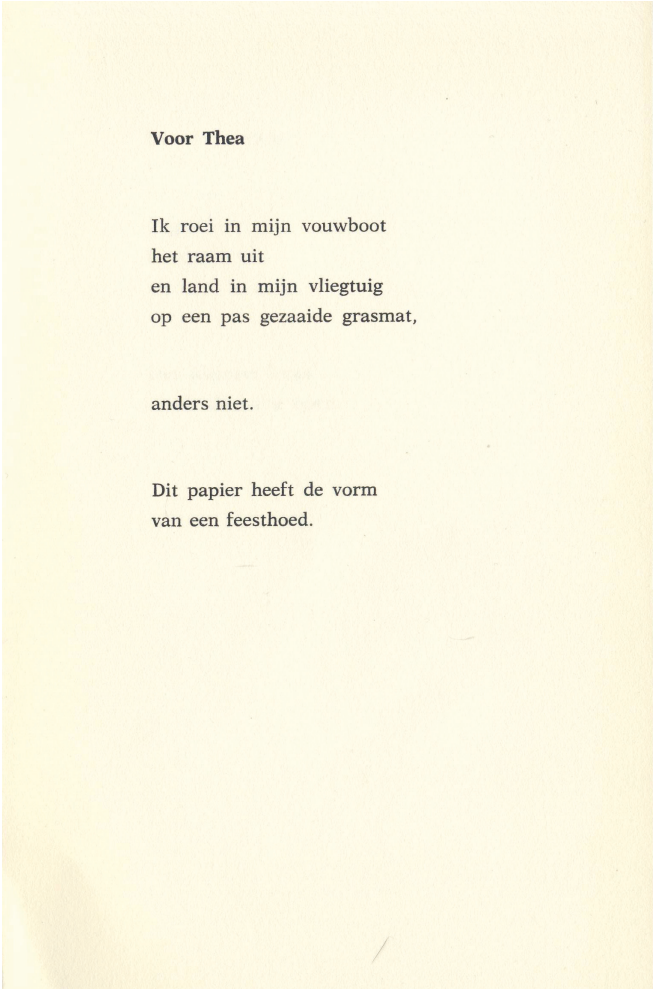

Voor Thea

Ik roei in mijn vouwboot
het raam uit
en land in mijn vliegtuig
op een pas gezaaide grasmat,

anders niet.

Dit papier heeft de vorm
van een feesthoed.

nadat ze in Haaksbergen gingen wonen, opende hij een galerie in een oude schuur aan de Blankenburgerstraat, naast Café Ter Welle (hoek Spoorstraat en Blankenburgerstraat). Daar verkocht hij zijn werk en wilde hij poëzieavonden houden, maar er was weinig animo voor en de galerie sloot een jaar later haar deuren al weer. Van Dijk had op 17 augustus 1968 veel collega's uitgenodigd en ook een aankondiging in de Haaksberger Koerier geplaatst. Bij zijn huis vertrok een bonte stoet op steps, fietsen en met wandel- en kinderwagens voorzien van muziekinstrumenten. Achter een beschilderde doodskist liepen Pier van Dijk met enkele vrienden onder het slaken van rouwkreten en met begrafenismuziek door het dorp.

De kunstenaar had weinig mensen verwacht, maar in de Blankenburgerstraat bleek de politie de handen vol te hebben aan de toegestroomde menigte: bij Galerie Raam waren inmiddels enkele honderden belangstellenden samengestroomd. De 'lijkrede' werd gehouden door beeldend kunstenaar Jan Opdam en na het verbranden van een tekening droeg Pier van Dijk enkele gedichten voor. De aanwezigen mengden zich in deze provocerende plechtigheid met liederen zoals 'Moeder onze Pier is dood, hij is van zijn stokje gevallen.' De politie liet de korte happening, die niet zonder enig lawaai verliep en die enkele straten korte tijd voor het verkeer onbruikbaar maakte, verder rustig zijn gang gaan.

Hoewel dit kunstenaarsinitiatief een vroege dood stierf, was Pier in Twente wel weer begonnen met dichten. Geïnspireerd door een gelijknamige veenplas in landgoed Het Lankheet bij Haaksbergen schreef hij de dichtbundel *Helleslat*. De uitgave was mede mogelijk gemaakt door de Kunstkring. Op 11 november 1967 overhandigde Pier van Dijk een exemplaar aan de voorzitter van de Kunstkring, de heer Dick

Jordaan, en aan de loco-burgemeester J.J. Broekhuis. In een korte speech dankte Van Dijk de Kunstkring die de publicatie van de bundel mogelijk had gemaakt. De Kunstkring had kort daarvoor van de zoon van Herman van der Haar een schenking van fl. 475 ontvangen, dat in een fonds voor bijzondere activiteiten was gestopt. Uit dat fonds kon als eerste de dichtbundel worden bekostigd. Leden van de Kunstkring konden de bundel kopen voor fl. 2,50 en konden hem laten signeren door de dichter.

De avond werd ingeleid door Wim Gijsen (1933-1990) uit Amsterdam, hoofdredacteur van het literair tijdschrift *Maatstaf*. Hij sprak over 'Nederlandse poëzie van 1945 tot heden'. Over Pier van Dijk had hij in het *Utrechts Nieuwsblad* geschreven dat hij een dichter was die in de gaten gehouden moest worden. *Helleslat* zag er, voor een particuliere uitgave, zeer verzorgd uit.[33] Ton Luiting van *Het Vrije Volk* vond Pier van Dijk een 'dichter, die het de komende jaren gaat maken in de Nederlandse literatuur.' De literatuurcriticus Wim Hazeu merkte op dat de bundel *Helleslat* naar vormgeving kon wedijveren met welke, 'officieel' uitgegeven bundel dan ook.'[34] Na de pauze droeg Pier van Dijk uit *Helleslat* voor. Zijn gedichten werden afgewisseld met muziek van klarinettist Jan de Boer. Tenslotte ontspon zich nog een levendige discussie tussen Wim Gijsen en Pier van Dijk.

Bevrijding

In oktober 1970 hield de letterkundige Dirk Kroon (1946) uit Schiedam voor de Kunstkring een boeiende lezing gehouden over de Nederlandse literatuur na 1945. Twee jaar daarna publiceerde de Kunstkring de inhoud van die lezing in een boekje. Bij de opening van een tentoonstelling op Bevrijdingsdag 1972 kreeg de schrijver het eerste exemplaar overhandigd.

Kalender

In het jubileumjaar 2003, toen de Kunstkring een halve eeuw bestond, kregen leden van de Fotogroep Haaksbergen opdracht om kunstwerken die verspreid in de gemeente staan te fotograferen. Om deze samenwerking extra te onderstrepen was er een overzichtstentoonstelling van de fotogroep ingericht in Galerie De Graanzolder aan de Von Heijdenstraat.

Na de jubileumreceptie in de Richtershof op 4 oktober 2003 staken de gasten daarom de straat over om een keuze uit de resultaten te bewonderen. Elk Kunstkringlid kreeg bij de opening van de jubileumexpositie een speciaal geschenk, namelijk een verjaarsdagkalender met daarop foto's van twaalf van de vijftig beelden die Haaksbergen rijk is.

Grote gastvrijheid en goede sfeer

Sprekers, beeldend kunstenaars en musici vinden bij de Kunstkring een hartelijk welkom. Sommigen zijn meerdere keren te gast geweest in Haaksbergen. Dat zegt wel iets over de sfeer en de gastvrijheid van de bestuursleden van de Kunstkring. Een mooi voorbeeld is de anekdote die Jan Veger opdiste aan een journalist van *Tubantia*. Hij koesterde warme herinneringen aan zijn contacten met de gasten: 'Zo bracht ik schrijfster en zangeres Liselore Gerritsen eens naar het station in Hengelo. 'Laten we nog even een peukje roken op een bankje. Zo gezellig', zei ze voor ze wegging.'[35]

33 Wim Gijsen, 'Helleslat: opmerkelijk poëziedebuut', in: *Utrechts Nieuwsblad*, 3 november 1967

34 Wim Hazeu, 'Pier van Dijk "verdenkt alles van poëzie"', in: *Tubantia*, 25 november 1967

35 *Tubantia*, 23 september 2005

Men moet met kunst leren leven, want kunst waarderen ontstaat doordat men er mee wordt geconfronteerd (Jan Leppink)

Giovanni Battista Tiepolo (1696-1770), *God zendt de maagd Maria naar Joachim en Anna*, circa 1757-'59, Rijksmuseum Amsterdam

Hoofdstuk 3
Samenwerking

Gerard Koopman en Frank Bolink, *Het Glazen Bos*, 1988-2004

Eén van de ‘Tien Geboden’ die Bert Kroes, de eerste secretaris van de Kunstkring, opstelde bij zijn afscheid in 1961, luidt: ‘Zoek samenwerking met de plaatselijke overheid, als met andere verenigingen. De kunstkring moet harmonieus inpassen in de structuur van de gemeenschap, niet hier hooghartig naast staan. Exclusiviteit is geen bewijs van levenskracht, hoogstens van een geslaagde mummificering.’

De Kunstkring heeft dat advies opgevolgd en in de afgelopen zestig jaar steeds een initiërende rol gespeeld in het culturele leven van Haaksbergen. In de jaren vijftig stond het gemeentelijk cultuurbeleid in de kinderschoenen, maar veel van de door de Kunstkring genomen initiatieven werden door de jaren heen overgenomen door de overheid. Bestuursleden van de Kunstkring hebben ook op persoonlijke titel veel betekend op cultureel gebied voor de Haaksbergse gemeenschap.

Eerste expositieruimte

Een mooi voorbeeld van een ongevraagd advies aan de gemeente Haaksbergen dat uitmondde in een concreet resultaat, is te vinden in de jaren zeventig. De Kunstkring hield haar eerste exposities, eind jaren vijftig, in de raadzaal van het gemeentehuis. Omdat het gemeentehuis te klein werd en de raadzaal in 1960 ook voor huwelijken in gebruik genomen werd, moest de Kunstkring omzien naar een andere ruimte. Dat werd eerst de bovenzaal van Hotel Centraal aan de Markt, en daarna de hal en de aula van de LTS Sint Jozef aan de Sonderenstraat.

In 1973 stelde de Kunstkring aan de gemeente Haaksbergen voor om het souterrain van het gemeentehuis als permanente expositieruimte in te richten en in de tuin achter het gemeentehuis beelden te exposeren. De ruimte onder het gemeentehuis was vrijgekomen, doordat bepaalde afdelingen hun intrek namen in het naastgelegen woonhuis. Voor circa tienduizend gulden werd het souterrain opgeknapt, werden leidingen weggewerkt, schijnwerpers aangeschaft en verplaatsbare wanden waaraan kunstwerken konden worden opgehangen en waarmee de exposerende kunstenaar zelf de ruimte kon indelen. De tentoonstellingszaal ging prozaïsch *Achterom* heten,

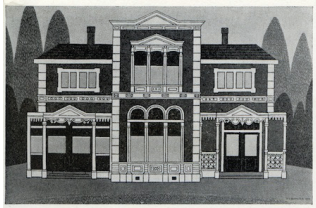

klaas bernink villa jordaan haaksbergen

het bestuur van de kunstkring haaksbergen nodigt u uit aanwezig te zijn bij de opening van de

tentoonstelling
schilderijen
van
klaas bernink

op vrijdag 11 oktober a.s. te 20.00 uur in de raadszaal, bij deze gelegenheid zal de nieuw ingerichte expositieruimte in het sousterain van het gemeentehuis te haaksbergen in gebruik worden genomen.

de inleiding voor deze tentoonstelling wordt verzorgd door de heer cornelis basoski, kunstkritikus te enschede.

de officiele opening van de expositieruimte en de tentoonstelling zal geschieden door de heer h. l. wegdam, wethouder voor culturele zaken.

in samenwerking met het door de raadscommissie voor cultuur ingestelde werkcomité voor culturele aktiviteiten, organiseert de kunstkring haaksbergen deze tentoonstellingen ten behoeve van de haaksbergse gemeenschap.

de tentoonstelling is te bezichtigen tussen 11 en 25 oktober 1974.

op werkdagen van 8.30-17.30 uur.
op zaterdagen van 10.30-12.30 uur.
op zondagen van 14.00-17.00 uur.

Samen kunnen we méér dan alleen, het komt het culturele leven in Haaksbergen alleen maar ten goede (Jan Leppink)

omdat de ingang van het souterrain aan de achterzijde van het gemeentehuis zit. Er kwam ook een commissie die bepaalde wie wel en wie niet mocht exposeren in *Achterom* (zie hieronder).

Het spits werd afgebeten met een expositie over Klaas Bernink, onder auspiciën van de Kunstkring , die op 1 oktober 1974 werd geopend. De tentoonstelling werd ingeleid worden door C. Basoski, kunstcriticus van de *Tubantia*, en officieel geopend door de heer H.L. Wegdam, wethouder voor culturele zaken in Haaksbergen.

De Kunstkring organiseerde voortaan slechts af en toe nog zelf een tentoonstelling en was wel altijd door minstens één afgevaardigde vertegenwoordigd in de tentoonstellingscommissie van de Commissie Culturele Activiteiten.

In *Achterom* was het een komen en gaan van exposities van zeer uiteenlopende aard, met werk van zowel amateurs als professionals. Plaatselijke kunstenaars moesten voorrang krijgen, maar dat leverde exposities van wisselende kwaliteit op. Dat zinde de tentoonstellingscommissie op den duur niet, dus besloot zij in 1991 dat er voortaan alleen kwalitatief hoogstaand werk van met name Overijsselse beroepskunstenaars geëxposeerd zou worden. Ook zou er een onderscheid worden gemaakt tussen de winter- en zomerexposities. Het winterseizoen, van november tot en met mei, omvatte doorgaans zeven tentoonstellingen van beroepskunstenaars of zich reeds als zodanig gekwalificeerde mensen. In de zomermaanden bleef *Achterom* beschikbaar voor alle overige belangstellenden die werk wilden laten zien. De nieuwe koers werd ingezet met een reeks exposities van in Haaksbergen wonende en werkende kunstenaars.

Het souterrain van het gemeentehuis bleef tot 1999 in gebruik als tentoonstellingsruimte. Daarna nam het Historisch Centrum van de Historische Kring Haaksbergen er zijn intrek in. De tentoonstellingen die de gemeente nog organiseerde, vonden vanaf dat moment plaats in de raadzaal. Die was ten enenmale ongeschikt voor dit doel, omdat hij geen wanden heeft waaraan schilderijen opgehangen kunnen worden. Bovendien moest de expositie vaak plaatsmaken voor de gemeenteraad die vergaderde.

Comité Culturele Activiteiten

Haaksbergen heeft, in tegenstelling tot veel andere gemeenten, geen culturele raad. Toch brak ook bij de gemeentebestuur op den duur het inzicht door dat er behoefte was aan enige coördinatie van alle culturele initiatieven. Direct gevolg van de komst van een expositieruimte in 1974 was de oprichting van het Comité Culturele Activiteiten, waarin vertegenwoordigers van culturele organisaties elkaar konden treffen om elkaar te informeren over doelstelling en werkwijze, en om activiteiten en evenementen op elkaar af te stemmen. Daarin namen zowel leden van de raadscommissie voor cultuur, van Sociaal Cultureel Werk en leden van de Kunstkring zitting.

Feitelijk ging daarmee de wens van Dick Jordaan in vervulling: hij sprak al in de jaren vijftig de hoop uit dat Haaksbergen een culturele raad zou krijgen: ‘Onzes inziens wordt het gemis gevoeld aan een Culturele Raad, waarin alle verenigingen en instanties die zich op cultureel terrein begeven, voeling met elkaar hebben en zo mogelijk gezamenlijke activiteiten tot hun ontwikkeling zouden kunnen brengen, die thans een ieder voor zich niet kan bereiken.’[1]

Door dit werkcomité werden een aantal commissies ingesteld, waar personen in zaten die een bijzondere belangstelling c.q. deskundigheid hadden op een bepaald terrein. Zo was er een theatercommissie en een tentoonstellingscommissie. De Kunstkring was in beide commissies jarenlang vertegenwoordigd door onder meer Jo Lurvink, Henk van den Berg, Bart ten Bruggencate en Ben Lenferink. In 1984 kwam daar de Commissie Kunstaankopen bij, tussen 1988 en 2004 onder voorzitterschap van Kunstkring-lid Jan Leppink. In 2005 ging dit comité over in de Cultuur Driehoek, die als doel heeft het bindend element van cultuur in de samenleving te vergroten. De samenstelling van de

1 Openingsrede bij de tentoonstelling *Oude Twentse Bouwkunst*, 11 november 1959

Cultuur Driehoek is zo opgezet dat alle partijen in het culturele veld vertegenwoordigd zijn: de twee grote culturele instellingen Kulturhus en Bibliotheek, en een afvaardiging van verenigingen die zich bezig houden met actieve en passieve kunstbeoefening.

Theater

In 1979 ging de Kunstkring samenwerken met de Haaksbergse Scholen Gemeenschap (HSG). Een samenwerking, die onder andere zou gaan leiden tot de gezamenlijke uitgave van een tweemaandelijks bulletin, waarin informatie werd gegeven over alles wat er in Haaksbergen op cultureel terrein te doen was (zie p. 20). In samenwerking met de plaatselijke boekhandels werd een selectie van nieuwe literaire uitgaven opgenomen.

De leerlingen van de bovenbouwklassen van de HSG kregen voortaan gratis toegang tot lezingen en excursies die de Kunstkring organiseerde. De leden van de kring werden in de gelegenheid gesteld zich te abonneren op een drietal voorstellingen van het IN- theater van de school. Een greep uit het aanbod: een solotoneelvoorstelling door Jules Croiset, De Nieuwe Komedie met een klucht van Dario Fo, drs. P., Hans Dorrestijn, Jenny Arean en Ischa Meijer, etc., etc. Verder gingen de HSG en Kunstkring samen informatie geven over een aantal geselecteerde activiteiten in de Twentse Schouwburg, in het bulletin en door middel van inleidingen voorafgaand aan de voorstellingen.

In de jaren vijftig vervulde de Kunstkring ook al een bemiddelende rol: toen konden leden een abonnement bestellen op de concerten die door de Commissie voor School- en Volksconcerten, onder voorzitterschap van Dinant Dijkhuis, werden georganiseerd.

Kunst in en om het dorp

Voor de aankoop van kunstwerken en het verstrekken van kunstopdrachten deed de gemeente Haaksbergen vaak een beroep op de deskundigheid van Kunstkringleden. Of er werden kunstwerken aangekocht, naar aanleiding van exposities die onder auspiciën van de Kunstkring waren georganiseerd. Zoals in 1970, toen de gemeente een beeld kocht van de stadsbeeldhouwer van Enschede, Gooitzen de Jong. Deze had een tentoonstelling in Haaksbergen, samen met de tekenaar Kees Stoop uit Holten. Over *Judith en Holofernes* is nog een aardige anekdote te vertellen. Het beeld van De Jong was jarenlang zoek, totdat een bestuurslid van de Kunstkring het eind jaren negentig 'terugvond' bij zwembad De Wilder, helemaal overwoekerd door struikgewas!

Gooitzen de Jong, *Judith en Holofernes*

In 1978 kreeg glaskunstenares Brigitte Klein-Altenburger, die bij de Kunstkring exposeerde, van de gemeente de opdracht een glaswand voor de nieuwe raadzaal die aanbouw was.

***Het Glazen Bos* van Koopman en Bolink**

Voor de viering van het 800-jarig bestaan van Haaksbergen, in 1988, was een organisatiecomité gevormd, met een speciale commissie voor cultuur. Leden van deze commissie zagen bij een bezoek aan het Rijksmuseum Twenthe enkele glazen bomen staan, waarvan zij zeer onder de indruk waren. Het bleek een kunstwerk te zijn van Gerard Koopman en Frank Bolink.

Gerard Koopman had de afdeling architectuur van de Academie voor Kunst en Industrie (AKI) in Ensche-

Brigitte Kleyn-Altenberger, *De Vier Jaargetijden (detail)*, geëtst glas, Gemeentehuis Haaksbergen

de gedaan en vanaf 1960 had hij een eigen architectenbureau. Frank Bolink had de opleiding binnenhuisarchitectuur aan AKI gevolgd en startte in 1964 een eigen bureau. Bij een opdracht in het kader van de éénprocentsregeling voor het ziekenhuis Helmerzijde in Enschede ontstond een samenwerking tussen Koopman en Bolink. Het eerste resultaat daarvan is het inmiddels bekende scheve torentje *Helmerzijde*.

Naast opdrachten in de particuliere sector (woonhuizen verbouwingen etc,) verrichten beide vormgevers vooral veel werk voor het bedrijfsleven. Zo ontwierpen ze beursstands, meubels en speelgoed. Daarnaast waren beide kunstenaars als docent verbonden aan de AKI, Koopman als docent-coördinator van de afdeling architectuur, en Bolink als docent-coördinator ruimtelijke vormgeving en kleurstudies. *Het Glazen Bos* ontwierpen Koopman en Bolink als productpresentatie voor de firma G.B. Holst b.v., fabrikant van verf en isolatieglas in Enschede. Het bos bestaat uit 144 platen gehard glas van 80 x 360 cm. Deze platen zijn door Koopman en Bolink beschilderd met voorstellingen van bomen. Met elkaar vormen ze 12 bomen van 150 x 150 x 360 cm.

In het jaar dat Haaksbergen zijn 800-jarig bestaan herdacht, kon *Het Glazen Bos* worden geleend en het werd geplaatst bij de entree van het Scholtenhagen. De kunstenaars kozen hier voor een opstelling in een rechte lijn. De *NRC* drukte op de dag na de onthulling een foto af op de voorpagina! Het was de eerste kleurenfoto die de krant plaatste.

Commissaris van de Koningin Mr. Niers onthulde *Het Glazen Bos*, met de feestelijke klanken van de Haaksbergse Harmonie. Na de onthulling opende Jan Bolink in de hal van het gemeentehuis een overzichtstentoonstelling van Koopman en Bolink. Hiervoor maakten de kunstenaars naast ruimtelijk werk ook enkele schilderijen. Niet alleen 'omdat het zo hoort in een kunstzaal', maar ook om te zien of zij - van huis uit ontwerpers - met schilderen iets konden ontdekken dat hun ontwerpen zouden kunnen verrijken. Hierna vond in de trouwzaal een concert voor twee clavecimbels plaats. Dat optreden paste in het kader van het Belgisch-Nederlands Cultureel Akkoord.

In eerste instantie zou *Het Glazen Bos* tijdelijk in Haaksbergen staan, ter opluistering van de feestelijkheden in het dorp. Toen aan het eind van dat jaar de glazen panelen moesten worden afgebroken, was het kunstwerk echter zo geliefd geworden, dat niemand het meer kwijt wilde. De enthousiaste reacties van de bevolking deden de gemeenteraad, op advies van de commissie kunstaankopen, besluiten tot aankoop.

Door weersinvloeden verkeerde *Het Glazen Bos* na tien jaar in deplorabele staat. Het was immers oorspronkelijk voor gebruik in een beursstand gemaakt. De Kunstkring stuurde over die slechte conditie van

het beeld reeds in 1999 een brandbrief aan de gemeente. Uiteindelijk kregen de kunstenaars Gerard Koopman en Frank Bolink in 2003 de opdracht om een geheel nieuw *Glazen Bos* te maken met gebruik van andere verftechnieken en gehard glas. Het (ver)nieuw(d)e kunstwerk werd in april 2004 onder grote belangstelling onthuld.

Kunstpaviljoen

Omdat het tentoonstellingsbeleid van *Achterom* niet tot volle tevredenheid van de Kunstkring vorm kreeg, smeedde het bestuur plannen voor een zelfstandige tentoonstellingsruimte in Haaksbergen. Het idee voor zo'n kunstzaal was ontstaan tijdens een gesprek van

Kunstkringbestuursleden met Gerard Boesschoten van de Culturele Raad Overijssel. De oude expositieruimte in het souterrain van het gemeentehuis was eigenlijk nooit ideaal geweest: te laag en te klein.

De gedachte was een kunsthuis te laten ontwerpen als een soort fabriekshal. Dat wil zeggen, een vloerstaalconstructie, gedeeltelijk opgemetseld, gedeeltelijk beplaat. De zaal moest een rechthoekig formaat van circa tien bij twintig meter krijgen en voorzien worden van een flexibel systeem, waarmee het wandoppervlak vergroot kon worden. Deze ruimte zou dan gebruikt kunnen worden voor exposities, lezingen, performances, kamermuziek, etc. Kortom, allerlei activiteiten die het culturele leven in Haaksbergen zouden bevorderen. Ook werd gedacht aan een atelier voor een kunstenaar c.q. toezichthouder. Van buiten moest de blokkendoos op de een of andere manier een toevoeging krijgen die het geheel een zekere allure zou geven.

Bij de viering van het veertigjarig bestaan van de Kunstkring in 1993 kon voorzitter Jan Leppink aan de gemeente Haaksbergen al een maquette overhandigen voor het nieuwe tentoonstellingsgebouw, dat in zijn ogen een plaats zou moeten krijgen bij Villa *De Blanckenborgh*. De ontwerpers waren Gerard Koopman en Frank Bolink, de makers van *Het Glazen Bos*. Als de gemeente grond ter beschikking zou stellen, zou de Kunstkring een financieel plan opstellen. Voor het beheer kon een voorbeeld worden genomen aan de Kunstvereniging Diepenheim, waar bestuursleden, vertegenwoordigers van de gemeente en deskundigen op het gebied van financiën, kunst bouw- en onderhoudstechniek samen verantwoordelijk zijn.

Eind 1997 liet de Kunstkring echter de plannen voor een tentoonstellingspaviljoen in de tuin van *De Blanckenborgh* varen. In plaats daarvan werd gedacht aan de villa zelf om kunstwerken te exposeren, permanent of in wisselexposities. Het huis werd in die tijd gerestaureerd, om daarna ingericht te worden als sociaal en cultureel trefpunt voor de Twentse, en in het bijzonder de Haaksbergse bevolking. Dit gebeurde onder auspiciën van de Industriële Kring Twente Afdeling Haaksbergen en werd financieel ondersteund door enkele Haaksbergse ondernemers. In de omliggende tuin kon een beeldenpark worden ingericht, en het beheer en de inrichting van de expositieruimte zou toevertrouwd worden aan de Kunstkring.

In de trouwzaal van *De Blanckenborgh* kwamen permanent schilderijen van Klaas Bernink uit de collectie van de Stichting Kunstcollectie Haaksbergen te hangen.[2] Verder zou er werk te zien zijn, afkomstig uit onder meer particuliere verzamelingen, het bezit van de gemeente Haaksbergen en de Rijksdienst voor Beeldende Kunst te Den Haag. Toen echter bleek dat die zaal te weinig toegankelijk was voor het publiek, verhuisden de schilderijen van Bernink naar het gemeentehuis en later ook naar het nieuwe theater, De Kappen.

Een geschikt alternatief voor wisselende tentoonstellingen was vooralsnog niet gevonden. Tien jaar zou het duren voordat er weer een echte expositieruimte in Haaksbergen was (zie p. 91).

Noodklok

In het voorwoord van het jaarprogramma voor 2001-2002 luidde voorzitter Jan Veger de noodklok over het cultuurbeleid van de gemeente Haaksbergen: ‘Kunst is het stiefkindje van de Haaksbergse politiek. Het ontbreekt het gemeentebestuur, dat in het kunst- en cultuurbeleid, volgens mij, het voortouw dient te nemen, aan visie en beleid. Duidelijk gestelde doelen voor de langere termijn lijken er niet te zijn. En er is domweg onvoldoende oog voor kwaliteit....Er moet snel iets gebeuren, want anders dooft langzaam het culturele licht van de Ster van Twente.’

Kort daarvoor hadden alle belanghebbende vereniging op initiatief van de Kunstkring een gezamenlijke brief aan het gemeentebestuur gestuurd, waarin zij aandrongen op de bouw van een multifunctioneel centrum dat ook het gebied rond de Markt zou moeten versterken. De politiek reageerde enthousiast op deze suggesties. Binnen enkele maanden zou er een

2 Frans de Lugt, *Jan Leppink. Herinneringen van een Haaksbergenaar in hart en nieren*, Haaksbergen 2011, p. 16-17.

Jan Veger, voorzitter van 1996 tot 2005

plan op tafel komen te liggen dat binnen drie tot vier jaar gerealiseerd zou moeten zijn; in de tussentijd zou De Bouwmeester voor voorstellingen beschikbaar blijven. Inderdaad onderging het oude theater in de zomer van 2001 in de zomermaanden een facelift, maar van de andere plannen werd niets meer vernomen.

Samenwerking met 't Iemenschoer

In november 1996 maakte de Kunstkring voor het eerst gebruik van de filmzaal in het Kulturhus 't Iemenschoer, maar het zou nog tien jaren duren voordat er ook sprake was van een echte samenwerking tussen beide partijen. Vanaf 2006 werden er elke maand in de filmzaal van het Iemenschoer twee films vertoond: één op een woensdagavond en de andere op een zondagmiddag.

Sinds de opening van het nieuwe theater in 2007 worden filmavonden door De Kappen geprogrammeerd. Het theater heeft een filmzaal die aan alle moderne eisen voldoet: het balkon van de theaterzaal kan door enkele aanpassingen veranderd worden in een kleine intieme bioscoop die plaats biedt aan 126 bezoekers. Deze voorziening is zo'n succes dat filmhuizen uit het hele land hun licht hieromtrent in Haaksbergen komen opsteken. Eens per twee weken draait het filmhuis een bijzondere speelfilm of documentaire, soms voorzien van een korte inleiding. Tevens is er eens per maand op zondagmiddag een 'feelgood' kwaliteitsfilm en worden er enkele familie/jeugd/kinderfilms geprogrammeerd op de zondagmiddag en in de korte schoolvakanties.

Kunstzaal *Achterom* in De Kappen

In de bouwplannen voor een nieuw theater was aanvankelijk in een nieuwe kunstzaal voorzien, maar uiteindelijk bleek er geen geld meer voor te zijn. Dankzij een schenking van de Stichting Leppink-Postuma kon er echter toch een expositieruimte worden ingericht in een verbouwd lokaal van de voormalige huishoudschool.

Voor Kunstzaal *Achterom* werd een overeenkomst gesloten tussen 't Iemenschoer, de Stichting Leppink-Postuma en de Kunstkring Haaksbergen. Hierin werd vastgelegd dat Kunstzaal *Achterom* tenminste vijftien jaar lang beschikbaar zou blijven voor tentoonstellingen, kunstuitleen, lezingen en concerten, terwijl de exploitatie in handen werd gelegd van 't Iemenschoer. De Kunstkring heeft in dit alles een adviserende rol.

De professioneel opgezette expositieruimte kent een eigen programma. Een commissie met vertegenwoordigers uit de Kunstkring, van het Kulturhus 't Iemenschoer en een groep enthousiaste vrijwilligers draagt zorg voor een doorlopend aanbod van interessante, verfrissende exposities. Vanaf september 2007 werd er iedere zes weken een nieuwe expositie ingericht van een erkend kunstenaar.

De Kunstkring ging in seizoen 2007-2008 eveneens lezingen houden in Kunstzaal *Achterom*. En concerten, want toen de eerste gedachten over een nieuwe expositiezaal vorm kregen, werd meteen ook rekening gehouden met kamermuziekuitvoeringen.

Dat er uiteindelijk toch weer een fatsoenlijke expositieruimte in Haaksbergen is gekomen, is mede te danken aan de inspanningen van zowel bestuur als individuele leden van de Kunstkring. Haaksbergen is weer verzekerd van zeer afwisselende exposities op

Pianorecital van Andrey Nesterenko t. g. v. de opening van De Kappen in Kunstzaal *Achterom*, 16 september 2007

hoog niveau. *Achterom* is daarom een aanwinst voor het dorp en de regio.

Kunstcollectie van de gemeente Haaksbergen

De gemeente Haaksbergen bezit een redelijke verzameling kunstwerken. Het overgrote deel van die Haaksbergse kunstcollectie kwam in 1978 tot stand, toen de nieuwe aanbouw aan het gemeentehuis moest worden ingericht. Een speciaal samengestelde commissie, waarin ook Kunstkringleden zitting hadden genomen, toog destijds naar de depots van de Rijksdienst Voor Verspreide Kunstvoorwerpen. Zij maakte ter plekke een keuze uit kunstwerken die in het kader van de toenmalige BKR-regeling in het bezit van de overheid waren gekomen. In de jaren daarna kocht de gemeente Haaksbergen zelf incidenteel nog werken aan, onder andere van kunstenaars die in Haaksbergen werk(t)en en/of wonen (woonden), zoals Bart ten Bruggencate, Herman van der Haar, Jan T. van Heiningen, Dirck Nab en Jan te Wierik.

Sinds het vijftigjarig bestaan van de Kunstkring in 2003 drongen bestuursleden herhaaldelijk bij de gemeente erop aan haar kunstbezit te ontsluiten voor publiek. In 2004 begonnen Jan Leppink, Bart ten Bruggencate en Ben Lenferink, alle drie lid van de Kunstkring én van de Commissie Kunstaankopen van de gemeente Haaksbergen, met het in kaart brengen en fotograferen van de gemeentelijke kunstcollectie. Die was voor het overgrote deel niet zichtbaar voor de inwoners van Haaksbergen, omdat ze zich in het niet voor het publiek toegankelijke deel van het gemeentehuis bevindt. Alle kunstwerken werden in de loop der tijd beoordeeld en waar nodig gerestaureerd. De Kunstkring kreeg subsidie voor deze inventarisatie en het hele project zou uitmonden in een boekje.

Tot een gedrukte publicatie kwam het echter niet. In plaats daarvan onderzocht de Kunstkring hoe de gemeentelijke kunstcollectie digitaal toegankelijk kon worden gemaakt. Een website is minder kostbaar om te realiseren en gratis door iedereen te raadplegen. Bovendien kun je een digitale catalogus beter actueel houden. Elk nieuw kunstwerk dat verworven wordt, kan er zo aan toegevoegd worden. De website www.24-uursmuseum.nl van de gemeente Enschede diende als voorbeeld.

Aanvankelijk ondernam de gemeente zelf pogingen, maar de kosten van de digitalisering waren zo hoog, zowel door de aanschaf van de hard- en software als de extra inzet van personele uren, dat ze niet uitvoerbaar was. In juni 2007 bood de gemeente daarom de Kunstkring opnieuw een beperkte subsidie aan, waarmee de kunstcollectie via de Kunstkringwebsite toegankelijk zou kunnen worden gemaakt.

Het 'digitale museum' werd officieel gelanceerd bij de opening van een expositie van Geert Voskamp in maart 2010. Sindsdien kan iedereen via www.kunstkring-haaksbergen.nl een indruk krijgen van het totale kunstbezit van de gemeente.

Kunstroute

Het openbare kunstbezit van Haaksbergen bevindt zich niet alleen in het gemeentehuis, ook in en om het dorp staat een keur aan kunstobjecten. In de Kunstkring leefde al sinds 1985 het idee om daarlangs een route uit te zetten, om die kunstwerken en hun makers zo de aandacht te schenken die ze verdienen. Een kwart eeuw later bracht de Kunstkring in samenwerking met de VVV ze allemaal in kaart en in beeld. Twee wandelroutes en een fietsroute werden gebundeld in het boekje *Kunst! Het Jannie van Oosten kunstrouteboekje*, dat als eerbetoon werd vernoemd naar de in 2011 overleden Kunstkring-voorzitter. De wandelroutes zijn één en zes kilometer lang, de fietsroute twintig. Vanaf de Markt voeren ze langs bekende kunstwerken als het Textielmonument aan de Meester Eenhuisstraat en *Het Glazen Bos*, maar ook langs minder bekende beelden zoals Kiny Copinga's *Drie Gratiën* en de drie sculpturen van Jan de Graaf voor de ingang van Zwembad De Wilder. En langs herdenkingsbeelden, zoals het Indië-monument van de bekende beeldhouwer Titus Leeser (1903-1996) uit 1955. Voor de mensen met een smartphone zit er nog een extraatje bij de route. In het boekje staan verschillende Quick Response-codes (QR), een soort streepjescode. Door met de camera van een smartphone een foto te maken van een QR-code, is relevante informatie over de locatie op de telefoon te zien.

Ter gelegenheid van de presentatie van de wandel- en fietsgids was er in Kunstzaal *Achterom* een tentoonstelling ingericht, met foto's van Ben Lensink, Thijs Knol en Bart ten Bruggencate. Zij toonden hun visie op een aantal van de kunstwerken in de Haaksbergse openbare ruimte.

We zijn eigenlijk te vergelijken met een voetbal- of basketballclub
Die mensen doen dat voor hun plezier, wij doen nu dit voor ons plezier
En dat is niet elitair (Bonnie Mulders)

Tot besluit

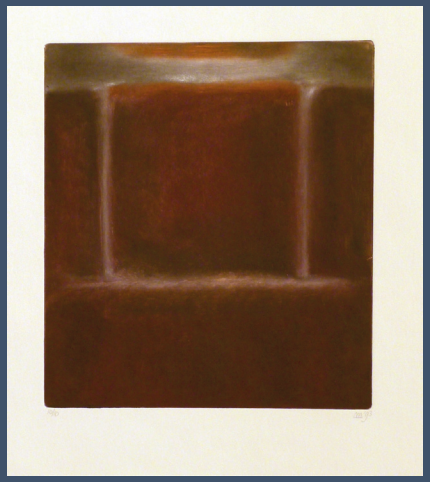
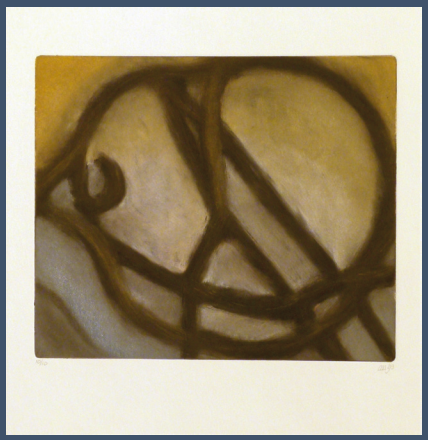
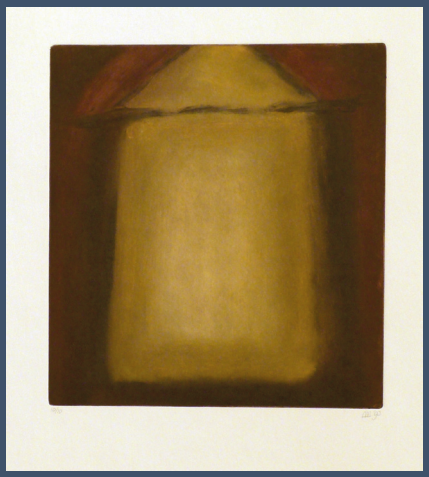

Marion Bouwhuis, *Haaksbergerveen*, 1993. Drie etsen die Marion Bouwhuis maakte in opdracht van de Kunstkring ter gelegenheid van het veertigjarig bestaan.

Zonder overdrijving kan worden gezegd, dat het klimaat voor de kunsten in Haaksbergen voor een niet onaanzienlijk deel bepaald is - en wordt - door de inbreng van de Kunstkring. In de afgelopen zes decennia heeft deze vereniging aan de wieg gestaan van belangrijke culturele activiteiten in de gemeente. Sterker nog, veel ideeën zijn in de boezem van het Kunstkringbestuur ontstaan.

Denk aan de concerten die in de jaren zestig incidenteel door de Kunstkring werden georganiseerd en de opmaat vormden voor de koffieconcerten die nog steeds met vaste regelmaat plaatsvinden. Inmiddels vallen ze onder verantwoording van de gemeente.

De beeldende kunstexposities die de Kunstkring aanvankelijk in de LTS organiseerde, vonden daarna plaats in de gemeentelijke expositieruimte in het souterrain van het gemeentehuis. Tegenwoordig worden ze gehouden in Kunstzaal Achterom in Kulturhus 't Iemenschoer.

Voor de vorming van gemeentelijke commissies voor kunstaankopen, tentoonstellingen en theater- en muziekvoorstellingen werd steevast de deskundigheid van Kunstkringleden ingezet. De plaatsing van enkele opmerkelijke kunstwerken, zoals het landelijk bekende *Glazen Bos* van het kunstenaarsduo Bolink en Koopman, was ondenkbaar zonder het initiatief van de Kunstkring. Telkens stond de Kunstkring klaar, gevraagd of ongevraagd, met een advies over kunstzaken.

Sommen we alles op wat de Kunstkring in de afgelopen zestig jaar heeft georganiseerd voor zijn leden en voor de Haaksbergse gemeenschap, dan komen we tot een indrukwekkende lijst:

- 282 lezingen over beeldende kunst, architectuur, muziek, literatuur, film
- 2 forumdiscussies
- 23 voorstellingen (voordrachtsavonden, solotoneel, cabaret)
- 234 concerten
- 20 jazzfestivals
- 34 exposities
- 113 excursies
- 47 filmavonden

Bekijken we daarna de lijst van bestuursleden tussen 1953 en 2013, dan is die opmerkelijk kort (39). Er waren dus relatief weinig bestuurswisselingen. Daaruit zou de voorzichtige conclusie getrokken kunnen worden dat inzet voor de Kunstkring veel voldoening geeft. Bestuursleden hebben gemiddeld circa zeven jaar zitting in het bestuur, waarbij een paar uitschieters het gemiddelde sterk optrekken: Jan Leppink zat 42 jaar in het bestuur, Hans Claessen 34 jaar en Bart ten Bruggencate inmiddels 37 jaar. De Kunstkring heeft alleen een muziekcommissie, waar ook niet-bestuursleden zitting in hebben. Voor het overige heeft het bestuur zelf de organisatie van meer dan 750 activiteiten voor zijn rekening genomen. Gesteld mag worden dat de bestuursleden dus niet hebben stil gezeten!

Zonder anderen te kort te doen, moeten hier toch een paar namen genoemd worden. Ten eerste natuurlijk Dick Jordaan (1913-1989), die met zijn vriend Matthieu Scaf in 1953 het initiatief nam tot de oprichting van de Kunstkring. Jordaan is gedurende decennia van bepalende betekenis geweest voor de ontwikkeling van kunst, cultuur en historie in Haaksbergen, Twente en Overijssel. In zijn dagelijks leven was hij directeur van de textielfabriek D. Jordaan en Zonen N.V. in Haaksbergen. In zijn vrije tijd legde hij een grote interesse aan de dag voor de geschiedenis van de regio. Niet verwonderlijk, want de liefde voor de streek kreeg hij met de paplepel ingegoten. In zijn

De kunst laten wij over aan het particulier initiatief (Burgemeester Eenhuis)

ouderlijk huis vertoefden bekende regionalisten als Van Deinse, Elderink, Dingeldein en Jan Herman van Heek. Een en ander leidde tot vele publicaties van zijn hand en de oprichting in 1967 van de Historische Kring Haaksbergen. Verder was Dick Jordaan in 1962 één van de grondleggers en voorzitter van het Jaarboek Twente. Bovendien was hij jarenlang voorzitter van de Oudheidkamer Twenthe (tot 1983), voorzitter van de Stichting Textielgeschiedenis, bestuurslid van het Twents-Gelders Textielmuseum in Enschede, voorzitter van de afdeling Musea, Oudheidkunde en Monumenten van de Culturele Raad voor Overijssel, voorzitter van de Bertha Jordaan-van Heek stichting te Welbergen (Duitsland), voorzitter van de Fondation Jordaan van Heek te Enschede en vice-voorzitter van de Edwina van Heekstichting. Van de Kunstkring was Dick Jordaan tot 1972 de zeer enthousiaste en initiërende eerste voorzitter. Dankzij de goede contacten die hij had in Twente, Overijssel en over de grens wist hij voor de Kunstkring vele interessante excursies en boeiende sprekers te regelen. Hij stond vierkant achter de gedachte van cultuurspreiding en nam daarom het initiatief om niet alleen voor eigen leden activiteiten te organiseren, maar om door middel van exposities en concerten de hele Haaksbergse gemeenschap erbij te betrekken.

Jan Leppink (1929) trad toe tot de Kunstkring in oktober 1953. Nadat hij zich in het eerste jaar van het bestaan van de Kunstkring meteen verdienstelijk had gemaakt als adviseur op het gebied van muziek en literatuur, werd hij in 1954 benoemd tot bestuurslid en nam hij twee jaar later het penningmeesterschap op zich. Uit de notulen blijkt dat hij zijn taken nauwgezet en accuraat vervulde en het wekt dan ook geen verbazing dat bestuur en leden regelmatig de loftrompet over hem staken. Hij legde als beheerder

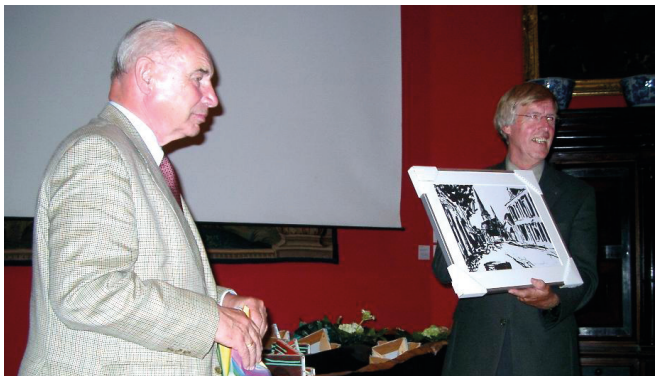

Jan Leppink wordt erelid van de Kunstkring Haaksbergen tijdens de Ledenvergadering in het Rijksmuseum Twenthe op 27 september 2003. Hij krijgt een zeefdruk die Bart ten Bruggencate maakte in opdracht van de Kunstkring.

van de pecunia de basis van een gezond en onafhankelijk financieel beleid van de vereniging. Tijdens zijn penningmeesterschap, dat duurde tot 1970, werd de contributie slechts éénmaal verhoogd. Belangrijker dan dat is het feit dat Jan Leppink vanaf het begin zijn medebestuursleden wist te enthousiasmeren. Na in de periode 1970-1976 vice-voorzitter te zijn geweest, volgde in 1977 de benoeming tot voorzitter. Onder zijn voorzitterschap, dat duurde tot 1994, groeide het ledental van de Kunstkring gestaag, ondanks de toenemende concurrentie van film, theater en televisie. Namens de Kunstkring nam Jan Leppink plaats in - veelal op initiatief van de Kunstkring ontstane - culturele beleidscommissies: voor kunstaankopen, tentoonstellingen en theater- en muziekvoorstellingen. Zo was hij begin jaren zeventig de stuwende kracht achter de oprichting van het Comité Culturele Activiteiten. Vanwege de grote verdiensten voor de Kunstkring werd Jan Leppink tijdens de Ledenvergadering in benoemd tot erelid van de Kunstkring. Een eer die Chetty ter Kuile

Als ze op televisie Adriaan van Dis kunnen zien, verwachten ze van hun lokale kunstkring ook een interessant aanbod (Jan Veger)

(† 2012) en Jannie van Oosten († 2010) eveneens te beurt viel.

Ook Hans Claessen (1938) is tot erelid van de Kunstkring benoemd. Hij werd lid van het bestuur van de Kunstkring in 1973 en hij heeft zich veertig jaar onafgebroken, energiek en met veel liefde daarvoor ingezet. In 1977 volgde hij Jan Leppink als penningmeester op. In het bestuur verzorgde Hans niet alleen de financiën, maar was hij ook de man van de muziek. Sinds 1974 zit hij in de commissie die de concerten organiseert. Vanaf 1988 kwam daar ook nog eens jaarlijks het Jazzfestival in de Bouwmeester bij, waarvoor hij alles van het begin tot het einde regelde. Toen de Kunstkring in 1998 ging samenwerken met het Conservatorium in Enschede en de Rabobank Haaksbergen en een serie Meester-Gezel-concerten ontwikkelde, was Hans ook daar weer degene die het meeste werk verzette. Met veel geduld en tact wist hij al die jaren om te gaan met de musici, wat resulteerde in het indrukwekkende resultaat van in totaal meer dan 250 concerten! Burgemeester Lohuis reikte daarom op 22 september 2007 aan Hans Claessen de erepenning van de gemeente Haaksbergen uit (zie foto).

Bart ten Bruggencate (1954) trad in 1977 - op 23-jarige leeftijd - toe tot het bestuur van de Kunstkring en werd daarmee het jongste bestuurslid uit de geschiedenis van de vereniging. Inmiddels zet hij zich al 36 jaar voor de vereniging in. Bart ten Bruggencate is van beroep beeldend kunstenaar en beschikt over een groot cultureel netwerk dat de Kunstkring vaak zeer goed van pas komt. Vanaf het begin ontfermde hij zich over de informatie aan de leden; aanvankelijk via het papieren bulletin Informatief en sinds 2003 via de website en de elektronische post. Namens de Kunstkring zit Bart ten Bruggencate ook al jarenlang in de tentoonstellingscommissie voor Achterom. Na de millenniumwisseling heeft hij daarnaast veel tijd gestoken in de ontsluiting van de kunstcollectie van de gemeente Haaksbergen.

De bovengenoemde bestuursleden zijn onder andere vanwege hun grote verdiensten voor het culturele leven in Haaksbergen alle vier koninklijk onderscheiden. De Kunstkring zelf werd in 1973 'koninklijk goedgekeurd', wat niets anders wilde zeggen dan dat de vereniging een rechtspersoonlijkheid kreeg. Daarvoor moesten de statuten van de vereniging goedgekeurd worden door het Ministerie van Justitie.

Een woord van waardering voor de opeenvolgende secretarissen is hier ook op zijn plaats. In het bestuur werden steeds veel ideeën geopperd en namen van sprekers genoemd, maar die moesten vervolgens ook allemaal worden benaderd. Met jarenlange, onvermoeibare inzet schreven de opeenvolgende penvoerders Bert Kroes, Jan Paul ten Bruggencate, Margot Derkman, Jeannette ten Broeke, Angelica Leppink, Jannie van Oosten en Nell van Raaij stapels brieven, om afspraken vast te leggen met kunsthistorici, museumdirecteuren, musici, acteurs en schrijvers.

Kortom, de Kunstkringbestuurders vormen een uniek gezelschap van mensen die zich met hart en ziel inzetten voor het culturele leven van Haaksbergen. De bestuursleden hebben een onbedwingbare behoefte om hun enthousiasme voor (bouw)kunst, literatuur en muziek met anderen te delen en weten elk seizoen opnieuw een afwisselend programma samen te stellen. Afgezien van een kleine inzinking van tijd tot tijd hebben zij over belangstelling voor de lezingen, concerten en excursies doorgaans gelukkig niet te klagen.

Ze zijn niet meer verdwenen
De muzen zijn dus in Haaksbergen verschenen en niet meer verdwenen. Ze hebben inmiddels onderdak gevonden in Theater De Kappen, Kulturhus 't Iemenschoer, Kunstzaal Achterom en in Galerie De Graanzolder, om maar een paar recente aanwinsten voor de culturele infrastructuur in het dorp te noemen.

De jaren vijftig stonden in het teken van economisch herstel en wederopbouw van alles wat verwoest was door de oorlog. De Kunstkring ontgon het braakliggende terrein van de kunst en cultuur in Haaksbergen door middel van lezingen en excursies. In de jaren zestig en zeventig kwamen daar tentoonstellingen en concerten bij, die door de hele Haaksbergse bevolking bezocht konden worden. De gemeente vertrouwde de organisatie van een en ander aan de Kunstkring toe: 'De kunst laten wij over aan het particulier initiatief', zei burgemeester Eenhuis bij de opening van een Kunstkringexpositie. De gemeente ondersteunde de activiteiten van de Kunstkring wel altijd door locaties, personeel en geld ter beschikking te stellen.

Na de ontdekking van de gasbel in Groningen nam de welvaart in Nederland toe. Met opbrengsten uit de gaswinning kon de verzorgingsstaat worden opgetuigd met allerlei voorzieningen. De gemeente Haaksbergen voelde inmiddels ook de verantwoordelijkheid voor een cultuurbeleid en stelde geld ter beschikking voor culturele doeleinden. Ook richtte de gemeente een Commissie voor Culturele Activiteiten op. In het dorp verrees op de plaats van de voormalige textielfabrieken van Jordaan en Ten Hoopen een multifunctioneel gebouw, waarin behalve een middelbare school ook een bibliotheek en een theater werden gevestigd.

Anno 2013, na vijf jaar van economische recessie, brokkelt de verzorgingsstaat weer af. De overheid bezuinigt sterk op cultuur en dat kost veel kunstinstellingen de kop en noodzaakt andere om creatieve oplossingen te vinden. Gelukkig heeft de Kunstkring nooit volledig aan het 'infuus' van de overheidssubsidies gelegen en kan hij zich ook in deze tijd staande houden.

Is de rol van de Kunstkring als aanjager van het kunstklimaat dan nu uitgespeeld? Geenszins! De vereniging weet steeds creatieve denkers en doeners aan zich te binden. Zij hebben - juist nu - weer een belangrijke functie, als duvelstoejagers van het culturele leven in Haaksbergen. In de cultuurnota voor de periode 2013-2017 rekent de gemeente Haaksbergen - nog steeds - op het particulier initiatief: 'Waar de gemeente in de periode 2010-2013 een producerende en regisserende rol op zich nam, neemt ze vanaf 2013 een meer stimulerende en faciliterende rol op zich. Hiermee krijgen inwoners, organisaties en verenigingen in Haaksbergen zelf een grotere verantwoordelijkheid en zullen zij vaker het voortouw nemen in het ontplooien van nieuwe initiatieven en activiteiten.'

Jan Leppink haalde in zijn toespraak bij het vijfde lustrum van de Kunstkring in 1978 de schrijver Rudy Kousbroek aan: 'Er moet gewerkt worden, niet alleen aan het aanmoedigen van de productie van literatuur en kunst, maar tegelijk aan de consumptie ervan. Daarvoor is nodig de ontwikkeling van een volwassen en competent publiek, kortom een samenleving met een door iedereen gedeelde cultuur'.

En zo zijn we terug bij het begin. Liefde voor kunst is heel persoonlijk en over smaak valt niet te twisten, maar het kunstgenot wordt zoveel groter als je samen geniet. Dat is het geheim achter zestig jaar Kunstkring Haaksbergen en zal ook in de toekomst de drijfveer blijven voor het bestuur en de leden!

Dat is wat mij drijft: gegrepen worden en dat dan met anderen delen (Bart ten Bruggencate)

Bijlagen

Activiteiten
Bestuursleden
Muziekcommissie

Bestuur Kunstkring 2013, v.l.n.r.: Bart ten Bruggencate, Azarja Fransen, Wim van Hagen, Nell van Raaij, Elly IJzerman, Rob van den Berge

Lezingen over beeldende kunst, toegepaste kunst, architectuur

1953-10-20 N. Posthumus Meyjes, Amsterdam, conservator Rijksmuseum, Heeft de kunst van deze tijd ons iets te zeggen?

1953-12-15 A.R.M. Basart, Den Haag, binnenhuis-architect, Industriele vormgeving als cultuurprobleem

1954-10-07 W.C. Feltkamp (1897-1974), Leiden, kunsthistoricus, Het abstracte in de kunst, met bijzondere aandacht voor Picasso

1954-12-13 Pieter Glazema (1899-1983), Amersfoort, kunsthistoricus/directeur Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek, De idee van de onsterfelijkheid in het licht der opgravingen (vroeg-christelijke kerkenbouw)

1955-11-08 Ellen Joosten (1916-2005), Hoenderlo, conservator Rijksmuseum Kröller-Müller, Franse impressionisten

1955-12-13 Jan Miechels (1916-1996), Arnhem, schilder/beeldhouwer, Beeldhouwkunst door de eeuwen heen

1956-03-15 Geurt Brinkgreve (1917-2005), Amsterdam, beeldhouwer/medailleur en publicist, Zuilenhistorie

1956-10-10 Bram Middelhoek (1906-1968), Enschede, directeur Academie voor Kunst en Industrie, Glas vroeger en nu

1956-11-09 K.J. Keikes, Leeuwarden, conservator Het Princessehof, Techniek en beoordeling van Chinese en Japanse keramiek

1956-12-14 Pieter Hendrik Pott (1918-1989), Leiden, directeur Rijksmuseum voor Volkenkunde Leiden, Boeddhistische kunst in Tibet

1957-01-08 Ellen Joosten (1916-2005), Hoenderlo, conservator Rijksmuseum Kröller-Müller, Paul Klee en Der Blaue Reiter

1957-02-14 H. Visser, Overveen, bedrijfsleider Werkplaats tot Herstel van Antiek Textiel Haarlem, Wandtapijten, hun plaats in de kunst

1957-10-15 Ellen Joosten (1916-2005), Hoenderlo, Conservator Rijksmuseum Kröller-Müller, De boer in de Nederlandse schilderkunst

1958-01-14 Arie Abraham Kampman (1911-1977), Leiden, Oriëntalist/hoogleraar Universiteit Leiden, Palmyra. Geschiedenis en monumenten van de hoofdstad van Konigin Zenobia

1958-11-04 Ellen Joosten (1916-2005), Hoenderlo, Conservator Rijksmuseum Kröller-Müller, Vincent van Gogh en zijn werk

1959-01-08 Rudolf Willem Daan Oxenaar (1925-2005), kunsthistoricus, Conservator Haags Gemeentemuseum, De Nederlandse schilderkunst rond 1910; met Europese achtergronden

1959-02-11 Marie-Anne Heukensfeldt Jansen, Amsterdam, Conservator Keramiek Rijksmuseum, Het Delfts aardewerk en zijn voorlopers

1959-11-11 Jan Jans (1893-1963), Almelo, architect, Bouwkunst in Twente

1959-12-11 Pieter Hendrik Pott (1918-1989), Leiden, directeur Rijksmuseum voor Volkenkunde Leiden, De boeddhistische kloosters van Kyoto

1959-12-13 Guda van Giffen-Duyvis (1894-?), Groningen, archeologe, Kunst der Azteken

1960-03-30 G.J. Jordaan-Ebbinge, Diepenheim, Kant en oud handwerk in de kleding

1960-10-19 A.A.J. Rijksen, Gouda, Voorzitter Fonds Goudse Glazen, Goudse Glazen

1961-01-16 M. Bremer, Arnhem, Schilderkunst van de Italiaanse Renaissance

1961-02-14 Johan Wilhelm Schotman (1892-1976), Directeur Overijssels Museum Zwolle, De geschiedenis van het museumwezen

1961-11-21 J.H. Geselschap (1897-2002), Haaksbergen, huisarts, Griekse kunst

1961-12-19 J.G.N. Renaud (1911-2007), Amersfoort, Kastelen in Nederland

1962-03-05 H.E. ‘s Jacob, Amersfoort, Bibliothecaresse Kunsthistorisch Instituut Utrecht, Spaanse schilderkunst

1962-11-13 G.J. Gast, Almelo, Klooster Sankt Paul in Zuidoost-Karinthië (met vertoning van film *Klooster aan de grens*)

1963-04-19 Edwarda J. Zetteler, Haarlem, Wetenschappelijk assistente Frans Halsmuseum, Frans Hals

1963-10-29 Jan Karel van der Haagen (1902-1966), Den Haag, Kunsthistoricus/oud-directeur van het UNESCO-centrum in Parijs, De bedreigde tempels in Nubië

1963-11-27 Cornelus Basoski, Enschede, kunstrecensent *Tubantia*, 150 jaar Nederlandse kunst

1964-01-30 Martinus Adrianus Beek (1909-1987), Hoogleraar Oude Testament en Hebreeuwse taal- en letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam, Een oudheidkundige reis langs Eufraat en Tigris

1965-01-26 Harry Disberg (1921-2004), Enschede, beeldend kunstenaar, Grafiek

1965-02-18 Hans Hesse (1931), Enschede, architect, Mens, ruimte en tijd
1965-11-05 Hermine T. van Guldener, Amsterdam, Conservator Rijksmuseum, Het kijken naar hedendaagse kunst
1965-12-15 G.J. Gast, Almelo, De fresco's in de kathedraal van Gurk
1966-01-27 Jan van Eijl (1926-1996), Enschede, beeldhouwer, Hoe ontstaat een beeld?
1966-12-16 Bram Middelhoek (1906-1968), Enschede, directeur Academie voor Kunst en Industrie, Een reis door Perzië
1967-03-10 E. Tilanus-Oudemans, Almelo, kunsthistoricus, De kerk van Ootmarsum en de Westfaalse hallenkerken
1967-10-06 Frater Harry Boelaars, Slangenburg, De plaats van Jeroen Bosch in de middeleeuwse gedachtenwereld (t.g.v. de Jeroen Bosch-herdenking)
1968-10-25 Hans Redeker (1918-1992), Rotterdam, kunstcriticus, Keramiek
1969-03-21 Wim P. Theunissen, Den Bosch, byzantoloog, In de monnikenrepubliek van de Heilige berg Athos
1969-09-26 John B. Knipping (1899-1973), Amsterdam, universitair docent iconografie en kerkelijke kunst RU Utrecht, Spreekwoorden en volkswijsheden geschilderd door Pieter Breugel de Oude en hun verband met Breugels land en tijd
1970-05-15 Jan Miechels (1916-1996), Arnhem, schilder/beeldhouwer, Inleiding expositie Kees Stoop en Gooitzen de Jong
1970-11-27 Hermine T. van Guldener, Amsterdam, Conservator Rijksmuseum, Schilderijen en grafiek van Goya
1971-01-29 Riet Neerincx (1925-2012), Conservator Gemeentemuseum Arnhem, Gebruikskeramiek door de eeuwen heen
1971-02-26 Frans Balendong (1911-..), Haarlem, glazenier, Gebrandschilderd glas vroeger en nu
1971-11-22 Wim P. Theunissen, Den Bosch, kunsthistoricus, De mozaieken van Ravenna: boeket van versteende pracht
1971-12-17 Hermine T. van Guldener, Amsterdam, Conservator Rijksmuseum, Beeldhouwkunst van de twintigste eeuw
1972-01-28 R. Citroen, Amsterdam, juwelier en antiquair, Antiek zilver, in het bijzonder het Avondmaalzilver van de Nederlands Hervormde kerk
1972-05-05 Jaap Romijn (1912-1986), Leeuwarden, directeur Princessehof, Inleiding bij de tentoonstelling van Johnny Rolf, Jan de Rooden en Margot Rolf
1972-10-25 Geert Voskamp (1934), Enschede, beeldend kunstenaar/docent Academie voor Kunst en Industrie, De grafische technieken
1972-11-24 Ellen Joosten (1916-2005), Hoenderlo, Conservator Rijksmuseum Kröller-Müller, Jugendstil
1973-03-06 Onno ter Kuile (1929-1986), Enschede, Conservator Rijksmuseum Twenthe, Het impressionisme als vernieuwend element in de Franse schilderkunst
1973-10-19 Jan de Rooden (1931), Amsterdam, keramist, Keramiek: impuls en respons
1974-01-18 Jan Remmet de Groot (1934-2002), Arnhem, Hoofdconservator Gemeentemuseum Arnhem, Neo-realisme in de schilderkunst
1974-03-05 Hans Hesse (1931), architect, Architectuur en maatschappij
1974-11-22 Jan Miechels (1916-1996), Arnhem, schilder/beeldhouwer, Kitsch
1975-10-27 Jaap Romijn (1912-1986), Leeuwarden, directeur Princessehof, Het verhaal van Canton (keramiek)
1976-02-12 Willemijn Stokvis (1937), Amsterdam, kunsthistoricus, CoBrA
1976-03-09 Pierre Janssen (1926-2007), Arnhem, Directeur Gemeentemuseum Arnhem, Egyptische kunst
1977-01-27 Hans Redeker (1918-1992), Rotterdam, kunstcriticus, Hedendaagse grafiek
1978-01-27 Henricus Petrus Baard (1906-2000), Bloemendaal, Oud-directeur van het Frans Halsmuseum, Het fenomeen van Frans Hals' kunstenaarschap
1978-10-24 Rosa Lindenburg, Amsterdam, Vrouwencultuur en moderne kunst
1979-11-02 G.C. van Nieuwenhuizen, Rotterdam, historicus, Rome en Florence
1980-03-21 Wim Burger (1913-1999), Amsterdam, beeldend kunstenaar, Marc Chagall
1980-11-07 Joop M. Joosten (1926), Leiden, Conservator Stedelijk Museum Amsterdam, George Hendrik Breitner
1981-03-26 Günther Frank (1941-2010), Amsterdam, directeur Nederlands Mode Instituut, De relatie tussen kunst, mode en wonen
1982-03-12 Paul Le Blanc, Nijmegen, kunsthistoricus, Universitair docent Nijmegen, Laat-middeleeuwse muur- en gewelfschilderingen in Oost-Nederland

1982-10-04 Jan van Heiningen, Haaksbergen, docent/beeldend kunstenaar, James Ensor
1984-03-12 Gerrie Andela (1953), Utrecht, Architectuurhistoricus, Architectuur in De Stijl-beweging
1985-05-27 Anne-Ruth Meijer, Amsterdam, kunsthistoricus/beeldend kunstenaar, Inleiding op *La Grande Parade*
1987-01-22 Pieter Biesboer (1944), Haarlem, oud-directeur Frans Halsmuseum, Hendrick Goltzius als schilder
1987-09-30 Bert Nijenhuis (1960), Boekelo, beeldhouwer, Over eigen werk
1988-02-03 Carolien ten Bruggencate (1958), Groningen, kunsthistoricus, Giorgio Morandi en de traditie van de stillevenschilderkunst
1989-11-25 Daphne de Nijs-Aafjes (1944), Eibergen, beeldend kunstenaar, Het oude Egypte
1990-09-22 Irene Sloet, Hengelo, kunsthistoricus, Inleiding op tentoonstelling *Beroep: kunstenaar*
1990-10-25 Boy Wendrich (..), Enschede, architect, Muziekcentrum Enschede
1991-01-24 Carolien ten Bruggencate (1958), Groningen, kunsthistoricus, Grafiek
1992-11-05 Irene Sloet, Hengelo, kunsthistoricus, Alles gaat goed met onze architectuur. Hedendaagse architectuur in Nederland
1993-02-25 Annelies Krekel-Allberse, Leusden, zilverexpert, Negentiende-eeuws Nederlands zilver
1993-11-25 Alfons Lieven Dierick (1922-2000), De schilders Jan en Hubert van Eyck
1994-12-26 Henk van Os (1938), directeur Rijksmuseum Amsterdam, Gebed in schoonheid. Schatten van privédevotie
1994-02-24 Jaap Bolink (1946) en Annelies Steinhauser, Hilversum, vioolbouwers, (met film *Quartet* van Anton van Munster)
1994-02-24 Jan Bolink en familie, Een Twentse kunstenaarsfamilie: presentatie over de familie Bolink
1994-11-16 Rens Heering (1931), Den Haag, antropologe, Batikweefsels: symboliek en kleur
1995-01-13 Elvira van Eijl (1955), kunsthistoricus, Design
1995-12-08 Armando (1929), schrijver/beeldend kunstenaar
1996-03-12 Elvira van Eijl (1955), kunsthistoricus, Renaissance-kunst I
1996-04-16 Elvira van Eijl (1955), kunsthistoricus, Renaissance-kunst II
1996-10-25 Carolien ten Bruggencate (1958), Groningen, kunsthistoricus, Beeldhouwkunst 1880-1940
1997-05-22 Dick Horstink (1958), Interieurontwerper, Binnenhuisarchitectuur en meubeldesign
1997-09-20 Barend Scherpbier (1960), Enschede, architect-directeur van Beltman Architecten, Hoe komen ontwerpen tot stand? 125 jaar Beltman Architecten
1997-11-08 Irene Sloet, Hengelo, kunsthistoricus, De Enschedese School
1998-04-02 Vervanger van Max van Huut, architect, Organisch bouwen, 2-4-1998
1998-04-15 Ruth Lowie, Enschede, Kunsthistoricus/kunstenares, René Magritte
1999-02-11 Marten Loonstra, Conservator kunstverzamelingen Koninklijk Huisarchief, Kunst in Koninklijk bezit
1999-04-09 Carolien ten Bruggencate (1958), Groningen, kunsthistoricus, Joseph Beuys
1999-09-18 Jan Leppink (1929), Haaksbergen, Klaas Bernink
2000-01-17 Elvira van Eijl (1955), kunsthistoricus, Fin de siècle
2000-09-06 Aafke Brunt (1954), archivaris Twickelarchief, Kasteel Twickel
2000-10-11 Dr. Willemijn Stokvis (1937), Amsterdam, kunsthistoricus, De CoBrA-beweging
2001-04-18 Harry Abels, Enschede, architect, Actuele ontwikkelingen in de architectuur in Twente
2001-10-17 Carolien ten Bruggencate (1958), Groningen, kunsthistoricus, Noordelijke Figuratieven
2002-01-09 Berno Strootman (1962), Amsterdam, (landschaps)architect, De landschapsstad
2002-10-14 Ruth Lowie, Enschede, Kunsthistoricus/kunstenares, Museum Ludwig in Keulen
2003-01-30 Carolien ten Bruggencate (1958), Groningen, kunsthistoricus, Barnett Newman
2003-02-19 John Polder, Borne, schilderijenrestaurateur, De restauratie van schilderijen
2003-11-05 Irene Sloet, Hengelo, kunsthistoricus, Middeleeuwse boekillustraties
2003-12-18 Frans Jozef van der Vaart (1959), kunsthistoricus, De kersttijd
2004-09-25 Jenny Tasma, Friedrich Hundertwasser en Goor
2004-10-28 Lika Smirnova (1953), Baarn, kunsthistoricus, De schatkamers van de tsaar
2005-01-13 Ger Luijten (1956), Amsterdam, Hoofd Rijksprentenkabinet, Etsen van Rembrandt

2005-02-16 Irene Sloet, Hengelo, kunsthistoricus, Ikonen
2005-03-31 Herman Put, Haaksbergen, fotograaf, Digitale fotografie
2005-10-26 Heleen Stork (1958), Enschede, kunsthistoricus, Herman Krikhaar (1930-2010)
2005-11-24 Frederike Upmeyer, Laren (Gld.), kunsthistoricus, Frans van Mieris
2006-01-12 Carolien ten Bruggencate (1958), Groningen, kunsthistoricus, Henri Matisse
2006-09-30 Peggy Breitbarth, Almelo, kunsthistoricus, Kunstpark Scholtenhagen
2006-10-17 Wim Nijhof (1939), Apeldoorn, historicus/publicist, Miljoenen, macht en meesterwerken. Over het leven van Hélène en Anton Kröller Müller
2006-11-01 Danny Valen, journalist/reisleider, Spaanse kunst
2006-12-11 Elvira van Eijl (1955), Enschede, kunsthistoricus, Henry Moore
2007-01-11 Edwin Becker, Amsterdam, Hoofd tentoonstellingen Van Gogh Museum, Art Nouveau, kunst als ontsnapping uit het alledaagse
2007-02-15 Frans Jozef van der Vaart (1958), jurist/kunsthistoricus, De Bossche School
2007-04-12 Dirk Baalman (1950), bouwkundig ingenieur en directeur van 'Het Oversticht', Bouwen in Twente: karakteristieke opgaven
2007-09-22 Roel H. Smit-Muller, Deventer, kunsthistoricus, De glas-in-loodramen van Edlef ter haar Romeny in de Hervormde kerk in Buurse
2007-10-25 Edwin Becker, Amsterdam, Hoofd Tentoonstellingen Van Gogh Museum, Art Deco
2007-12-13 Carlijn Louwers, Den Haag, keramiekrestaurateur, Keramiek(restauratie)
2008-01-16 Edwin Küpers en Godert van Heek, Dr. Jan van Heek van 's-Heerenberg (i.s.m. Historische Kring Haaksbergen)
2008-04-10 Wim van Hagen, notaris/bestuurslid KKH, Duijker en Dudok
2008-11-05 Marja Bosma, Conservator Centraal Museum Utrecht, Charley Toorop
2008-12-11 Frederike Upmeijer, Laren (Gld.) kunsthistoricus, Het Bauhaus
2009-02-18 Willem en Evert Beens, Lochem, galeriehouders, Over Galerie en Beeldentuin 15A
2009-04-08 Marie-Jes Ghering–van Ierlant (1928), modehistoricus, De artistieke kwaliteiten van modegrafiek
2009-11-04 Cees Hendrikse, China-deskundige/verzamelaar Chinese kunst, Moderne kunst uit China
2009-11-19 Jaap Nijstad (1955), kunsthistoricus, Sculptuur in de openbare ruimte
2009-12-10 Carolien ten Bruggencate (1958), Groningen, kunsthistoricus, Edward Hopper
2010-02-14 Caroline Lamens, medewerker De Paviljoens in Almere/ kunsthistoricus, Land Art / Landschapskunst in Flevoland
2010-04-07 Kees Peterse (1959), archeoloog/bouwhistoricus, Pompeii en Herculaneum
2010-12-09 Frederike Upmeijer, Laren (Gld.), kunsthistoricus, Musée d'Orsay
2010-12-10 Carolien ten Bruggencate (1958), Groningen, kunsthistoricus, Kees van Dongen
2010-12-15 Azarja Fransen, Haaksbergen, kunsthistoricus/bestuurslid KKH, Kerstvoorstellingen in de late Middeleeuwen (m.m.v. Elisabeth Oets en Igrid van Ree, zang, Mi Ying Chen, dwarsfluit en Pieter van Randeraat, piano)
2011-02-10 Joke Hermsen (1961), letterkundige/filosoof, Mark Rothko
2011-03-16 Wim van Hagen, Eibergen, notaris/bestuurslid KKH en Paul Ramaker, Eibergen, pianist, De Gulden Snede
2011-04-07 Rita van der Hout, kunsthistoricus, De schilders Voerman
2011-09-24 Henk Saaltink, oud-PABO-directeur/bioloog/amateur-tuinhistoricus, De tuinen van Twickel
2011-10-13 Mieke Boon (1961), Enschede, wetenschapsfilosoof, De kunst van het kijken
2011-12-08 Jaap Nijstad (1955), kunsthistoricus, Duitse avant-garde
2012-01-26 Karin Braamhorst (1960), kunsthistoricus, Passie voor perfectie. De profeet Mohammed in de islamitische kunst en literatuur (in samenwerking met Boek & Buro en de Openbare Bibliotheek Haaksbergen)
2012-03-27 Elvira van Eijl (1955), kunsthistoricus, Beeldende kunst in Nederland 1945 - nu
2012-03-28 Michiel ter Haar (1959), Haaksbergen, fotograaf, Geschiedenis van de fotografie
2012-09-22 Azarja Fransen, Haaksbergen, kunsthistoricus/bestuurslid KKH, Bloemen en kruiden in de schilderkunst
2012-10-18 Cécile van der Harten, kunsthistoricus/hoofd fotoatelier/ archief Rijksmuseum Amsterdam, De Rijks Roadshow

2012-12-12 Michiel ter Haar (1959), Haaksbergen, fotograaf
2013-02-20 Frederike Upmeijer, Laren (Gld.), kunsthistoricus, David Hockney
2013-03-27 Wim Kranendonk (1950), kunsthistoricus, Giambattista Tiepolo
2013-04-11 Carolien ten Bruggencate (1958), Groningen, kunsthistoricus, Het beeld maakt zich los: van schilderkunst naar videokunst en projection mapping
2013-09-28 Bart ten Bruggencate (1954), Haaksbergen, beeldend kunstenaar, Spoorwegen in de beeldende kunst
2013-10-10 Vincent van Rossem (1950), hoogleraar Monumenten en stedenbouwkundige vraagstukken UvA, Postmodernisme in de architectuur
2013-12-12 Jubileumavond: Carolien ten Bruggencate (1958), Groningen, kunsthistoricus, De geschiedenis van de Kunstkring Haaksbergen (m.m.v. de Cupcake Diva's)
2014-02-11 Carien Kanters, kunsthistoricus/rondleider Rijksmuseum Amsterdam, Maria Sybilla Merian
2014-02-26 Michiel Didier, kunsthistoricus, Willem II: de 'kunsten'-koning
2014-03-20 Martijn F. Le Coultre (1959), notaris/afficheverzamelaar en -expert, Affichekunst

Lezingen over literatuur

1953-11-16 Willem Diemer (1922-1994), Enschede/Delden, neerlandicus, romancier, literatuurcriticus en uitgever, Experimentele poëzie
1954-11-09 Willem Diemer (1922-1994), Enschede/Delden, neerlandicus, romancier, literatuurcriticus en uitgever, Louis Couperus
1956-02-09 Bernard Verhoeven (1897-1965), Arnhem, schrijver/dichter/politicus, Mystiek in de Nederlandse letteren
1957-12-16 B. Wolken, Delft, letterkundige, Experimentele poëzie
1958-11-27 Hans Tiemeijer (1908-1997), acteur van de toneelgroep Theater, De toneelspeler en zijn kunst
1958-12-17 Bert Decorte (1915-2009), Antwerpen, dichter/vertaler, Leven en gedichten van Francois Villon, de dichter-vagebond
1959-02-03 Hans Tiemeijer (1908-1997), Arnhem, acteur van toneelgroep Theater, Structuur en organisatie van de Nederlandse toneelwereld
1960-03-10 C.G.M. van Reyssen, Enschede, neerlandicus, Achter de spiegel: Gerard Walschap als auteur
1961-03-09 C.G.J. Staal, Enschede, De Duitse roman na de Tweede Wereldoorlog
1961-10-25 Pater Antoon Ariaens s.v.d., Soesterberg, De aardse weg van Dante
1962-10-15 Pater Antoon Ariaens s.v.d., Soesterberg, De Divina Comedia van Dante
1964-11-16 Willem Diemer (1922-1994), Enschede/Delden, neerlandicus, romancier, literatuurcriticus en uitgever, Menno ter Braak
1966-11-07 Otto Dijk (1925-2004), Utrecht, schrijver/dramaturg, Voordracht uit de bundel korte toneelstukken *De laatste der kolonialen*
1967-11-10 Wim Gijsen (1933-1990), Amsterdam, schrijver/hoofdredacteur literair tijdschrift Maatstaf, Nederlandse poëzie van 1945 tot heden (inleiding bij de presentatie van de dichtbundel Helleslat van Pier van Dijk)
1969-01-24 F. Ter Kuile-Langelaan (1916-2012), Haaksbergen, Herinneringen aan Gerrit Achterberg
1969-11-28 Roel Houwink (1899-1977), Zeist, schrijver/dichter, De wereld van de dichter
1970-02-27 Bernard Droog (1921-2009), Oosterbeek, acteur, Toneel in deze tijd; deze tijd op het toneel
1970-10-16 Dirk Kroon (1946), Schiedam, letterkundige, Nederlandse literatuur na 1945
1973-02-02 P.F.M. de Jong, Groningen, uitgever, W.F. Hermans, een lastig en tevens boeiend schrijver
1975-01-20 P.F.M. de Jong, Groningen, uitgever, Omgaan met literatuur
1976-10-11 Wilhelmus Anthonie Ornée (1921-1990), Mook, Letterkundige Katholieke Universiteit Nijmegen, Sprookjes
1977-11-01 Kitty de Josselin de Jong (1903-1991), Epe, schrijver, Ontmoetingen met schrijvers
1978-03-02 Wim Ibo (1918-2000), Amsterdam, cabarethistoricus, Cabaret
1979-03-13 M. Prins, leraar Nederlands HSG, Anton Koolhaas
1979-10-01 W.H. Nagel (ps. J.B. Charles) (1910-1983), Oegstgeest, hoogleraar criminologie Rijksuniversiteit Leiden en schrijver, Over zijn proza en poëzie
1981-01-21 Aad Nuis (1933-2007), Den Haag, politicus/dichter/columnist

1981-11-20 Willem de Ridder (1939), Hilversum, radiomaker/verteller/Fluxuskunstenaar, Hans Claessen, Belevenissen in New York en Italië
1984-01-27 Adriaan van der Veen (1916-2003), Den Haag, schrijver/journalist/recensent, De plaats van de vrouw in zijn werk
1984-09-27 Aad Nuis (1933-2007), Den Haag, politicus/dichter/columnist, in gesprek met Willem Brakman (1922-2008), Enschede, schrijver (onderdeel van de Culturele Week Haaksbergen)
1987-02-25 Gerben Wijnia (1958), Hengelo, Neerlandicus, Vergissing of troost? Zelfmoord bij Simon Vestdijk
1988-03-23 Nico Scheepmaker (1930-1990), Broek in Waterland, journalist/dichter/columnist, in gesprek met Kees Stip (1913-2001), schrijver/journalist (in samenwerking met de Openbare Bibliotheek Haaksbergen en Boekhandel Broekhuis)
1989-04-14 Aad Nuis (1933-2007), Den Haag, politicus/dichter/columnist, in gesprek met Adriaan van Dis (1946), Amsterdam, schrijver (in samenwerking met de Openbare Bibliotheek Haaksbergen en Boekhandel Broekhuis)
1990-05-03 Joop van Tijn (1938-1997), Amsterdam, adjunct-directeur Vrij Nederland, in gesprek met Carel Jan Schneider (F. Springer, 1932-2011), Den Haag, schrijver
1991-04-25 Leon de Winter (1954), Amsterdam, schrijver, in gesprek met Margriet de Moor (1941), Bussum, schrijver
1993-04-17 Herman Verbeeck en Vic van de Reijt, Over Willem Elsschot (m.m.v. pianist H. Van den Berg en beeldend kunstenaar Jan van Heiningen)
1994-03-17 Marita Mathijsen (1944), hoogleraar Nederlandse letterkunde UvA, Op de thee bij Bilderdijk
1995-03-08 Herman Pleij (1943), hoogleraar historische Nederlandse letterkunde UvA, Overleven of genieten. De betekenis van de middeleeuwse literatuur
1996-09-21 Inge Sterenborg (1963), Jan Leppink (1931) en Chetty ter Kuile (1919--2012), Over Gerrit Achterberg
1997-01-22 Jacques Klöters (1946), cabaretier/publicist/programmamaker, Het lied is de psychiater van de gewone man
1997-03-16 John Heymans, schrijver/journalist *Tubantia* in gesprek met Joost Zwagerman (1963), schrijver (i.s.m. 't Iemenschoer)
1998-03-12 Hans Goedkoop (1963), historicus/literatuurcriticus, Het engagement van Herman Heijermans (m.m.v. Toneelvereniging Klimop)
1999-03-03 Paul Abels (1958), Enschede, neerlandicus/uitgever, Literair Enschede
2000-03-09 Martin van Amerongen (1941-2002), Amsterdam, hoofdredacteur Groene Amsterdammer, Shakespeare's Richard III
2000-03-14 John Heymans, schrijver/journalist *Tubantia* in gesprek met Nelleke Noordervliet
2002-03-14 Jannie van Oosten-Dijksterhuis (1944-2010), Haaksbergen, bestuurslid KKH, Nederlandse literatuur
2003-01-08 Lies Prins, Dinie Wikkerink, Konstantin Paustovsky (1904-1924), een idealist belicht
2003-03-12 Rutger Kopland (1934-2012), Glimmen, psychiater/dichter, Poëzie
2003-10-23 Dik van der Meulen (1963), letterkundige, Multatuli
2004-11-23 Marie-Thérèse ter Haar (1965), Nijmegen, Ruslanddeskundige, Poesjkin
2006-03-08 Piet Gerbrandy (1958), Groenlo, dichter/essayist/classicus, Griekse retoriek
2007-02-08 René Appel (1945), auteur/taalwetenschapper, Detectiveromans
2007-03-14 Marjon Herregodts, Haaksbergen, docent Engels en Shakespeare-kenner, Shakespearre, De menselijke personages van William Shakespeare, in de tragedie *Hamlet, Prince of Denmark*
2007-11-22 Bas Haring (1968), filosoof, Voor een echt succesvol leven
2008-02-21 Peter Hofman, neerlandicus, Lucebert, dichter-schilder, schilder-dichter (i.s.m. Boek en Buro en Openbare Bibliotheek Haaksbergen)
2008-03-14 Rascha Peper (1949-2013), Literaire avond (i.s.m. Boek en Buro en Openbare Bibliotheek Haaksbergen)
2008-11-13 Jolien Manassen, auteur/literatuurdocent, Op het snijvlak van culturen
2009-01-22 Theo Hakkert, neerlandicus/journalist/recensent *Tubantia*, Over Theo Hakkert
2009-03-05 Joost Prinsen (1942), acteur/presentator/zanger/columnist/schrijver, Over zijn eigen werk
2009-10-01 Joke Hermsen (1961), schrijfster/filosofe, Belle van Zuylen
2010-02-04 Paul Abels (1958), Enschede, neerlandicus/uitgever, Van idee tot boek

2010-03-02 Suzanna Jansen (1964), journalist/schrijver, Over Het Pauperparadijs
2011-01-13 Marjon Kok, Haaksbergen, journalist, Interview met Carolina Trujillo (1970), Uruquai, schrijfster (in samenwerking met Boek en Buro en de Openbare Bibliotheek Haaksbergen)
2011-02-24 Jacques Klöters (1946), cabaretier/publicist/programmamaker, Toon Hermans: 'Ik doe maar wat.' De waarheid achter de artiest, (in samenwerking met Boek en Buro en de Openbare Bibliotheek Haaksbergen)
2011-03-09 Jan Terlouw (1931) en Sanne Terlouw (1959), schrijvers, De charmeur (in samenwerking met Boek en Buro en de Openbare Bibliotheek Haaksbergen)
2011-11-24 Vic van de Reijt (1950), uitgever/publicist, Willem Elsschot (in samenwerking met Boek en Buro en de Openbare Bibliotheek Haaksbergen)
2012-02-15 Maaike Meijer (1949), neerlandica/hoogleraar genderstudies in Maastricht, Vasalis (in samenwerking met Boek en Buro en de Openbare Bibliotheek Haaksbergen)
2012-03-15 Kees van Beijnum (1954), schrijver, Over zijn werk (in samenwerking met Boek en Buro en de Openbare Bibliotheek Haaksbergen)
2012-11-08 Peter Buwalda (1971), schrijver, Over zijn werk
2013-01-24 Gustaaf Peek (1975), schrijver, Over zijn werk (in samenwerking met Boek en Buro en de Openbare Bibliotheek Haaksbergen)
2013-03-14 Tommy Wieringa (1967), schrijver, Over zijn werk (in samenwerking met Boek en Buro en de Openbare Bibliotheek Haaksbergen)
2013-11-07 Wim Hazeu (1940), schrijver/journalist/radio- en televisieprogrammamaker/uitgever/dichter/ (Toonder-) biograaf, Marten Toonder
2014-01-29 Petra Teunissen-Nijsse, neerlandica/voorzitter van het Louis Couperus Genootschap, Louis Couperus
2014-03-13 Adriaan van Dis (1946), Gorssel, schrijver, Over zijn werk (in samenwerking met Boek en Buro en de Openbare Bibliotheek Haaksbergen)

Lezingen over muziek

1954-04-23 Yvon Baarspul (1918), dirigent Overijssels Philharmonisch Orkest, De romantiek in de muziek
1955-03-08 Yvon Baarspul (1918), dirigent Overijssels Philharmonisch Orkest, Inspiratieve elementen in de muziek
1958-02-12 Carel Jacobs, Enschede, directeur Twents Muzieklyceum, Jeanne d'Arc au bûcher van Arthur Honegger
1959-10-16 Rolf ten Kate, Vreeland, Hoofd Publiciteit van Phonogram en redacteur van *Disco Discussies*/muziekcriticus, Jazz, een veelal verkeerd beoordeelde muziek
1960-11-11 Ben Levi, Aerdenhout, Radiopresentator AVRO, Het Franse chanson, kunst van het dagelijks leven
1965-03-25 Karel Mengelberg (1902-1984), Amsterdam, dirigent/componist, De 10de symfonie van Gustav Mahler
1966-03-02 Piet van Egmond (1912-1982), Amsterdam, organist/dirigent, Matthäus Passion
1967-01-24 Max van Doorn, Enschede, repetitor Opera Forum, Mozarts Zauberflöte
1968-01-19 Carel Jacobs, Enschede, directeur Twents Muzieklyceum, Muziek en onderwijs in Hongarije
1973-11-24 Karel Mengelberg (1902-1984), Amsterdam, dirigent/componist, Richard Wagner's Mathilde-Isolde
1974-10-10 Ton Hartsuiker (1933), Den Haag, pianist/muziekpedagoog, Arnold Schönberg
1975-11-27 Jan Willem Hofstra (1907-1991), Amsterdam, criticus/schrijver/acteur, Opera
1976-12-07 Nancy Van der Elst (1919), docente muziekgeschiedenis aan het Rotterdams Conservatorium, Het impressionisme in de muziek
1977-12-08 Robert Dispa (1929-2003), Haaksbergen, musicus, De geschiedenis van het strijkinstrument, van de vroegste tijden tot heden (m.m.v. violiste Lia Hol uit Zwolle)
1978-12-14 Theo Willemze, Enschede, muziekpedagoog Conservatorium, Muziek spreekt tot de verbeelding...maar hoe?
1983-01-05 Harry Mayer (1913-1983), Enschede, organist en muziekrecensent, Johann Sebastian Bach
1989-03-09 Gunnar Riebs (1960), Antwerpen, letterkundige, Muziek uit de 19de en 20ste eeuw
1992-01-16 Ed Tervooren, Enschede, muziekcriticus, Barokmuziek (inleiding op concert door het blokfluitensemble Brisk)
1993-03-16 Ed Tervooren, Enschede, muziekcriticus, Muziek
1994-12-01 Geoffrey Douglas Madge (1941), concertpianist, Das Wohltemperierte Klavier van Johann Sebastian Bach
1996-01-11 Ed Tervooren, Enschede, muziekcriticus, Renaissance-muziek

1997-02-05 Huub van ‘t Hek (1947), Haren, muziekhistoricus en operaspecialist, Opera
1999-01-14 Amanda ten Brink, pianiste, en Marja Reinders, sopraan, *Frauenliebe und -Leben*
2000-02-09 Bonne Mulders, Haaksbergen, huisarts, Twee millennia West-Europese muziek
2000-04-03 Geert Christenhusz, Popmuziek
2001-02-14 Ben Coelman, Enschede, Hoofd bureau dramaturgie en educatie van de Nationale Reisopera, Sleutelfiguren voor de muziek van de twintigste eeuw
2002-02-20 Geert Christenhusz, Jazz
2004-12-14 Jan de Vlaming, Enschede, componist/muziektheoreticus/filosoof, Orpheus, Claudio & Christoph Willibald
2006-03-29 Pieter Prick, directeur Orkest van het Oosten, Heeft u nu al genoeg van Wolfgang Amadeus Mozart?
2008-01-08 Ed Tervooren, oud-docent muziekgeschiedenis Conservatorium te Enschede, Wenen in Mahlers tijd
2009-01-14 Kees van Zutphen, klassieke-muziekkenner, Shostakovitch
2010-01-27 Marcel Zwitser (1970), musicoloog, Bachs Matthäus Passion
2010-11-03 Lezing + concert: Lies Prins en het Ensemble voor Oude Muziek La Lauzeta, Liederen uit het Antwerps Liedboek
2011-01-26 Walter Fennis, musicus, De zeggingskracht van muziek
2012-01-11 Ben Coelman, Enschede, Hoofd bureau dramaturgie en educatie van de Nationale Reisopera, Het geval Wagner
2012-11-21 Lezing Pieter Prick (1950), zelfstandig ondernemer podiumkunsten, Antonin Dvorak
2014-01-15 Ben Coelman, Enschede, Hoofd bureau dramaturgie en educatie van de Nationale Reisopera, Danse sacrale: Igor Stravinsky en de Ballets Russes

Lezingen over dans 1953-1993

1955-01-14 J.H. Schultink, Amsterdam, danscriticus, Hoe de balletkunst de volledigste uitdrukking van de twintigste eeuw werd
1955-10-28 J.H. Schultink, Amsterdam, danscriticus, Techniek en stijl in de moderne balletkunst (m.m.v. ballerina’s Linda Manez en Maria Huismans en pianiste Tilly Langendijk
1992-10-10 Onno Stokvis, Amsterdam, danscriticus, ballet (m.m.v. balletdanseres Maria Braaksma)

Lezingen over film 1953-1993

1954-02-10 Jaap S. Nieuwenhuis, Enschede, filmmaker, De mogelijkheid van de film als kunstuiting
1960-01-12 Han Wielek (1912-1988), Amsterdam, filmcriticus, De film tussen kassa en kunst
1968-11-22 Han Wielek (1912-1988), Amsterdam, filmcriticus, Ontwikkeling van de film in Oost-Europa
1975-03-06 Anton Dronkers (1910-1989), Utrecht, predikant en filmcriticus, Het Raadsel Ingmar Bergman
1976-10-28 Fred Bredschneyder, Hilversum, Hoofd Afdeling Filmzaken KRO, Orson Welles
1979-01-26 Hans Claessen, Hoogland, t.v.-regisseur, Hoe wordt er gemanipuleerd met de filmcamera?

Forumdiscussies

1964-10-30 Forumdiscussie: Cornelus Basoski, Enschede, kunstcriticus, gespreksleider van een forum bestaande uit Jan Bolink, Harry Disberg, Frans Broekmans, Hans Hesse en Johan Haanstra
2003-12-10 Forumdiscussie: Erwin Seijdel, hoogleraar Communicatie UT, Kunst door dialoog (forumdiscussie met Diederik Kraaijpoel (1928-2012), Groningen, kunstenaar en Fred Wagemans, Beetsterzwaag, kunsthistoricus/galeriehouder

Theater, kleinkunst, voordracht

1955-02-03 Roosje Driessen (1901-1993), Den Haag, voordrachtskunstenares, *De Kleine Prins* van Antoine de Saint Exupéry en *Het Venster* van Top Naeff
1957-1958 Bert Brugman, Blaricum, Marionettentheater
1957-03-08 H. Zoutendijk, Den Haag, Poppentheater *In den vroeden zotscap*
1958-10-17 Jacques van Elsäcker (1883-1972), Rotterdam, voordrachtskunstenaar, *Kaas* van Willem Elschot en korte verhalen van Clare Lennart, Anton Tsjechov, Simon Carmiggelt e.a.,
1963-02-20 Martie Verdenius (1908-1997), Amsterdam, cabaretière/tekstschrijfster, Leren van het leven
1982-11-21 Musisch Café o.l.v. Jeanne Rol.
1983-03-18 Marionettentheater *Royal Flush*
1983-11-21 Musisch Café o.l.v. Jeanne Rol.
1988-01-15 Grimm’s Papiertheater, *Variaties op Kandinsky*

1993-09-25 Hester Hofman (1970), cabaretière, *Een slimme meid*
1996-02-17 Tob de Bordes (1927-2012), Epse, acteur/voordrachtskunstenaar, Sprookjes van Bomans, Hans Christian Andersen en Hi-Shiung
1998-11-23 Henk van Ulsen (1927-2009), acteur, *Spelen met woorden: Annie M.G. Schmidt, Liselore Gerritsen en Ida Gerhardt*
2001-04-22 Max van Weegberg, *Monodwaas van licht. Een leven in liedjes*
2002-05-15 Liselore Gerritsen (1937), Wichmond, schrijfster/zangeres, Voordracht
2004-01-10 Josée Ruiter (1947), actrice, *Louis Couperus, een grote ziel* (solotoneelvoorstelling)
2004-03-13 Fred Florusse, Kick van der Veer, Rob Crispijn, Driek van Wissen, *Soms hoor ik onverwacht*, literaire kleinkunstvoorstelling
2005-03-09 Peter de Zwaan (1944), Enschede, auteur, Literaire crimenight' m.m.v. acteurs en musici
2005-04-15 Muziektheater: Ariane van Soest/Tamar Muziektheater, Alma Mahler 'Bride Of The Wind', een concertante monoloog naar een tekst van Anna Enquist door Tamar
2006-02-18 Nel Kars (1938), actrice, *Koningin Emma, redster van Oranje*, solotoneelvoorstelling (De leden hadden gratis toegang met dank aan de Leppink-Posthuma Stichting)
2006-03-17 Karel Bosman, tekstschrijver/componist/vertaler, *Boem en Paukenslag* (Willem Wilmink), m.m.v muzikaal optreden van Nota Bene (in samenwerking met Openbare Bibliotheek Haaksbergen en Boek&Buro)
2006-04-20 Lies Prins, Dinie Wikkerink en Greetje Buikstra, Haaksbergen, *Hans Andreus: Klein boek om het licht heen* (declamatie/muziek/dia's)
2008-10-30 Helena Rasker, Caracal, toneelstuk van Judith Herzberg, monoloog met muzikale begeleiding (in samenwerking met Openbare Bibliotheek Haaksbergen en Boek&Buro)
2010-11-18 Klaas Bakker (1953), pianist, De zebra en de pianist (in samenwerking met Boek en Buro en de Openbare Bibliotheek Haaksbergen)

Excursies

1953-11-18 Expositie *Oude meesters uit Twents particulier bezit* in De Waag, Almelo, met een rondleiding door Dr. D. Hannema
1954-04-09 Kasteel Weldam, Goor, rondleiding door Dr. D. Hannema
1954-04-22 Kasteel Weldam te Goor, rondleiding door Dr. D. Hannema
1954-10-13 Almelo: Expositie *Nederlandse beeldhouwkunst* in De Waag
1956-04-17 Almelo: Expositie *Van Daumier tot Picasso* in De Waag
1957-04-09 Enschede: Rijksmuseum Twenthe
1957-11-14 Almelo: Expositie *Sculptuur uit heden en verleden* in De Waag
1958-05-17 Excursie Westfalen
1959-02-25 Hengelo (O.): *Delftse keramiek in traditie, architectuur en experiment* in de Hengelose Kunstzaal
1959-05-23 Otterlo: Rijksmuseum Kröller Müller
1962-09-15 Telgte: Heimathaus Münsterland, Expositie *Meisterwerke aus Westfälisches Adelsbesitz*; jaarvergadering in Angelmodde (D.)
1963-05-18 Arnhem: Openluchtmuseum
1963-09-28 Heino: Kasteel het Nijenhuis, rondleiding door Dr. D. Hannema, jaarvergadering bij Restaurant Bagatelle, Raalte
1964-09-26 Stiftskerk in Metelen (D.); jaarvergadering in Haus Welbergen, Welbergen (D)
1965-09-18 's-Heerenberg: Huis Bergh; jaarvergadering in Erve Kots, Lievelde
1966-10-22 Zwillbrock; Vreden: Hamalandmuseum; jaarvergadering in Hotel Degener, Vreden
1967-10-14 Den Bosch: Noordbrabants Museum, Jeroen Bosch; jaarvergadering in Oranjehotel
1968-10-05 Ahaus: Schloss Anholt; jaarvergadering
1969-10-25 Zutphen, stadswandeling; jaarvergadering in Hotel 's-Gravenhof, Zutphen
1970-10-09 Oldenzaal: Palthehuis
1971-10-23 Deventer: Bergkwartier; jaarvergadering in Hotel De Penninkshoek, Deventer
1972-10-07 Ochtrop (D.): Stift Langenhorst; jaarvergadering in Haus Welbergen, Welbergen (D.)
1973-09-29 Anholt (D.): Schloss Anholt; jaarvergadering
1974-09-14 Otterlo: Rijksmuseum Kröller Müller, met inleiding door Mw J.M. Koomen-de Langen; jaarvergadering in Restaurant De Koperen Smorre, Markelo
1975-10-04 Denekamp: Huis Singraven, rondleiding door Dick Jordaan; de Watermolen van Singraven
1976-09-25 Arnhem: Gemeentemuseum, rondleiding door Pierre Janssen; jaarvergadering in Restaurant *Erve Kots*, Lievelde

1977-09-10 Münster: Skulptur ‘77; jaarvergadering in Hotel Am Sauxbach in Metelen (D.)
1980-09-22 Epse: Galerie Lenten; jaarvergadering in de Richtershof, Haaksbergen
1980-09-24 Delden: Kasteel Twickel
1981-09-12 Heino: Kasteel Het Nijenhuis, rondleiding door Dr. D. Hannema
1981-10-24 Heino: Kasteel Het Nijenhuis, rondleiding door Dr. D. Hannema
1982-03-13 Delden, Borne: Laat-middeleeuwse muur- en gewelfschilderkunst
1982-09-18 Münster: Westfälisches Landesmuseum; jaarvergadering in Der Alte Posthof, Welbergen
1983-03-05 Leiden
1983-10-01 ‘s-Heerenberg: Huis Bergh, jaarvergadering
1984-12-15 Münster: Westfälisches Landesmuseum, *Auguste Rodin*
1985-01-12 Enschede: Rijksmuseum Twenthe, *Odilon Redon*
1985-02-02 Amsterdam: Stedelijk Museum, *La Grande Parade*
1986-03-01 Enschede: Rijksmuseum Twente, tentoonstelling van AKI-docenten
1986-08-23 Arnhem: Sonsbeek ‘86
1986-11-15 Amsterdam: Van Gogh Museum, *Monet in Holland*
1987-04-16 Amsterdam: Muziektheater, *Dr. Faust* van Charles Gounod
1987-12-12 Den Bosch: Noordbrabants Museum, St. Janskathedraal
1988-03-12 Den Haag: Gemeentemuseum, *Piet Mondriaan*
1989-01-21 Enschede: Textielmuseum Twenthe, *Klaas Bernink*
1989-05-27 Amsterdam: Stedelijk Museum, *Kazimir Malevich*
1989-09-23 Apeldoorn: Paleis ‘t Loo; jaarvergadering bij Galerie Lenten, Epse
1990-05-12 Haarlem: Frans Halsmuseum, *Frans Hals*
1991-03-16 Mönchen Gladbach: Städtisches Museum Abteiberg
1991-09-28 Diepenheim: Kunstvereniging, jaarvergadering
1991-12-14 Amsterdam: Rijksmuseum, *Rembrandt van Rijn*; Rembrandthuis
1992-05-07 Enschede: Galerie Beeld en Aambeeld
1992-09-12 Denekamp: Huis Singraven; jaarvergadering in de Watermolen van Singraven
1993-04-24 Den Haag: Pulchri Studio en Grafische Werkplaats
1993-06-12 Borne: Galerie Polder, Synagoge
1994-04-23 Neuss: Museumsinsel Hombroich
1994-06-11 Winterswijk: Mondriaanhuis
1994-09-24 Laren (Gld.): Huis Verwolde; jaarvergadering in de Orangerie
1995-04-08 Groningen: Groninger Museum en Gasuniegebouw
1995-05-11 Borne: stadswandeling; Galerie Yvonne Hallema; Galerie Polder
1996-05-11 Münster
1996-06-01 Almelo: Galerie Groeneveld
1996-09-14 Muiden: Muiderslot
1996-12-14 Diepenheim: Galerie Nijenhove
1997-04-26 Den Haag: Stadhuis; Scheveningen, Museum Beelden aan Zee
1997-11-08 Enschede: Rijksmuseum Twenthe, *De Enschedese School*
1997-12-13 Ootmarsum: Galerie Chez moi
1998-01-22 Enschede: Orkestrepetitie Orkest van het Oosten o.l.v. Jaap van Zweden
1998-04-25 Utrecht: Rietveld-Schröderhuis, Rabobankcollectie
1998-09-19 Zwillbrock: Sint-Franciscuskerk, Zwillbrock; jaarvergadering in Café Reirink
1998-10-29 Enschede: nieuwe AKI
1998-12-16 Orkestrepetitie Orkest van het Oosten o.l.v. Jaap van Zweden, Enschede
1999-04-17 Kleve: Museum Kurhaus Kleve en Schloss Moyland
1999-10-23 Tubbergen: Pancratiuskerk en glasatelier van D.S. Nicolas
1999-12-16 Enschede: Orkestrepetitie Orkest van het Oosten o.l.v. Jaap van Zweden
2000-04-15 Essen: Zeche Zollverein; Duisburg: Museum Küppersmühle
2000-09-14 Delden: Huis en tuin van Kasteel Twickel
2000-10-27 Den Haag: Koninklijk Huisarchief, Nederlands Letterkundig Museum, Pulchri
2001-04-28 Den Bosch: St. Janskathedraal, Noord Brabants Museum, boottocht
2001-09-15 Weerselo: Concert in Stiftskerk; jaarvergadering
2002-04-27 Westeremden: Henk Helmantel; Uithuizen, Menkemaborg
2003-04-26 Keulen: Museum Ludwig, Dom en St Mariakerk
2003-09-27 Enschede: Rijksmuseum Twenthe: jaarvergadering en lezing door Irene Sloet
2003-11-24 ‘s-Heerenberg: Huis Bergh, pianorecital Michael Markov
2004-04-24 Osnabrück: Felix Nussbaummuseum en stadswandeling
2004-09-25 Goor: jaarvergadering in kantoor van Aan de Stegge
2004-11-03 Enschede: Synagoge

2005-02-19 Recklinghausen: Ikonenmuseum
2005-04-16 Neuss: Museuminsel Hombroich en Langen Foundation
2005-09-24 Ahaus: jaarvergadering in Schloss Ahaus; aansluitend Valerius ensemble
2005-10-13 Wassenaar: Caldic Collectie
2006-01-14 Düsseldorf: K20/K21, *Henri Matisse*
2006-09-30 Gelselaar: jaarvergadering bij Cafe Florijn; bezoek aan beeldhouwer Anton ter Braak
2006-10-26 Deventer: stadswandeling; bezoek aan edelsmid Willem Jonker; Atheneumbibliotheek
2007-04-21 Herford: MARTa; Bielefeld, Kunsthalle
2007-09-22 Buurse: jaarvergadering in de Hervormde kerk; lezing over Edlef ter Haar
2007-10-13 Emden: Kunsthalle Emden; Sögel: Schloss Clemenswerth
2008-04-19 Hilversum: Raadhuis en Sanatorium Zonnestraal
2008-10-18 Amsterdam: Scheepvaarthuis, Museum Het Schip; Cobra-museum, Amstelveen
2009-04-18 Tilburg: Museum De Pont en Textiel Museum; Den Bosch, Kunstlocatie Würth
2009-09-26 Enschede: Prismare, jaarvergadering; rondleiding in Roombeek
2009-10-17 Mönchen Gladbach: Museum Abteiberg en Schloss Rheydt
2010-04-10 Flevoland: De Paviljoens
2010-04-17 Leerdam: Glasfabriek en Glasmuseum
2010-09-25 Borne: stadswandeling en fresco's in de Grote Kerk
2010-10-16 Essen: Folkwang Museum en Villa Hügel
2011-09-24 Delden: Tuinen van Kasteel Twickel
2011-10-01 Dordrecht: Dordrechts Museum
2012-04-21 Unna, Dortmund en Nordkirchen
2012-10-27 Nieuw Roden: Kunstpaviljoen; Drachten: Karmelklooster; Sneek: Fries Scheepvaartmuseum
2013-04-20 Duisburg: Museum Küppersmühle, Museum Lehmbruck; Gasometer Oberhausen
2013-10-26 Leiden
2014-04-19 Tweedaagse excursie naar Mechelen en Antwerpen

Exposities

1955-03-25 t/m 1955-03-30 *Binnen Buiten*, Raadzaal Gemeentehuis Haaksbergen (samengesteld door de Nederlandse Kunststichting)
1957-03-18 t/m 1957-03-24 *Wie was Rembrandt?*, Raadzaal Gemeentehuis Haaksbergen (samengesteld door de Nederlandse Kunststichting)
1957-10-15 t/m 1957-10-22 *De boer in de Nederlandse schilderkunst 1550-1900*, Raadzaal Gemeentehuis Haaksbergen (samengesteld door de Nederlandse Kunststichting)
1958-11-04 t/m 1958-11-13 *Wie was Vincent van Gogh?*, Raadzaal Gemeentehuis Haaksbergen (samengesteld door de Nederlandse Kunststichting)
1959-11-11 t/m 1959-11-22 *Oude Twentse bouwkunst. Tekeningen van Jan Jans*, Raadzaal Gemeentehuis Haaksbergen (i.s.m. Oudheidkamer Twenthe)
1960-01-30 t/m 1960-02-08 *8 Hedendaagse schilders - onbegrijpelijk of onbegrepen?*, Raadzaal Gemeentehuis Haaksbergen (samengesteld door de Culturele Raad Gelderland)
1961-03-01 t/m 1961-03-08 *Kunst Paarden*, Hotel Centraal, Haaksbergen (samengesteld door de Nederlandse Kunststichting)
1961-11-27 t/m 1961-12-06 *Kindervisite*, LTS Haaksbergen (samengesteld door de Nederlandse Kunststichting)
1964-05-02 t/m 1964-05-07 Jubileumexpositie *Werk '64*, LTS Haaksbergen
1965-10-29 t/m 1965-11-04 Willem L. Beekman, schilder, LTS Haaksbergen
1966-09-17 t/m 1966-09-25 Herman van der Haar (1867-1938), LTS Haaksbergen
1968-10-25 t/m 1968-11-10 Jubileumexpositie: Johan van Loon (1934), Hengelo, keramist, keramiek, Ute Matiaska (1940), Enschede, beeldend kunstenaar, gouaches, LTS Haaksbergen
1970-05-15 t/m 1970-05-24 Kees Stoop (1929), Holten, tekeningen/etsen, Gooitzen de Jong, (1932-2004), Enschede, beelden, LTS Haaksbergen
1972-05-05 t/m 1972-05-11 Johnny de Rooden-Rolf (1936), Amsterdam, keramiste, keramiek, Margot Rolf (1940), Amsterdam, Textielkunstenares, wandkleden, Jan de Rooden (1931), Amsterdam, keramist, keramiek, LTS Haaksbergen
1974-10-11 t/m 1974-10-25 Klaas Bernink (1913-1996), Glanerbrug, schilder, schilderijen, Achterom, Haaksbergen
1974-11-08 t/m 1974-11-22 *Sier in serie: sieraden van eigentijdse Nederlandse kunstenaars*, Achterom, Haaksbergen (samengesteld door de Nederlandse Kunststichting) en Hilda Curto, wandkleden, Achterom, Haaksbergen

1975-02-21 t/m 1975-03 Marian Schutte (1953), grafiek; Frank Peters (1951), grafiek; Bert de Wilde (1947), grafiek; Hans Zweverink (1950), grafiek, Achterom, Haaksbergen
1975-04-12 t/m 1975-04-25 Otto Dicke (1918-1984). Pentekeningen, AMRO-bank, Haaksbergen (samenwerking van KKH met de AMRO-bank)
1976-02-20 t/m 1976-03-05 Schilderijen, beelden, litho's en aquarellen van 8 Twentse kunstenaars, Achterom, Haaksbergen
1976-05-14 t/m 1975-05-28 Brigitte Kleyn-Altenburger, Asperen, Geëtst glas, Achterom, Haaksbergen
1976-09-18 t/m 1976-10-01 Noud Nova, Enschede, Schilderijen en tekeningen, Achterom, Haaksbergen
1978-04-15 t/m 1978-04-28 Dirk Nab (1940), Haaksbergen, schilder, tekenaar, Schilderijen, tekeningen, etsen, Achterom, Haaksbergen
1978-11-11 t/m 1978-11-28 Anne Westgeest (1944), Tubbergen, keramiste; Hilda Curto, wandkleden, Achterom, Haaksbergen
1979-05-11 t/m 1979-05-25 Jubileumexpositie *Werk in uitvoering*, Achterom, Haaksbergen
1982-02-13 t/m 1982-02-28 Daphne de Nijs-Aafjes (1944), Eibergen, beeldhouwer, beelden, Achterom, Haaksbergen
1988-02-12 t/m 1988-02-28 Herman van der Haar (1867-1938), Achterom, Haaksbergen
1993-09-26 t/m 1993-10-17 Jubileumexpositie *Kunst uit eigen Kring*, Te Lintelo Interieurverzorging, Haaksbergen
1994-03-11 t/m 1994-04-03 Marion Bouwhuis (1951), Enschede, beeldend kunstenaar, schilderijen en grafiek, Achterom, Haaksbergen
2003-10-04 Fototentoonstelling van de fotogroep Haaksbergen, Galerie De Graanzolder, Haaksbergen
2004-03-14 t/m 2004-03-28 Jan te Wierik (1954-2002), Haaksbergen, beeldend kunstenaar, Te Lintelo Wonen, Haaksbergen
2005-10-29 t/m 2005-11-19 Herman Krikhaar, Galerie De Graanzolder, Haaksbergen
2006-03-17 t/m 2006-05-07 *Voortuinen in Ahaus en Haaksbergen*, Galerie De Graanzolder, Haaksbergen (in samenwerking met Kunstverein ArtHaus uit Ahaus)
2007-05-11 t/m 2007-05-31 Gerard Koopman en Frank Bolink, Achterom, Haaksbergen
2011-05-22 t/m 2011-08-28 KUNST!, fototentoonstelling, Kunstzaal Achterom, Haaksbergen

Concerten

1964-03-06 Ton Hartsuiker, anders dan anders, lts
1968-03-10 Elaine Fenn, pianorecital, hervormde kerk
1969-01-11 Combo Scaramouche, Greet Albers (sopraan), Cécile van der Laak (alt), Lucy Reuver (piano), Berrel Oude Lenferink (piano), Albert Borger (viool); Ignaz Nieuwenhuis (fluit), o.l.v. Alfons Gaalman
1970-01-11 Groep jonge musici o.l.v. organist Alfons Gaalman
1970-12-13 Adventsconcert, ALMU ensemble
1971-02-28 Robert Dispa, cello; Jeanine van Mever, piano
1971-12-12 Het Twents Vrouwenkoor m.m.v. Clavecimbel Ensemble
1972-03-05 Wil Kox, piano
1972-12-17 Twents Vrouwenkoor, ALMU-ensemble
1973-03-04 Adam en Ewa Korniszewski, pianoduo (i.s.m de Culturele Commissie van de Technische Hogeschool Twente)
1973-11-18 Oost Nederlands Kamerkoor, Pancratiuskerk
1974-03-31 Judith Lajos, piano
1974-10-13 Ensemble *Boismortier*
1974-11-17 Residentie strijkkwartet
1974-12-15 Balthazar Benites, gitaar; Ubo Dijkstra, fluit
1975-02-16 Utrechts Blaaskwintet
1975-03-16 Utrechts Barokensemble *'t Uitneembare Cabinet*
1975-04-06 Reger Trio
1975-11-09 Robert Dispa, cello; Jeanine van Mever, piano
1975-12-14 Oost Nederlands Kamerkoor
1976-01-08 *Reicha Kwintet*
1976-03-14 Piet Reijns, fluit; Alex Bonnet, harp
1976-10-10 Benno Pierweijer, piano
1976-11-21 *Gemini Ensemble*
1977-02-03 Stanleij Noordpool, gitaar; Bert Maas, gitaar
1977-07-29 Twents Clavecimbel Ensemble
1977-08-29 Overijssels Philharmonisch Orkest; Christine Harvey, sopraan
1977-09-18 *Chalimeau Kwintet*
1977-11-20 *Klavis Trio*
1978-01-05 *Musica Curiosa*
1978-03-02 *Odemaris Trio*
1978-10-15 *'t Kliekske*
1978-11-26 Rob Faverij, Jose Jonkers, Hans de Weert
1979-01-21 *Consortium Vocale Twenthe* o.l.v. Jan Heimink Liesert; Alfons Gaalman, orgel
1979-03-08 Twents Clavecimbel Ensemble

1979-10-21 Lydia Kennedy, gitaar; Hein Sanderink, gitaar
1980-01-27 *Pandora*, België
1980-02-17 *Group du Six*
1980-03-10 *Flairck*
1980-03-23 Louis Grim & Andrei Serban
1980-04-20 Familieconcert
1980-11-30 *Daniël Kwartet*; Marinus Hintzbergen
1981-01-18 Overijssels Kamerorkest; Theo Brul, hobo
1981-02-15 *Les ennemis confus*, België
1981-10-11 *Variatie Ensemble*, België
1981-11-22 *Ensemble Sonderlijc*
1982-01-17 *Salonorkest Pluche*
1982-02-07 *Reicha Kwintet*
1982-03-21 Volksmuziekensemble *Yaravi*
1982-05-03 Familieconcert
1982-10-31 *Musicke For a While*
1982-11-14 Belgisch Klarinet Kwintet
1983-01-16 Joop Koek, gitaar; Edith Leerkes, gitaar
1983-02-05 Roger Nauwelars, altviool; Philibert Mees, piano
1983-02-20 *Triebensee Blaasensemble*
1983-03-20 Roemeens Orkest o.l.v. Andreï Serban
1983-05-15 Familieconcert
1983-10-30 *Erasmus Ensemble*
1983-11-27 Janssen, piano; Hamilton, cello
1984-01-22 *Telemann Consort*, België
1984-02-26 Lydia Kennedy, gitaar; Hein Sanderink, gitaar
1984-03-25 Hongaars-Roemeens ensemble *Hajra*
1984-05-20 Familieconcert
1984-09-30 Haaksbergse musici op het podium
1984-11-18 *Rosetti Kwintet*
1985-02-10 Twents Vrouwenkoor
1985-03-24 Jazz-septet *Hadjazap*, België
1985-04-27 Rita Piron, zang; Martine Bombeeck, piano (concert t.g.v. het 30-jarig bestaan van de KKH, aangeboden door Belgische Ministerie voor Cultuur)
1985-11-07 Hongaars ensemble *Vujicsics*
1986-01-19 *Kwintet der Jacobijnen*, België
1986-03-09 Volksmuziekensemble *Alpaca*, België
1986-07-04 G. van Schoonhoven, orgel
1986-07-11 Harry Mast, orgel
1986-07-29 B. Matter, orgel
1986-10-05 Het Twents Kamerorkest
1986-11-25 Arjan Blanken zang; J. Penninkhof, gitaar
1987-01-25 *Torroba Gitaarkwartet*
1987-03-22 Roemeens orkest o.l.v. Andreï Serban
1987-11-15 Ensemble *Filigrain*
1988-01-30 *Studio Laren*
1988-03-25 Clavecimbelduo Paule van Parijs en Jan van Mol
1988-10-02 Euregio Kammerorchester; Belgisch Klarinetten Kwartet
1989-01-22 *Music For a While* m.m.v. Hieke Meppelink
1989-04-09 Enschedees Jeugdorkest
1989-10-07 Saxofoonkwartet *Saxology*, België
1989-11-12 Huub Konings, piano; Rudith Middelhuis, fluit
1990-01-14 *Gudrun Vercampt Trio*, België
1990-03-18 Nederlands Gitaarduo
1990-10-28 *Mozart Ensemble* met o.a. Eleonore Pameijer
1990-11-18 Ann Sluys, Erik Sluys en Jean Michel van Craeyen
1991-01-20 *Trio Pathetique*
1991-02-24 Regina Ederveen, harp; Laetitia Schouten, fluit
1991-03-14 *Ensemble Daphnis*, Luxemburg
1991-10-27 *Trio Le Cheval*: Minny Dekkers, Marianne Kweksilber en Tacco Kooistra
1992-01-19 Blokfluitkwartet *Brisk*
1992-02-09 Nico de Gier, Eeva Koskinen, Pieter Wispelwey, Martin Kaay
1992-04-05 Volksmuziekensemble *Alpaca*
1992-10-25 *Farrenc Trio*
1992-11-22 Roger Nauwelaer en Philip Mees (België)
1993-01-17 *Chatelet Ensemble*
1993-02-14 *Segovia Gitaarkwartet*
1993-03-28 *Salomon Klezmorim*
1993-11-28 *Icarus Ensemble*
1994-01-16 *Dufy Kwartet*
1994-02-27 Belgisch Klarinetten Kwartet
1994-03-20 Benno Pierweyer, piano; Fred Vogels, marimba
1994-04-10 Nova Zembla Kamermuziek Ensemble
1994-11-27 Pamela Wallen, fluit; Karin Wark, harp
1995-01-29 *Trio Uccellini*
1995-03-12 *Saxofoonkwartet Saffier*
1995-04-09 Lydia Kennedy, gitaar; Frans van Gurp, gitaar
1995-12-08 Ensemble *Armando*
1996-02-04 *Calefax Rietensemble*
1996-03-03 *Serenade Trio*
1996-04-14 Job ter Haar, cello; Vaughan Schlepp, hammerklavier

1996-11-03 Arno Bornkamp, saxofoon; Ivo Janssen, piano
1997-01-26 *Trio Pathétique*; Noes Lenselink, fluit
1997-03-09 Maaike Poorthuis, sopraan; M. Kamp, Ekaterina Levental, harp
1997-03-23 Bernd Brackman, piano; Daniel Rowland, viool
1997-04-13 *Five Great Guitars*
1998-01-25 Fred Oldenburg, piano
1998-02-15 *Hexagon Ensemble*
1998-03-22 Rachel Ann Morgan, harp
1998-09-19 Ekatarina Levental, harp; Harry Mast, orgel
1998-11-20 Meester/Gezel: Nippy Noya en Rars Rolfs
1999-01-22 Meester/Gezel: John Hondorp en Dirk Schaap
1999-01-31 Henry Muldrow, Olaf Zwetsloot, Konrad Koselleck
1999-02-05 Meester/Gezel: Johan van de Linden en Niels Bijl
1999-03-07 Ensemble *Ot Azoy*
1999-03-19 Meester/Gezel: Alex Bonnet en Ekaterina Levental
1999-04-23 Finale Meester/Gezel:. Winnaar Niels Bijl
1999-12-03 Meester/Gezel: Jaap van Zweden en Daniel van Biemen
2000-01-14 Meester/Gezel: Fred Oldenburg en Martijn Blaak
2000-01-23 Ensemble *Schonbrunn*
2000-02-18 Meester/Gezel: Gijs van Schoonhoven en René van Dijken
2000-03-19 *Villa-Lobos Duo*
2000-03-24 Meester/Gezel: Joan Reinders en Henry Gerrits
2000-05-19 Meester/Gezel: Finale
2000-10-13 Meester/Gezel: Mautits v.d. Berg en Armand Gouder de Beauregard
2000-12-06 Meester/Gezel: Kees Stolwijk en Bernie Meems+
2001-01-12 Meester/Gezel: Adriene West en Mark Stoudam
2001-02-04 *Charivari Trio*
2001-03-02 Meester/Gezel: Reinbout Evers en Georgi Morawski
2001-04-06 Meester/Gezel: Marlolein van Roon en Martine Meyer
2001-05-11 Meester/Gezel: Finale
2001-09-15 Ronald Moelker, blokfluit, Stiftskerk, Weerselo
2001-09-30 Orgel Plus: Theo Jellema, orgel; Broer de Witte clavecimbel
2001-11-04 Marieke Schneemann, fluit; Michiel Weidner, cimbaal
2001-12-07 Meester/Gezel: Peter Klink en Dirk Ellerkamp
2002-01-25 Meester/Gezel: Kenny Woodward en Hennie Schmidt
2002-02-03 Orgel Plus: Euregio Kammer Orchester; Hayo Beorema, orgel
2002-03-08 Meester/Gezel: Reinier Hogerheijde en Corien Hoepman
2002-03-17 Ensemble *Flamenco del Norte*
2002-03-24 Orgel Plus: Ellen Pieterse, zang; Strijkersensemble o.l.v. Anneke van Wassenhove
2002-04-12 Meester/Gezel: Sebastian Altenkamp en Christoph McCarty
2002-04-21 *ARCO Kwartet*
2002-05-24 Meester/Gezel: Finale
2002-09-14 Ellen Pieterse, zang; Marcel Verheugd, gitaar
2002-10-06 *Franciscus Kwartet*
2002-11-03 Anna Wesolowska, piano; Stanislaw Firlei, cello
2002-12-01 Orgel Plus: Senka Sajc Hoffmann, accordeon; Harry Mast orgel
2003-01-12 *Trio Claudel*
2003-02-02 *Duo Verso*: Matthijs Koene, panfluit; Stefan Gerritsen, gitaar
2003-03-16 Ensemble *Les Délices*
2003-10-05 *Brisk Recorder Quartet*
2003-10-11 Philippe Pumplün
2003-11-02 Orgel Plus: Euregio Blaaskwintet; Louis ten Vregelaar, orgel
2003-11-29 Michael Markov, piano in Huis Bergh
2004-01-18 Ivo Boytchev, piano
2004-02-15 Orgel Plus: Fons Kronenberg, orgel; Debora van Straaten, sopraan; Cynthia Beijendorff, fluit
2004-03-28 Ensemble *Los Titanos*
2004-10-10 Docentenconcert
2004-12-12 Orgel Plus: Charlotte Winkelman, zang; Hans Stege orgel
2005-01-23 *Trinitas Trio*
2005-03-05 *Musica del Cuore*: Caroline Erkelens, zang; Anne Nijdam-Koene, harp
2005-04-03 *Quinteto Tango Extremo*
2005-09-18 *Vox Nova* o.l.v. Jan Heimink Liesert
2005-09-24 *Valerius Ensemble*
2005-10-09 Martijn en Stefan Blaak, piano
2005-11-03 Janine van Mever, piano; Michel Dispa, cello
2005-11-05 Orgel Plus: Louis ten Vregelaar, orgel; Jos de Lange, fagot
2005-12-11 *Trio Kassandra*
2006-01-22 *Charivari Trio*
2006-02-19 Jerg van Gennip, piano
2006-03-05 *Amuse Oreille*: mandoline en gitaar
2006-10-08 Docentenconcert
2006-11-12 Saxofoon Kwartet *Pindakaas*, Duitsland

2006-12-10 Orgel Plus: *Serafin Trio* (Jeroen Hulshof, orgel; Dagmar Siuty, sopraan; Astrid Krause, mezzosopraan)
2007-02-11 *Maris Kwartet*
2007-03-18 Pjotr Rango, bajan; Sabine Raveau, viool
2007-04-22 Apollo Ensemble: Marion Boshuizen, orgel; Nancey Mayer, zang Thomas Oltheten, fagot
2007-10-07 *Valerius Ensemble*
2007-11-24 Masterclass voor piano door Stefan en Martijn Blaak + concert
2007-12-09 Janine van Mever, piano; Michel Dispa, cello
2008-02-10 *Duo Bilitis*, harp
2008-03-30 *Leupold Trio*
2008-09-27 *Valerius Ensemble*
2008-10-19 Seychev Alexey, piano
2008-11-23 Docentenconcert
2009-02-01 *Chant du saxophone tenor*: Niels Bijl, tenorsaxofoon; Hans Erik Dijkstra, piano
2009-03-15 Robert Horna, gitaar
2009-04-19 Orgel Plus: Dagmara Siuty, Annegreet Rouw en Liga Vilmane
2009-07-12 T&G project ACW Staring ensemble Lankheet/Theater de Kappen
2007-09-16 Andrey Nesterenko, piano
2009-10-11 *Tango Rosa Rio*
2009-11-08 Nobuko Takahashi, piano
2010-01-17 Eke Simons, piano; Bart ten Bruggencate, schilderijen
2010-01-31 Edith Velthuis, piano; Simon Velthuis, cello; Niels Ottink, gitaar; Martine Bauhaus, fluit
2010-03-21 Saxofoonkwartet *Pindakaas*, Duitsland
2010-04-11 Orgel Plus: Louis ten Vregelaar, orgel; Bert Langenkamp, trompet
2010-10-10 *Mazurtango*: Pjotr Rangno, Robert Horna, Alexander Morsey
2010-10-31 Ivo Boytchev, piano
2010-11-28 Faïna Ivanov, piano; Dimitri Ivanov, viool; Ekaterina Levental, harp
2011-01-23 *Symphonia Jong Twente*; *Symfonia Junior*
2011-03-20 Joost Swart TETRA
2011-04-10 Vocaal ensemble *Exicon*; Liga Vilmane, orgel
2011-08-27 *Trompetenbaum und Geigenfeige*
2011-10-30 Dan Zemtsov, altviool; Cathelijne Noorland, piano
2011-11-20 *Leupold Trio*
2011-11-27 Docentenconcert
2012-02-05 Marieke de Bruijn, viool; Pauline Post, piano
2012-03-04 Rietensemble *Pentatiek*
2012-04-15 Orgel Plus: Trio Elleniah
2012-08-05 Helmut Eisel Quintett, concert in het kader van het *Internationales Holzbläser Festival Summerwinds*
2012-10-07 Orgel Plus: Dagmara Siuty, zang; Marien van Nieukerken, piano
2012-10-21 Ann Gogava, piano, winnaar concours Enschede 2010
2012-11-18 Eleonore Pameijer, fluit; Martijn Willers, piano; Stephan Hever, cello
2013-01-13 Martin Oei, piano
2013-02-27 *EnAccord String Quartet*
2013-04-14 Winnaar Internationaal Liedduo Concours Enschede
2013-10-06 *Trio Elleniah and friends*
2013-11-03 Steven Bourne, cello; Daniëlle Bourne, piano
2013-11-30 Jong talent van de Nationale Reisopera
2014-02-09 *Verso* versus *Bilitis*
2014-03-30 Niels Bijl en Haaksbergse muzikale vrienden

Jazz at the Bouwmeester - Jazz at the Kappen

1988-11-26 Bigband Stibuba o.l.v. Bart Bijleveld The Blue Shuffle o.l.v. Darius Dhlomo Ruud Ouwehand Kwintet (Ferdinand Povel, saxofoon; Nils Tausk, trompet; Peter Nieuwerf, gitaar; Ruud Ouwehand, bas; Hans Lafaille, drums) Kwartet Joris Bijleveld (Gerlo Hesselink, saxofoon; Hans van Oldeniel, piano; Joris Bijleveld, bas; Kees Brinkerink, drums)
1989-11-25 Big Barchem Band o.l.v. Joan Reinders Crystal SilenceBart Plateau, fluiten en WX7 Chris Goessens, piano Anton Drukker, contrabas Herman Pardon, drums Deborah Brown, zang Ruud Ouwehand Trio (Robert jan Vermeulen, piano; Ruud Ouwehand, bas; John Engels, drums)
1990-11-24 Trio Dolf de Vries en zes trombonisten (Dolf de Vries, piano; Ruud Ouwehand, bas; Arnoud Gerritsen, drums; Bart van Lier, trombone; Erik van Lier, trombone; Martijn Sohier, trombone; Jel Jongen, trombone; Joan Reinders, trombone; Dan Gotshal, trombone Wilma van Diepen met Combo Willy van Diepen
1991-11-23 Adrienne West, zang Dolf de Vries Kwartet (Peter Nieuwerf, gitaar; Dolf de Vries, piano; Ruud Ouwehand, bas; Hans Dekker, drums)
1992-11-28 Rita Reijs, zang Trio Pim Jacobs (Pim Jacobs, piano; Ruud

Jacobs, bas; Peter Ypma, drums) Bernhard Berkhout, klarinet Frits Landesbergen, vibrafoon

1993-11-13 Madeline Bell, zang Swingmates (Bernhard Berkhout, klarinet; Frits Landesbergen, vibrafoon; Cor Bakker, piano; Frans Bouwmeester, bas; Hans Dekker, drums)

1994-11-18 Marjorie Barnes, zang Benney Bailey, trompet Trio Dolf de Vries (Dolf de Vries, piano; Ruud Ouwehand, bas; Nanning van der Hoop, drums) Bigband Exposure o.l.v. Henry Gerrits

1995-11-18 Silvia Droste, zang Ruud Ouwehand Sextet (Jan Wessels, trompet; Frits Landesbergen, vibrafoon; Peter Tiehuis, gitaar; Hans Vroomans, piano; Ruud Ouwehand, bas; Hans Dekker, drums) Vocal Group Jamai (Ineke Bröcking, Tom Grondman, Monique Landewe, Anne van Wassenhove, John Hondorp)

1996-11-16 Greetje Kauffeld, zang Jan Menu, saxofoon Bert van den Brink, piano Ruud Ouwehand Kwartet (Peter Nieuwerf, gitaar; Jan Wessels, trompet; Ruud Ouwehand, bas; Hans Dekker, drums)

1997-11-15 Adrienne West, zang Ruud Ouwehand Septet (Ferdinand Povel, saxofoon; Jan Wessels, trompet; Bart van Lier, trombone; Peter Nieuwerf, gitaar; Berend van den Berg, piano; Ruud Ouwehand, bas; John Engels, drums) The Twents Connection o.l.v. Johan Bijkerk (Jan Wessels, trompet; Bert Fransen, trompet; Gerlo Hesselink, saxen; Sietze de Leeuw, rieten; Gerard van der Maar, baritonsax; Raymond Nijenhuis, gitaar Petra Ponten, cello; Johan Bijkerk, piano; Andrew Read, bas; Bert Kuipers, basgitaar en zang; Anton Aukes, drums)

1998-11-14 Ronald Douglas, zang Ruud Ouwehand Septet (Willy van Diepen, saxofoon en klarinet; Jan Wessels, trompet en bugel; Hein de Jong, vibrafoon; Peter Nieuwerf, gitaar; Berend van den Berg, piano; Ruud Ouwehand, bas; Joost Kesselaar, drums)

1999-11-13 Josee Koning, zang Ruud Ouwehand Septet (Bert Boeren, trombone; Jan Wessels, trompet en bugel; Peter Tiehuis, gitaar; Nippy Noya, percussie; Karel Boehlee, piano; Ruud Ouwehand, bas; John Engels, drums)

2000-11-18 Edwin Rutten, zang Ruud Ouwehand Sextet (Piet Noordijk, saxofoon; Jan Wessels, trompet en bugel; Peter Nieuwerf, gitaar; Sebastian Altekamp, piano; Ruud Ouwehand, bas; John Engels, drums)

2001-11-17 Judy Niemack, zang Hammond Band (Jean François Prins, gitaar; John Hondorp, hammondorgel; Bruno Castellucci, drums) Jazz at the Bouwmeester All Stars (Herman Nijkamp, zang en trompet; Hermine Deurloo, mondharmonica; Jan Wessels, trompet en bugel; Berend van den Berg, piano; Ruud Ouwehand, bas; Bruno Castellucci, drums)

2002-11-16 Francien van Tuinen, zang Ruud Ouwehand Septet (Jan Wessels, trompet en bugel; Joris Roelofs, saxofoon; Joan Reinders, trombone; Peter Beets/Joost Swart, piano; Ruud Ouwehand, bas; Hans Dekker, drums)

2003-11-22 Tom Gable, zang Ruud Ouwehand Septet (Jan Wessels, trompet en bugel; Willy van Diepen, saxofoon en klarinet; Jeroen Rol, trombone; Hermine Deurloo, mondharmonica en saxofoon; Rob van Bavel, piano; John Engels, drums)

2004-11-20 Denise Jannah, zang Ruud Ouwehand Kwintet (Sjoerd Dijkhuizen, saxofoon; Jan Wessels, trompet; Ruud Ouwehand, bas; Berend van den Berg, piano; Gijs Dijkhuizen, drums; Johan Plomp, bas)

2005-11-19 Kenny Norris, zang Ruud Ouwehand Sextet (Jan Wessels, trompet en bugel; Ruud Ouwehand, bas; Philipp Pumplün, drums; Allard Buwalda, saxofoon; Peter Nieuwerf, gitaar; Sebastian Altekamp, piano)

2006-11-19 Josee Koning Ronald Douglas, zang The Dual City Concertband o.l.v. Rob Horsting (Jan Wessels, trompet en bugel: Jan Verwey, mondharmonica; Ruud Ouwehand, bas)

2007-11-17 Greetje Kauffeld, zang Humphrey Campbell, zang Jan Wessels, trompet en bugel Ruud Ouwehand Kwintet (Peter Peuker, saxofoon; Peter Nieuwerf, gitaar; Ruud Ouwehand, bas; Joost van Schaik, drums)

Filmvertoningen

1957-09-30 Rembrandt, schilder van de mens, 1956, regie: Bert Haanstra

1957-09-30 *Een leger in gehouwen steen*, 1957, regie: Theo van Haren Noman.

1958-09-08 *Blinkity Blank*, 1955, regie: Norman MacLaren, muziek: Maurice Blackburn

1958-09-08 *Onze getekende wereld*, regie: George Tressler

1958-09-08 *Sur les pointes/Op de spitsen*, regie: Rudi Hornecker

1959-09-29 *Het leven van Richard Wagner*, met muziek door de Berliner Philharmoniker

1959-09-29 *En de zee was niet meer*, 1956, regie Bert Haanstra.
1959-09-29 *Het Rijksmuseum*, 1937, regie: Otto van Neijenhof.
1960-01-12 *De ballade van de hoge hoed*, 1936, regie: Max de Haas, Jo de Haas
1960-01-12 *Amsterdam, stad van water*, 1936, regie: Max de Haas
1960-09-29 *Het evangelie in steen*, 1949, regie: André Bureau
1960-09-29 *Slaet opten trommele*, 1952, regie: Mannus Franken.
1960-09-29 *De Muiderkring herleeft*, 1949, regie: Bert Haanstra
1960-09-29 *Nederlandse beeldhouwkunst tijdens de late middeleeuwen*, 1951, regie: Bert Haanstra
1961-09-29 *Tussenspel bij kaarslicht*, 1959, regie: Charles Huguenot van der Linden
1961-09-29 *Los de vang*, 1960, regie: Otto van Neijenhoff
1961-09-29 *Maskerage*, 1951, regie: Max de Haas
1961-09-29 *Kermesse fantastique*, 1951, regie: Joop Geesink
1974-03-06 *Beröringen*, 1971, regie: Ingmar Bergman
1979-02-05 *Die Verlorene Ehre der Katharina Blum*, 1975, regie: Volker Schlöndorff en Margaretha von Trotta
1981-02-14 *L'un chante, l'autre pas*, 1977, regie: Agnès Varda
1982-01-19 *Jakob der Lügner*, 1974, regie: Frank Beyer, met inleiding door Frans Reynen, leraar Duits aan de Haaksbergse Scholengemeenschap
1985-10-03 *De taal van Co Westerik*, 1980, regie: Jan Wouter van Reyen
1986-01-30 *Un dimanche à la campagne*, 1984, regie: Bernard Tavernier, met een inleiding over literaire films door John Heymans
1986-10-02 *Glas*, 1958, regie: Bert Haanstra
1986-10-02 *Rembrandt, schilder van de mens*, 1956, regie: Bert Haanstra
1987-02-05 *Die Marquise von O*, 1975, regie: Eric Rohmer, met inleiding door Frans Reynen, leraar Duits aan de Haaksbergse Scholengemeenschap
1987-11-26 *Round Midnight*, 1986, regie: Bernard Tavernier
1988-12-08 *La vie devant soi*, 1977, regie: Moshe Mizrahi
1990-02-07 *The Chosen*, 1981, regie: Jeremy Kagan
1991-02-21 *Charlotte*, 1981, regie: Frans Weisz
1991-11-21 *Plenty*, 1985, regie: Fred Schepisi
1992-12-09 *Meeting Venus*, 1991, regie: István Szábo
1993-12-16 *Howards End*, 1992, regie: James Ivory
1994-02-24 *Quartet*, 1988, regie: Anton van Munster
1995-11-30 *Remains of the Day*, 1993, regie: James Ivory
1995-02-16 *The Piano*, 1993, regie: Jane Campion
1996-11-28 *Antonia*, 1995, regie: Marleen Gorris
1998-10-07 *Shine*, 1996, regie: Scott Hicks
1999-10-04 *Shadowlands*, 1993, regie: Richard Attenborough
2001-01-24 *Jean de Florette* en *Manon des Sources*, 1986, regie: Claude Berri
2001-11-07 *De Poolse bruid*, 1998, regie: Karim Traïda
2002-11-06 *L'Appartement*, 1996, regie: Gilles Mimouni
2004-02-14 *Jude*, 1996, regie: Michael Winterbottom
2005-02-02 *Tillsammans*, 2000, regie: Lukas Moodysson
2006-02-01 *Jane Eyre*, 1996, regie: Franco Zeffirelli
2007-01-24 *The Girl with a Pearl Earring*, 2003, regie: Peter Webber

Kunstopdrachten

Bert Gebbes, Huisstijl Kunstkring, 1974
Pier van Dijk, Vormgeving Informatie, 1978
Bart ten Bruggencate, Vormgeving, Informatief, 1988
Didian Kortebach, Vormgeving huisstijl Kunstkring, 1993
Dirck Nab, 2 Jubileumetsen, 1979
Marjon Bouwhuis, 3 Jubileumetsen, 1993

Publicaties

Catalogus *Werk '64*
Catalogus *Herman van der Haar*, 1966
Pier van Dijk, *Helleslat*, Haaksbergen, 1967
Catalogus *Johan van Loon - Ute Matiascha*, 1968
Catalogus *Kees Stoop - Gooitzen de Jong*, 1970
Dirk Kroon, *Bevrijding, Lezing over de Nederlandse literatuur na 1945*, Haaksbergen, 1972
Catalogus *Werk in uitvoering*, 1979
Kalender 1993

Bestuursleden Kunstkring Haaksbergen 1953 - 2013

D. Jordaan JGH Zn.	1953-1972
	1953-1972 voorzitter
J.M. Scaf	1953-1969
H. Kroes	1953-1962
	1953-1961 secretaris
Mw. H.W. Leppink	1953-1956
	1953-1956 penningmeester
G. Steutel	1953-1955
G.J. Leppink	1954-1996
	1956-1973 penningmeester
	1973-1977 vicevoorzitter
	1977-1994 voorzitter
G.J.L. Ebbinge	1954-1961
J.E. van Loevezijn	1955-1959
Mw. E. van Heek-Koek	1956-1963
A.J. van Hövell tot Westerflier	1960-1961
J.F. Sol	1961-1964
M.A. van Liefland	1961-1969
J.P. ten Bruggencate	1962-1977
	1962-1973 secretaris
Mw. H.K. Leppink-Vogel	1963-1976
P.J. van Loon	1964-1973
Mw. Mulder-Dikboom	???? -1972
B.J.J. Mulders - Arts	1969-1977
	1969-1973 vicevoorzitter
	1973-1977 voorzitter
Mw. G.J.D. van Campen-Veldhuis	1971-1976
Mw. M.G. Derkman-Pluimers	1972-1979
	1973-1979 secretaris
G.J.M. Claessen	1973-2007
	1976-2005 penningmeester
A.A. Kormelink	1976-1990
W. van de Voort-Maarschalk	1977-1989
	1977-1989 vicevoorzitter
B.J. ten Bruggencate	1977-nu
	1996-2010 vicevoorzitter
	2010-2011 voorzitter
	2011-nu vicevoorzitter
Mw. J.R.H. Rüter-Wijers	1977-1979
Mw. J.B.M, ten Broeke-Eijsink	1979-1995
	1979-1995 secretaris
Mw. M. Miedema-Drayer	1980-1992
J.H. Veger	1989-2005
	1996-2005 voorzitter
Mw. I. Sterenborg-van der Schaaf	1990-1998
Mw. A. Leppink-Keereweer	1995-1998
	1995-1998 secretaris
Mw. J. van Oosten-Dijksterhuis	1995-2010
	1998-2005 secretaris
	2005-2010 voorzitter
J. Ferwerda	1996-2002
Mw. E. van Hattem-Ringelberg	1998-2002
Mw. J. Weegink-Schijve	1999-2001
Mw. E. IJzerman-Huizinga	2002-nu
R. van den Berge	2002-nu
Mw. P.B.M. van Raaij	2004-nu
	2004-nu secretaris
J. Timmers	2005-2012
W.H.M. van Hagen	2006-nu
	2011-nu voorzitter
Mw. A. Fransen	2011-nu

Muziekcommissie 1974-2013

G.J.M.Claessen	1974-2013
Mw. A.J.A. Claessen-Nieuwhof	1974-2013
A.A. Kormelink	1974-2013
Mw. C. Veger-Offermans	1997-2005
H. Mast	1997-2006
H.J. van den Berg	1994-1995
Ch. Smulders	1998-1999
Mw. E. van Hattem-Ringelberg	1999-2002
P.C. ten Bruggencate	2006-nu
Mw. P.B.M. van Raaij	2008-nu

Colofon

Uitgave: Kunstkring Haaksbergen
Samenstelling en tekst: Carolien ten Bruggencate
Foto's: Bart ten Bruggencate
Archieffoto's: Historische Kring Haaksbergen
Vormgeving binnenwerk en omslag: Erik Peters en Carolien ten Bruggencate
Omslag: Gerard Koopman en Frank Bolink, *Het Glazen Bos* (detail), 1988-2004
Druk: Hassink Drukkers, Haaksbergen

Het archief van de Kunstkring Haaksbergen is te raadplegen in het Historisch Centrum van de Historische Kring Haaksbergen (HKH 242.05).

©Alle rechten van deze uitgave berusten bij de Kunstkring Haaksbergen en de auteur.

ISBN/EAN:

Haaksbergen, december 2013

KUNSTKRING HAAKSBERGEN